

Gemensamt ansvar

BILAGOR

– EN UTREDNING OM FASTIGHETER,
KYRKOR OCH UTJÄMNINGSSYSTEM

Gemensamt ansvar

EN UTREDNING OM

FASTIGHETER, KYRKOR OCH UTJÄMNINGSSYSTEM

BILAGOR

Svenska kyrkans utredningar 2015:1

Produktion och tryck: Ineko

Omslagsfoto:

Övre raden: Klockstapel vid Stabby prästgård i Uppsala. Foto: Gustaf Hellsing

Åre gamla kyrka. Foto: Alex & Martin

Mittenraden: Gudstjänst i Sankt Tomas kyrka i Vällingby. Foto: Alex & Martin

Torbjörnstorps kyrka. Foto: Maria Svensk

Nedre raden: Diakon i tjänst. Foto: Alex & Martin

Barngrupp i Sankta Katarina kyrka, Nyköping. Foto: Magnus Aronson

Artikelnummer: SK14415

ISSN 0283-426X

Utredningen kan hämtas på webben:

www.svenskakyrkan.se/utredningar

Fler tryckta exemplar kan beställas från Svenska kyrkans informationservice:

info@svenskakyrkan.se

tel 018-16 96 00

Miljömärkt trycksak, 341 142

Innehållsförteckning

Bilaga 1	Direktiv	5
Bilaga 2	Barnperspektiv	16
Bilaga 3	Definition av tätortsgrupper	24
Bilaga 4	Definition av byggnadstyper	25
Bilaga 5	Konsekvenser av sänkta drifts-och underhållsnivåer	26
Bilaga 6	Kyrkobyggnader och klimatförändringar	57
Bilaga 7	Vissa skattefrågor	85
Bilaga 8	Överenskommelse mellan staten och Svenska kyrkan i frågor som rör de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan	94
Bilaga 9	”Att resa tecken på Guds rike”	97
Bilaga 10	Utfall av utredningens förslag till utjämningsystem	103
Bilaga 11	Stiftsbidrag	155
Bilaga 12	Medlemssituationen i olika kommuner	160

Bilaga 1 Direktiv

SVENSKA KYRKAN

Dnr Ks 2012:1012

Kyrkostyrelsen

Direktiv till en utredning om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem

Direktiven är fastställda av kyrkostyrelsen den 13 december 2012.

Sammanfattning

Kyrkans organisationsform och ordningar kan och bör variera i takt med samhällsliga förändringar, men ska alltid spegla evangeliets tanke om samhörighet och delat ansvarstagande. Bilden av att vi alla är lemmar i samma kropp är också en bild av delar (församlingar, samfälligheter fr.o.m. 2014 pastorat, stift) och helhet för Svenska kyrkan i stort.

Fastighetsförvaltningen tar allt större andel av kyrkoavgiften vilket aktualiserar behovet av en utredning av alternativ för denna. Utjämningsystemet utsätts för stora påfrestningar av de omfattande demografiska förändringarna i landet som gjort och gör förutsättningarna för kyrkans församlingar alltmer olika, trots att uppdraget är detsamma överallt. Utjämningsystemet har en direkt koppling till fastighetsförvaltningen genom en av sina faktorer och påverkas i och med det av eventuella förslag för fastighetsförvaltningen.

Mot denna bakgrund föreslås en gemensam utredning om förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter samt utjämningsystemet. Till detta läggs uppdraget att se över den inomkyrkliga clearingen för att överväga om clearingen för kyrkliga handlingar kan hanteras genom utjämningsystemet.

Utredningen ska se över frågan hur Svenska kyrkan, med bevarad identitet ska kunna möta krav på effektivare fastighetsförvaltning och ett utjämningsystem som både möjliggör att kyrkan kan fullgöra sin uppgift i glesbygd och har resurser att möta storstadens utmaningar.

Det övergripande syftet med utredningen är att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Vidare ska den säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämnning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift men inte den allmänna utjämningsavgiften. Utredningen ska överväga clearingsystemets effektivitet och möjlig inkorporering i utjämningsystemet. För framlagda förslag ska utredningen redovisa övergångs- och överföringsbestämmelser.

Utredningen ska lägga fram sina resultat senast den 15 april 2015.

Utgångspunkter och bakgrund

Svenska kyrkan står inför många utmaningar och behöver rusta sig för att möta dem på bästa sätt. Vi behöver uttrycka vår identitet i nya situationer genom att bevara och förnya. Våra ekonomiska resurser är gemensamma för hela kyrkan, trots att den tar gestalt på olika och förändrade sätt. Kyrkobyggnaderna utgör en integrerad del av trons liv och de utgör ofta länken till medlemmarnas upplevelse av sin samhörighet med kyrkan. Form och innehåll hänger samman. ”Den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger” (Kyrkoordningen, Inledningen till första avdelningen).

De demografiska förändringarna är den enskilda faktor som påverkar Svenska kyrkans förutsättningar allra mest. Den geografiskt ojämna utvecklingen kommer sannolikt att ställa enskilda församlingar inför än större utmaningar under de kommande åren. I stora delar av landet, utanför de större tillväxtregionerna, ligger utmaningen framför allt i en åldrande befolkning med allt färre barn och ungdomar. I många storstadsförsamlingar medför segregationen att vissa församlingar växer befolkningsmässigt men minskar snabbt i antal medlemmar, med minskade kyrkoavgiftsintäkter som följd. Ett rimligt scenario är att förutsättningarna att vara kyrka i olika delar av landet kommer att variera i avsevärt högre grad än vad som redan är fallet, vilket i sin tur påverkar bilden av Svenska kyrkan som samlad gemenskap och hur församlingarna förhåller sig till varandra. Samtidigt ska Svenska kyrkan bevara sin karaktär av en öppen folkkyrka med verksamhet som är rikstäckande och därmed riktar sig till alla. Uppdraget att förkunna evangelium och förvalta sakramenten så att människor kommer till tro och lever i tron, den kristna gemenskapen skapas och fördjupas, Guds rike utbredds och skapelsen återupprättas är detsamma också under ändrade förhållanden.

Kyrkobyggnaden är det rum där den gudstjänstfirande församlingen samlas och som påminner om Guds närvaro i världen. Det är ett rum som förknippas med livets alla dimensioner och här kan tro, tvivel och sökande komma till konkret uttryck. En effektiv och hållbar förvaltning av kyrkans fastigheter är förutsättningen för att församlingarna ska kunna fullgöra den grundläggande uppgiften.

Sammantaget skapar dessa utmaningar och förändringar ett läge där Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer. För att uppnå det krävs både mod till förändring, förmåga att se nya lösningar och förtröstan på att nya tider också rymmer nya möjligheter.

Strukturutredningen

I den av kyrkostyrelsen tillsatta Strukturutredningens slutbetänkande *Närhet och samverkan*, SKU 2011:2 med förslag på enklare strukturer för den

lokala nivåns organisation fanns bl.a. förslag om att stiftet från den 1 januari 2015 ska ha ansvaret för vård och underhåll av de kyrkobyggnader i stiftet som ägs av en församling samt att stiftet ska ha ansvar för sådana inventarier som avses i bestämmelserna i 4 kap. 6 § i kulturminneslagen.

Utredningen föreslog vidare att det skulle ske en fortsatt beredning av i första hand frågor som hörde ihop med genomförandet av förslaget. Strukturutredningen nämnde också att det på grund av indelningsändringar och den demografiska utvecklingen finns anledning att pröva behovet av en översyn av utjämningsystemet.

Kyrkostyrelsen kunde vid den fortsatta beredningen av förslagen konstatera att remissinstanserna inte var beredda att tillstyrka förslaget om en överflyttning av ansvaret för kyrkobyggnaderna till stiftet utifrån det befintliga underlaget. Kyrkostyrelsen föreslog därför i sin skrivelse till kyrkomötet *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5) att en utredning angående det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnader skulle tillsättas. Kyrkostyrelsen bejakade i skrivelsen även det behov av att se över utjämningsystemet som Strukturutredningen hade påtalat. Kyrkomötet fattade den 21 november 2012 beslut om att genomföra de av kyrkostyrelsen föreslagna strukturförändringarna som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014.

I Organisationsutskottets betänkande *Strukturfrågor* (O 2012:2) finns ett yttrande från Ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2012:19). I yttrandet skriver utskottet att det tillstyrker kyrkostyrelsens förslag att en utredning ska tillsättas angående det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna, men påpekar följande. ”Kyrkostyrelsens motivskrivning till förslaget kan tolkas som att utredningen skulle vara bunden av de idéer som presenteras i strukturutredningen. Utskottet vill därför betona vikten av att utredningen ges ett mandat att analysera olika typer av åtgärder och frågor som är kopplade till kyrkobyggnader. Det kan även visa sig motiverat att utreda hanteringen av andra typer av byggnader.”

Kyrkobyggnader och andra fastigheter

Vid relationsförändringen gick ägandet av kyrkor och domkyrkor över till församlingar genom lag. I den mån det finns en samfällighet där församlingen ingår vilar dock förvaltningsansvaret på denna då samfälligheten enligt 2 kap. 11 § i kyrkoordningen är ansvarig för den fasta egendomen inom samfälligheten. I december 2011 uppgick det totala antalet kyrkobyggnader till cirka 3 400.

Svenska kyrkan erhåller årligen kyrkoantikvarisk ersättning (KAE), från staten, ett bidrag om 460 miljoner kronor för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Med kyrkliga kulturminnen avses inte bara kyrkobyggnader utan också kyrkliga inventarier och begravningsplatser. Den kyrkoantikvariska ersättningen är statens kompensation för det ansvar Svenska kyrkan tar genom bestämmelserna i kulturminneslagen. Enligt 4 kap. 16 §

i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. har Svenska kyrkan rätt till viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den överenskommelse som träffades mellan staten och Svenska kyrkan år 2000 gäller tills vidare. Enligt propositionen ska en löpande utvärdering och uppföljning göras vid s.k. kontrollstationer vart femte år. Den första kontrollstationen inföll år 2009 och nästa infaller år 2014. Förhandlingar med staten om tiden därefter kommer att genomföras.

Genom den kyrkoantikvariska ersättningen bidrar hela befolkningen till den långsiktigt hållbara förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet. Ersättningen fördelas av Svenska kyrkan. Den nationella nivån fördelar ersättningen mellan stiftet och stiftet fördelar inom sitt geografiska område. Detaljerade villkor för fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen utarbetas av Svenska kyrkan i samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. Kyrkostyrelsen fastställer villkoren. Varje beslut om fördelning ska föregås av samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet. Riksantikvarieämbetet ska ges tillfälle att yttra sig över fördelningen mellan stiftet och respektive länsstyrelse ska ges tillfälle att yttra sig över fördelningen inom stiftet.

I propositionen 1998/99:38, *Staten och trossamfundet begravningsverksamheten, kulturminnena, personalen, avgiftsbetalningen, m.m.*, anges villkoren för ersättningen. Av propositionen framgår bl.a. att den förvaltande församlingens ekonomiska förutsättningar inte bör tillmätas betydelse vid fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen och att ersättningen inte får bli en komponent i det inomkyrkliga utjämningsystemet.

Svenska kyrkan står idag själv för omkring 75 procent av de totala kostnader som hänger ihop med att förvalta kyrkobyggnaderna. Ungefär 20 procent av det totala kyrkobeståndet finns i små församlingar med färre än 2 500 medlemmar. I landsbygdsförsamlingar har man i genomsnitt 800 medlemmar per kyrka. De alltmer olikartade förutsättningarna för församlingar i olika delar av Sverige, till följd av utflyttning och minskat medlemsantal, gör att ansvaret för glesbygdens kyrkliga kulturarv vilar på en minskad grupp medlemmar. Eftersom det även krävs egeninsatser från församlingarnas sida för att genomföra kyrkoantikvariska projekt kan det leda till att församlingar får svårt att finansiera arbeten som ur ett kyrkoantikvariskt perspektiv vore mycket angelägna.

Det är dock inte enbart kyrkobyggnader som ägs och förvaltas av Svenska kyrkans församlingar. Svenska kyrkan totalt är en av Sveriges största fastighetsägare och uppskattas förvalta cirka 20 000 byggnader (inklusive kyrkobyggnader), prästgårdar, församlingshem/-lokaler, förvaltningslokaler, hyresfastigheter som t.ex. bostäder och kommersiella lokaler. Svenska kyrkans förvaltningskostnader förknippade med fastigheter uppgick år 2010 till 3,7 miljarder kronor, vilket motsvarade cirka 27 procent av Svenska kyrkans

totala kostnader. De resurser som används för denna förvaltning bekostas av medlemmarnas kyrkoavgift.

Svenska kyrkans utjämningsystem

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan innehåller övergripande bestämmelser om Svenska kyrkans identitet och organisation. I den finns bl.a. bestämmelser om att Svenska kyrkan bedriver en rikstäckande verksamhet och om lokal och regional kyrkoavgift.

I inledningen till kyrkoordningens elfte avdelning om ekonomi och egendom konstateras att det är ett gemensamt ansvar för alla som tillhör Svenska kyrkan att efter sin förmåga bidra till de ekonomiska förutsättningarna för kyrkans verksamhet. Där sägs vidare att det blir möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet genom utjämnningen av de ekonomiska förutsättningarna. Motivet för utjämningsystemet beskrivs med orden ”Svenska kyrkan har ett ärende till hela folket. Genom utjämnningen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna en ömsesidig solidaritet. På så sätt blir det möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet.” Det solidariska delandet av ansvar är också ett uttryck för att Svenska kyrkan i sin mångfald och geografiska spridning ändå är en.

Svenska kyrkans utjämningsystem togs i bruk successivt från år 1997 och fullt ut från år 2000. En utredning, *Ekonomisk utjämnning inom Svenska kyrkan*, föregick systemet. Utredningen lämnade sina förslag i betänkandet *Utjämnning av intäkter och kostnader inom Svenska kyrkan* SOU 1995:144. I direktiven till utredningen angavs att målen för ett system för ekonomisk utjämnning inom Svenska kyrkan skulle vara:

- att göra det möjligt att bedriva en rikstäckande kyrklig verksamhet av ungefär nuvarande omfattning,
- att resultera i att väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar föreligger för den kyrkliga verksamheten inom landets olika delar,
- att möjliggöra en finansiering av kyrkans riksorganisation och andra för kyrkan gemensamma kostnader...

En viktig princip i utformningen av systemet har varit att lokala beslut om kvalitet och standard inte ska påverka utformningen, utan att det är skillnader i *strukturella förutsättningar* som ska utjämnas. Det innebär att utjämningsystemet idag bygger på antal kyrkor, antal medlemmar, antal invånare i församlingen och medlemmarnas kommunalt taxeringsbara inkomst (avgiftsunderlag).

På uppdrag av kyrkostyrelsen gjorde professor Jörgen Straarup en utvärdering av systemet, publicerad under namnet *Solidaritet kring den rikstäckande verksamheten*, SKU 2003:1. Utredningen visade på en hög grad av legitimitet hos systemet men att målet om ”väsentligen likvärdiga ekonomiska

förutsättningar” inte uppnås. Utredaren pekade på att systemet inte kommer att kunna utjämna effekterna av de stora folkomflyttningar som kan väntas. Utredningen föreslog slutligen en översyn av a) den lokala rätten att besluta om lokal kyrkoavgiftssats, b) den geografiska församlingstillhörigheten, c) systemet för ekonomisk utjämning samt d) i detta sammanhang relevanta organisationsfrågor.

Under 2000-talet har det, delvis föranlett av denna utredning, gjorts ett antal mindre förändringar i systemet för att förenkla det och anpassa det till ändrade förutsättningar. Här kan nämnas följande: Omfattningen och fördelningen av komponenten som utjämnade kostnader för underhåll av begravningsplatser har fixerats till 2003 års värden men med inflationsuppräkning och benämns därefter kostnadsutjämningskonstant. Detta eftersom begravningsverksamheten är ett samhällsuppdrag och därför inte bör ingå i utjämningsystemet. Tillhörighetskomponenten ökade i mycket snabb takt under början av 2000-talet och en ”broms” infördes successivt från 2010. Möjligheten för stift och församlingar att få extra utjämningsbidrag finns kvar i kyrkoordningen men har inte beviljats sedan slutet av 2008.

Utjämningssystemets nuvarande omfattning

Det generella utjämningsystemet, som administreras av Svenska kyrkan på nationell nivå, omfattar allmän utjämningsavgift, inkomstutjämning och kostnadsutjämning. Utjämningsavgifterna uppgår 2012 till 1 574 miljoner kronor och utjämningsbidragen till 727 miljoner kronor. Av Svenska kyrkans 773 ekonomiska enheter är 458 nettobetalare och 315 nettobidragstagare 2012.

Fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning ingår inte i utjämningsystemet och har inte ett utjämnande syfte, men har stor betydelse för församlingarnas fastighetskostnader. Under vissa perioder har kyrkostyrelsen lämnat generella bidrag (tillfälligt församlingsbidrag) eller riktade bidrag för samverkansprojekt, vilka inte heller ingår i utjämningsystemet, men är en del av den totala bilden av fördelningen av gemensamma resurser.

Ersättning för kyrkliga handlingar

När dop, konfirmation, vigsel och begravning inom Svenska kyrkan sker i annan församling än medlemmens hemförsamling omfattas den av en obligatorisk inomkyrklig clearing.

I första hand sker kyrkliga handlingar i hemförsamlingen och i andra hand i en annan församling. Under 2011 har det i Svenska kyrkans olika ekonomiska enheter utförts omkring 45 000 (2008 var det 42 500) clearingberättigade kyrkliga handlingar. Av statistiken framgår att variationen mellan olika kyrkliga enheter är stor. Av samtliga 788 (2008 827) ekonomiska enheter har det stora flertalet bara ett begränsat antal nettohändelser (sålda minus köpta) per år. I gruppen 0–12 nettohändelser per år finns 43 procent (2008 42 procent) av enheterna. I gruppen 0–24 nettohändelser per år åter-

finns 68 procent (2008 67 procent) av enheterna. Trots den begränsade nettoeffekten kan administrationen bli omfattande.

Ser man på detta system i sin helhet kan man konstatera att generellt är de större ekonomiska enheterna nettobetalare i systemet och de mindre enheterna är nettomottagare.

Under senare år har det inomkyrkliga clearingsystemet utretts grundligt, bestämmelserna har justerats och som ett stöd har exempel på hur bestämmelserna ska tillämpas publicerats på Svenska kyrkans intranät. De nu gällande bestämmelserna har därefter utvärderats och kyrkostyrelsen har, efter att den fått ta del av utvärderingen, konstaterat att det inte går att komma längre i det befintliga ersättningssystemet. Till detta kommer kostnaden för en administration av mycket små belopp för att hålla igång clearingsystemet som många ändå verkar missnöjda med.

Utredningsuppdraget

Fastighetshantering m.m.

Utredningen ska:

- I den utsträckning det bedöms nödvändigt för uppdraget, kartlägga och beskriva Svenska kyrkans fastighetsbestånd.
- Beskriva hur nuvarande förvaltning finansieras, t.ex. genom kyrkoavgift, kyrkoantikvarisk ersättning, kyrkobyggnadsbidrag, gåva, volontärarbete m.m.
- Utvärdera och föreslå alternativa former för ansvarsfördelning med avseende på förvaltning och finansiering av kyrkobyggnader. Diskutera om inventarier bör omfattas av förslagen till förändrad ansvarsfördelning.
- Utvärdera, och om den kommer fram till att det skulle vara en fördelaktig lösning, föreslå alternativa former för ansvarsfördelning med avseende på förvaltning och finansiering av andra fastigheter inom Svenska kyrkan. Undantagna fastigheter är prästlönetillgångar och fastigheter i utlandet.
- Redovisa modeller för genomförande av ansvarsövergång av förvaltning och finansiering av fastigheter avseende de förslag utredningen lägger fram.
- Inhämta uppgifter om hur kyrkobyggnader förvaltas i andra europeiska länder och överväga sådana erfarenheter som har relevans för Svenska kyrkan.
- Analysera ekonomiska, skattemässiga och administrativa konsekvenser av förslagen. Analysen ska vidare inkludera ecklesiologiska konsekvenser av förslagen och analyser av vad de föreslagna förändrade förutsättningarna innebär för församlingarnas möjlighet att utföra den grundläggande uppgiften. Utredningen ska i anslutning till det belysa frågeställningar avseende delaktighet, beslutsbefogenhet och relaterade frågeställningar.

Utjämningsystemet

Utredningen ska:

- Utvärdera det nuvarande utjämningsystemets måluppfyllelse och utformning och föreslå förändringar/utveckling av utjämnigen i Svenska kyrkan. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämnning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift, men inte den allmänna utjämningsavgiften.
- Realism och relevans hos syftet ska övervägas och mål eventuellt omformuleras. Utformningens ändamålsenlighet ska prövas mot målsättning och framtida behov. Begriplighet, genomskinlighet och förutsägbarhet ska eftersträvas i utformningen av ett nytt system. Förslag ska vara robusta nog för att kunna fungera under en längre period. Problemen kring övergången till nytt system behöver ges en lösning. Relevanta erfarenheter och lösningar hos andra kyrkor bör inhämtas.
- Belysa konsekvenser för församlingar såväl i glesbygd som i storstad och deras möjligheter att fullgöra den grundläggande uppgiften.
- Beakta följdkonsekvenser med anledning av utredningens förslag beträffande fastighetshandling.
- Beskriva och beakta eventuella styrningseffekter.
- Lämna förslag på rollfördelningen mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen vid tillämpning av utjämningsystemet.

Ersättning för kyrkliga handlingar

Det nuvarande clearingsystemet för kyrkliga handlingar är helt inomkyrkligt, förutom den statliga begravningsclearingen, och innebär en omfördelning av kostnader mellan enheter. I en situation där alla möjligheter att minska administrativa kostnader behöver prövas, bör det övervägas om detta kan hanteras på annat och enklare sätt och vilka konsekvenser detta får för synen på relationen mellan kyrkans medlemmar och vigningstjänsten.

- Utredningen ska överväga effektiviteten med nuvarande clearingsystem för kyrkliga handlingar och möjlig inkorporering i utjämningsystemet, samt i förekommande fall föreslå former för en sådan.

Analys av konsekvenser till följd av utredningens förslag

Utredningen ska i sitt arbete fortlöpande analysera vilka konsekvenser förslagen kommer att få:

- ur ett barnperspektiv,
- ur ett teologiskt perspektiv, särskilt avseende kyrkosyn och förutsättningar för att utföra den grundläggande uppgiften,
- ur ett medlemsperspektiv, t.ex. när det gäller möjligheten att påverka, ta ansvar och ha insyn samt hur kyrkoavgiften påverkas,
- på utjämningsystemets principer.

Utredningen ska för framlagda förslag redovisa övergångs- och överföringsbestämmelser

Utredningen ska även föreslå sådana ändringar i kyrkoordningen som föranleds av utredningens förslag.

Områden att bevaka

Under sitt arbete behöver utredningen bevaka nedanstående områden.

Begravnings- och kyrkoavgifter

I det statliga betänkandet (SOU 2009:79) *Några begravningsfrågor* har Begravningsutredningen lagt fram förslag som kan bli av betydelse för Svenska kyrkans organisation på lokal nivå.

Efter remissbehandling av Begravningsutredningens betänkande har regeringen i proposition 2011/12:51 *Några begravningsfrågor* lagt fram förslag om ändringar i begravningslagen (1990:1144) och riksdagen har beslutat i enlighet med förslagen.

I propositionens avsnitt som behandlar frågan om begravnings- och kyrkoavgift nämns Begravningsutredningens förslag att avgiftssatsen för begravningsavgiften ska vara densamma inom en kommun. Regeringen konstaterar att det är eftersträvansvärt att effektivisera och se över begravningsverksamheten men konstaterar samtidigt att Svenska kyrkan arbetar aktivt med att se över sin egen organisation. Regeringen anger, med respekt för det principbeslut som riksdagen beslutade om med anledning av propositionen 1995/96:80 om *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan*, att den inte onödigt vill ingripa i Svenska kyrkans eget arbete.

Några ytterligare beslut med anledning av Begravningsutredningens förslag om begravningsavgiften har därför inte fattats av riksdagen.

I Finansdepartementet pågår det ett arbete som bl.a. resulterat i en promemoria om *"Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna"*. Promemorian har varit utsänd på remiss och kyrkostyrelsen har lämnat ett remissvar. På departementet pågår nu ett fortsatt arbete och det kan förväntas komma en lagrådsremiss. Det finns anledning för utredningen att bevaka utvecklingen på detta område.

Kontrollstation 2014 – kyrkoantikvarisk ersättning

Inför den kommande kontrollstationen 2014 om den kyrkoantikvariska ersättning som Svenska kyrkan erhåller av staten för kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena har Svenska kyrkan påbörjat diskussioner med kulturdepartementet, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Vid dessa samtal pekar Svenska kyrkan på att förutsättningarna för förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet har förändrats, exem-

pelvis att antalet tillhöriga till Svenska kyrkan minskar och att många församlingars ekonomi har försämrats. Utredningen behöver följa och beakta resultaten av dessa samtal.

Administrativ samverkan

Intresset för administrativ samverkan ökar snabbt inom Svenska kyrkan och förväntas leda till att resurser frigörs till den grundläggande uppgiften. Olika samverkansformer kan förväntas få stor utbredning de närmaste åren. Kyrkostyrelsen har med anledning av det för avsikt att i nära samverkan med stiftens intensifiera detta arbete. Om detta skrev kyrkostyrelsen i sin skrivelse *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5). Organisationsutskottet skriver i sitt betänkande (O 2012:2) att det med tillfredsställelse noterar detta arbete.

Samverkan i olika former har redan påbörjats och planeras inom IT, ekonomisk redovisning, personaladministration, telefoni och fastighetsförvaltning. Det riktade församlingsbidraget som kyrkomötet beslutat om för åren 2011, 2012 och 2013 och som är avsett att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering, har bidragit till detta. Arbetet sker i nära samverkan mellan församlingar, stift och nationell nivå. De möjligheter som här öppnas kan komma att få särskilt stor betydelse för mindre enheter. Beroende på hur samverkan organiseras och finansieras kan kostnader komma att förskjutas mellan nivåerna i kyrkan. Utvecklingen behöver bevakas i utredningsarbetet.

Lagstiftning

Utredningen behöver bevaka utvecklingen på lagstiftningsområdet med knytning till utredningens område, t.ex. beträffande redovisnings- och beskattningsfrågor.

Kyrkliga utredningar

Utredningen behöver bevaka resultatet av annat pågående utredningsarbete inom Svenska kyrkan, t.ex. Välfärdsutredningen.

Statliga utredningar

Ett exempel på en statlig utredning som kan vara av intresse att ta del av är *Staten som fastighetsägare och hyresgäst*, SOU 2011:31 som hade i uppdrag att göra en översyn av den statliga fastighetsförvaltningen. Ett av utredningens huvudområden var en effektivare struktur för den statliga fastighetsförvaltningen. Bland annat ges förslag till principer och på modeller för ägande och förvaltning av fastigheter. Till följd av denna utredning har igångsatts ett antal följdutredningar.

Praktiskt genomförande

Organisation

Utredningen ska bestå av 12 ledamöter representerande nomineringsgrupper i kyrkostyrelsen och en biskop. Generalsekreteraren tillsätter experter, sekreterare och annat biträde i den utsträckning det behövs.

Tidsplan

Utredningen ska lägga fram sina resultat för kyrkostyrelsen senast den 15 april 2015.

Bilaga 2 Barnperspektiv

Peter Ekman

Denna redogörelse för ett barnperspektiv lyfter fram sex viktiga principer (Där barnet bor, Närhet, Barnets platsbundenhet, Barnets rätt till andlig utveckling, Barnet och Svenska kyrkans kulturarv, Verksamhet som omfattar barn – miljökrav) som bör tas i beaktande när vi genomför förändringar som rör fastigheter och utjämningsystem.

Barnets perspektiv – Utredningen om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Svenska kyrkan har 2012 tagit beslut att det i beredningar inför beslut ska göras en analys av vilka konsekvenser ett beslut får för barn. Beslutet att införa barnkonsekvensanalys (BKA) gäller fr.o.m. 1 januari 2013. Enligt FN:s barnkonvention har barn rätt till delaktighet och inflytande i alla beslut som rör dem. Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.

Inledning

Barnets förhållande till och upplevelse av kyrkobyggnader rymmer många olika dimensioner. Jag ska i denna framställning redogöra för några av dessa dimensioner och försöka sätta fokus på vad som kan vara av barnets intresse och utgöra både viktiga och riktiga framtida utgångspunkter för en BKA i samband med de förändringar som föreslås i *Fastighetsutredningen och utjämningsystemet*.

Det empiriska materialet som används i den här framställning är hämtad från en hearing i Nacka församling och har genomförts i samverkan mellan Nacka församling, Stockholms stift och Kyrkokansliet. Totalt innefattar hela hearingen fyra olika tillfällen: Öppen förskola, Forumkyrkan (24 feb) "Ledarutbildning" 15–16 åringar, Nacka kyrka (18 feb), "Skapar-klubb" 10–12 år, Älta kyrka (19 feb) samt "Körfritids" 5 mars 10–13 år. Jag har också använt mig av SCB:s statistik för befolkning och skattekraft (siffror från december 2014) och Kyrkostatistiken gällande 2013.

Där barnet bor

Utredningen bör ha som utgångspunkt att barn ska ha samma rättigheter och möjligheter, oavsett vilken kommun deras vårdnadshavare bor i. Samtidigt ska utredningen inte bortse från att de flesta barn 0–17 år lever i kommuner med högskattekraft.

När det handlar om Svenska kyrkans barn- och ungdomsverksamhet är det viktigt att ta reda på var barnen bor och i vilken de (och deras vårdnadshavare) är medlemmar i Svenska kyrkan. Det är i de så kallade tillväxtregionerna som vi finner de flesta barnen (i förhållande till folkmängden). Det handlar först

och främst om storstadsregionerna, men också om ett flertal residensstäder runt om i Sverige. Möjlighet till utbildning och arbete är de tunga skälen till att människor flyttar dit, men det handlar också om mer svårbedömda parametrar som rör människans förståelse av sina egna livschanser/framtidsutsikter, livsmening och föreställningar om det ”goda” livet. Denna utveckling är en utmaning för Svenska kyrkan, då vi har många kyrkobyggnader där människor inte längre bor.

Medlemsavgiften till Svenska kyrkan, och därmed Svenska kyrkans ekonomiska förutsättningar, är direkt avhängig inkomst och skattekraft. Enligt SCB:s statistik kan vi konstatera att bland de tio kommuner med högst skattekraft återfinns också tre kommuner som har flest antal 0–17 åringar i kommunen. Det handlar om Danderyd, Vaxholm och Ekerö. I Nacka kommun (där hearingen ägde rum) återfinns Nacka på en 5:e plats när det gäller skattekraft och en 15:e plats när det gäller 0–17 åringarnas andel i befolkningen (nästan 25 %).

111 kommuner har 20–28 % 0–17 åringar i befolkningen (högst Knivsta kommun, 28 %). Dessa kommuner hade i genomsnitt 177 855 kr i skattekraft. Bland de tio kommuner som hade den högsta skattekraften (totalt 2 084 895 invånare där 64,7 % var medlemmar i Svenska kyrkan) fanns det genomsnittligen 23,5 % 0–17 åringar i befolkningen. Ser vi på de kommuner (179 stycken) där 0–17 åringar är under 20 % av befolkningen var skattekraften 171 908 kr. I de tio kommunerna med lägsta skattekraften (totalt 124 226 invånare där 76,2 % var medlemmar i Svenska kyrkan) fanns det genomsnittligen 18,6 % 0–17 åringar i befolkningen.

Utgångspunkten är att *alla* barn, oavsett var de bor, deras egna eller vårdnadshavarnas religionstillhörighet eller skattekraft, ska ha ”tillgång” till Svenska kyrkan i den omfattning de önskar. Det är viktigt att påpeka att i

de församlingar som s.a.s. ”bidrar” in i utjämningsystemet finns det många barn. Generellt är det fler barn i dessa församlingar än i de församlingar som då ”tar emot” med undantag för de förortsförsamlingar som i Integrationsverkets rapport Förort i fokus - interventioner för miljoner (Integrationsverkets rapportserie 2002:01), beskrivs som ”socioekonomiskt bräckligt område med stark multietnisk prägel”).

Närhet

Utredningen bör se till att ta särskild hänsyn till kyrkobyggnader och kyrkomiljöer som ligger geografiskt nära de miljöer barnet bor och vistas i.

Barn, särskilt i yngre åldrar, finns ofta i sådana kyrkliga lokaler som ligger i nära anslutning till hemmet, eller följer de rörelsemönster som familjen etablerat.

Jag går hit för att jag inte har tid att engagera mig i församlingen... Jag gick rätt mycket i den församlingen jag bodde i tidigare (kör, ledare m.m.)... men nu är det lite svårare att få till med henne... då går vi här och så får vi lite kyrkliga inslag i alla fall.

(Kyrkvan vårdnadshavare med barn på Öppen förskola i Nacka församling 24 feb 2015)

Det finns en stor poäng att Svenska kyrkan just kan erbjuda verksamheter som ligger i anslutning till där människor bor eller passar de rörelsemönster som familjen etablerat, inte minst när det handlar om verksamhet som omfattar yngre barn.

Jag blev rekommenderad av min granne, så jag hakade på. Jag är ganska nyinflyttad i Nacka och hade inte så bra koll på förskoleverksamheten.

(Nyinflyttad vårdnadshavare Öppen förskola
i Nacka församling 24 feb, 2015)

Varje år besöker 350 000 till 400 000 förskolebarn och elever kyrkobyggnader som en del i själva undervisningen. Här vet vi att kyrkor som ligger på gångavstånd från skolor används mer än kyrkor som, från skolans perspektiv, ligger längre bort. Det är inte bara de våra domkyrkor som besöks utan det sker på många platser i Sverige. T.ex. besökte 2014 ca 110 skolklasser (2 500–3 000 barn och ungdomar) de kyrkobyggnader som finns i Huddinge församling som förvisso har många arkitektoniskt intressanta, estetiskt vackra och historiskt viktiga byggnader, men det är inte den enda förklaringen. Församlingen har under lång tid jobbat med dessa kontaktytor samt att den gamla kyrkan i Huddinge både är geografiskt ”tillgänglig” och ett besök där kan kombineras med besök och aktiviteter i Rådsparken.

Barnets platsbundenhet

Utredningen bör se till att ta särskild hänsyn till kyrkobyggnader och kyrkomiljöer som är meningsskapande för barnet – kyrkobyggnader och kyrkomiljöer som barn redan har en relation till.

Barnet är i högre grad, än vuxna bundet till de miljöer som anvisas/erbjuds. Vad betyder själva ”platsen”? När vi arbetar med BKA utifrån ett miljöperspektiv (alltså miljö i betydelsen det fysiska rummet) är det intressant att försöka ta reda på vilken mening barnet kopplar till rummet/platsen. Ett metodiskt grepp är att göra så kallade ”walks” eller gå-tur. Metoden är enkel och handlar om att barnet får benämna (ge namn) åt platsen och fundera över vad platsen väcker för känslor. Platsen/rummet ”talar om” för barnet vad som kan hända i rummet och vad som är möjligt.

Barn lär känna både sig själva och sin närmiljö genom att röra sig i den och själva hitta platser som svarar på deras sökande efter trygghet, spänning och utmaning, en process som i många avseenden innebär ett fysiskt utfors-

kande som innefattar hela kroppen (lek, rörelse, dofter, ljud m.m.). I bästa fall är platsen positivt meningskapande för barnet. En plats/ett rum som är rik på mening går oundvikligen förlorad när verksamheter byter lokal, men kan självklart etableras på nytt och kanske till och med ge en ökad känsla av mening, men det innefattar en process som tar tid och måste tas hänsyn till.

Barnets rätt till andlig utveckling

Utgångspunkten för utredningen bör vara att *alla* barn har rätt till andlig utveckling.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Barnkonventionen syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

Fyra huvudprinciper

Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas.

- Artikel 2 handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- Artikel 6 understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Det är särskilt artikel 6 som behandlar barnets rätt till utveckling, vilket också innefattar det som benämns som andlig utveckling. Artikel 6 är en så kallad huvudprincip och andlig utveckling nämns vid i ett flertal andra artiklar (utvecklas vidare). Artikel 23, 27 och 32 nämner uttryckligen begreppet andlig utveckling direkt i texten. Artikel 17 talar om andlig välfärd. Vi ska också i sammanhanget nämna artikel 14 som handlar om religionsfrihet, samvetsfrihet och tankefrihet.

Budskapet är det samma för alla religioner, endast kulturella och geografiska skillnader...

(16- åring, ledarutbildningen, Nacka församling 18 februari)

Ett ställe att kunna skriva sina tankar ... typ whiteboard ...

(15- åring, ledarutbildning, på frågan om hur gudstjänsten kan förändras/förnyas, Nacka församling 18 februari)

Sammantaget erkänner konventionsstaterna rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling. Barnets utveckling är ”materiell och andlig”. Barnkonventionen omfattar *alla* barn. Rätten till andlig utveckling har självklart att göra med de religiösa traditionerna men också med sådant som rör spiritualitet utanför det institutionella och etablerade.

Den svenska Barnkommittén skrev på följande sätt: ”Vi vill i sammanhanget också betona skolans ansvar för att främja elevens andliga utveckling. Att främja andlig utveckling kan för barn betyda:

- Att få begrepp och symboler för gränsöverskridande upplevelser i naturen, konsten eller musiken.
- Att tillsammans med andra eller i ensamhet förundras över universums gränslöshet och skönhet.
- Att känna vördnad och respekt inför livets början och slut.
- Att få ett språk för att kunna bearbeta egna viktiga livsfrågor kring mening, skuld och förlåtelse.
- Att lära känna religiösa förhållningssätt till livet och tillvaron.

- Att våga lyssna inåt, på sig själv och sina innersta känslor och tankar.
 - Att få del av och kunskap om ett centralt kulturarv.”
- (SOU 1997:116, s299)

Barnet och Svenska kyrkans kulturarv

I utredningen bör det särskilt tas hänsyn till församlingarnas förmåga att tillgängliggöra de platser och byggnader som på ett alldeles särskilt sätt härbärgerar Svenska kyrkans kulturarv.

Som kyrka har vi ett särskilt ansvar att bidra till barnets rättigheter till andlig utveckling. Därmed inte sagt att Sveriges ratificering av barnkonventionen ger oss en särställning gentemot andra organisationer, institutioner eller gemenskaper som också säger sig vilja bidra till barnets andliga utveckling.

Det särskilda ansvaret Svenska kyrkan bör och ska ta, handlar om att vi bär ett omfattande kyrkligt kulturarv som hör ihop med Sveriges historia. Detta kyrkliga kulturarv vill vi berätta om för *alla* och vi bör erbjuda metoder och tillvägagångssätt som gör det kyrkliga kulturarvet tillgängligt också för grupper som inte är medlemmar i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan har stor erfarenhet av och kunskap om mötet mellan människa och kulturarv. Under hösten 2014 genomfördes en konferens om kyrkopedagogik, där vi bland annat fick hjälp av bland annat *Världskulturmuseerna* (Stockholm) och *Arbetets museum* (Norrköping).

Den pedagogiska utgångspunkten och förhållningssättet är att det finns något att berätta och att det är barnets egna erfarenheter, tankar och frågor som är drivkraften för upptäckandet och lärandet.

Utredningen bör ta fasta på att det är viktigt att byggnader och utomhusmiljöer kan säkras utifrån gällande miljöbestämmelser. Utifrån barnets perspektiv finns det ingen anledning att värna byggnader som barnet av miljöskäl ändå inte kan/får vistas i.

Verksamhet som omfattar barn – miljökrav

Församlingar bör få något slags stöd att göra en egenkontroll för att förstå vilka byggnader som är olämpliga att möta barn och unga i och vilka som faktiskt inte klarar de miljökrav som finns för lokaler gällande förskola eller annan regelbunden verksamhet.

Sköterskan på BVC rekommenderade den här ... Jag har varit på en öppen förskolan inne i stan och där hade jag inte släppt ner mina barn på golvet ...
(Vårdnadshavare som ”prövat” flera öppna förskolor,
Öppen förskola, Nacka församling 24 februari)

Egenkontrollen bör innefatta följande punktlista:

- Buller
- Gårdsstorlekar (i de fall församlingen är enskild huvudman för en förskola), samt insprängningsskydd och liknande.
- Inredning av lokaler (säkerhetsaspekter) samt förebygga allergier (användning av så kallade lågemitterande material)
- Ventilation/barngruppers storlek
- Tillgång till dagsljus.
- Hantering av avfall (Avfallsförordning (SFS 2001:1063))
- Tobakslagen (1993:581) innehåller bestämmelser om rökfria miljöer

Bilaga 3 Definition av tätortsgrupper

Tätortsgrupp	Förklaring
Storstad	Församlingar och pastorat av storstadstyp i kommun med mer än 200 000 invånare. (Samtliga församlingar/pastorat/samfälligheter i kommun med mer än 200 000 invånare, det vill säga i kommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö)
Förort	Församlingar och pastorat i förorter till storstad. (Samtliga församlingar och pastorat i storstädernas förortskommuner. Förort enligt Sveriges kommuner och landstings, SKL, kommungruppering 2005)
Större stad	Församlingar och pastorat med mer än 50 000 invånare. (Ovan ej grupperade församlingar och pastorat med mer än 50 000 invånare utan hänsyn till kommuntillhörighet)
Medelstor stad	Församlingar och pastorat med mellan 20 000 och 50 000 invånare. (Ovan ej grupperade församlingar och pastorat med mellan 20 000 och 50 000 invånare utan hänsyn till kommuntillhörighet)
Större tätort	Församlingar och pastorat med mer än 80 procents tätortsgrad och mindre än 20 000 invånare. (Ovan ej grupperade församlingar och samfälligheter med mer än 80 procents tätortsgrad och mindre än 20 000 invånare)
Mindre tätort	Församlingar och pastorat med 60–80 procents tätortsgrad och mindre än 20 000 invånare. (Ovan ej grupperade församlingar och pastorat med 60–80 procents tätortsgrad och mindre än 20 000 invånare)
Landsbygd	Församlingar och pastorat med mindre än 60 procents tätortsgrad. (Ovan ej grupperade församlingar och pastorat med mindre än 60 procents tätortsgrad)
Glesbygd	Församlingar och pastorat i glesbygd med mindre än 8 invånare per kvadratkilometer och tätortsgrad under 70 procent. (Ovan ej grupperade församlingar och pastorat med mindre än 8 invånare per kvadratkilometer och tätortsgrad under 70 procent)

Bilaga 4 Definition av byggnadstyper

I kyrkobyggnadsregistret finns totalt 69 byggnadstyper definierade. För att underlätta statistikinsamlingen från församlingar och pastorat kategoriserades olika förekommande byggnadstyper. Denna kategorisering grundas på antagande om hur vanligt förekommande varje byggnadstyp bör vara bland de byggnader som ägs och förvaltas av församlingar och pastorat. Resultatet blev att 17 huvudtyper av byggnader kategoriserades och resterande blev övriga byggnadstyper i enkäten.

Byggnadstyp	Förklaring
Administrationsbyggnad	Byggnad eller del av byggnad med utrymmen för administration och kontorsarbete, exempelvis församlingsexpedition.
Begravningskapell (ej invigda)	Byggnad eller del av byggnad som innehåller rum för begravningsgudstjänster, bisättningsrum, kylrum med mera. Äldre byggnader för detta ändamål kallas ibland gravkapell.
Bostadshus	Byggnad eller del av byggnad som innehåller rum där en eller flera människor bor. En bostad innehåller vanligen bland annat utrymmen för matlagning, hygien och sömn. Exempelvis mangårdsbyggnad, drängstuga, kantorsbostad, vaktmästarbostad.
Bostadshus-prästgård	Bostad för församlingens präst, prost eller kyrkoherde.
Bårhus	Byggnad eller del av byggnad där ursprungligen församlingens likbårar förvarades, men även för förvaring av avlidna.
Ekonomibyggnad	Byggnad eller del av byggnad för förvaring av redskap och maskiner för exempelvis begravningsplatsens eller kyrkogårdens skötsel.
Förrådsbyggnad	Byggnad för lagring av förnödenheter, men även för förvaring för verktyg, trädgårdsredskap.
Församlingshem	Byggnad eller del av byggnad för församlingens mera informella sammankomster som exempelvis minnesstunder, körövningar.
Likbod	Bod för förvaring av lik i väntan på begravning.
Klockstapel	Beskrivning saknas.
Krematorium	Byggnad eller del av byggnad avsedd för eldbegängelse.
Kursgård	Kursgård eller konferensgård är en anläggning anpassad för konferenser.
Kyrkstuga	Byggnad vid sockenkyrka avsedd för tillfällig bostad vid kyrkobesök.
Personalbyggnad	Byggnad eller del av byggnad som rymmer pausrum, matrum, omklädningsrum med mera för personal.
Samlingslokal	Byggnad eller del av byggnad med mötesplats för exempelvis kulturevenemang.
Vaktmästeri	Byggnad eller del av byggnad för vaktmästarens arbete.
Vagnslider	Enklare byggnad eller del av byggnad för förvaring av vagnar och andra rullande arbetsredskap.
Övriga byggnadstyper	Om inte något av alternativen ovan passar.

Bilaga 5 Konsekvenser av sänkta drifts- och underhållsnivåer

1. Inledning

Denna rapport är ett underlag till Svenska kyrkans utredning om fastighetsförvaltning och utjämningsystem (Utjämningsutredningen). Fokus är att titta närmare på vilka kostnader som förknippas med kyrkor och kapell som ägs eller förvaltas av Svenska kyrkan och undersöka hur kostnaderna för drift och underhåll av en kyrka kan reduceras när kyrkan får en minskad användning. Uppdraget är också att titta på vilka olika slags konsekvenser olika drifts- och underhållsnivåer kan få, framförallt ur ett antikvarisk-tekniskt perspektiv.

Den arbetsgrupp som ligger bakom denna rapport består av teologisk sekreterare Göran Möller, Kyrkokansliet, professor i kulturvård Tor Broström, Uppsala universitet, fastighetschef på Göteborgs kyrkliga samfällighet Roger Olausson, stiftsingenjör på Göteborgs stift Jan Spånslätt, antikvarisk konsult för Lindholm Restaurering AB Martin Lindholm, samt kulturvarsanalytiker på Kyrkokansliet Rickard Isaksson som också har varit arbetsgruppens sekreterare och skrivit rapporten.

1.1 Mål

Att svara på frågorna:

- Vilka blir konsekvenserna på kyrkobyggnad och inventarier till följd av sänkta nivåer för drift och underhåll?
- I vilken omfattning minskar förvaltningskostnaderna vid minskad användning av en kyrka?
- Kan en kyrka hållas tillgänglig för allmänheten och användas för enstaka gudstjänster när drifts- och underhållsnivåerna har skurits ned till ett minimum?

1.2 Syfte

Att bilda underlag till Svenska kyrkans utredning om fastighetshantering och utjämningsystem. Det är en förhoppning att materialet även kan komma till användning i stift och församlingar.

2. Sammanfattning av resultat

- De relativa kostnaderna för drift och underhåll av en kyrkobyggnad (inkl. kyrkotomt och inventarier) kan halveras vid en sänkning av drifts- och underhållsnivåer från en veckovis uppvärmning till att inte värmas alls. Besparingen beror till allra största del på sänkta energikostnader.

- En utgångspunkt har varit att den relativa luftfuktigheten ska kontrolleras genom styrd avfuktning eller ventilation vilket innebär att skador till följd av fukt på byggnad och inventarier kan undvikas. Detta innebär i sin tur att inredningsföremål kan vara kvar i kyrkan.
- En annan utgångspunkt har varit överenskommelsen med staten om den kyrkoantikvariska ersättningen. Den förutsätter att det kyrkliga kulturarvet är tillgängligt för allmänheten. Därför är det viktigt att varje församling redovisar vilket ansvar de kan ta och vad det innebär i antalet öppna dagar per år.
- Större besparingar är möjliga framför allt i kyrkomiljöer som saknar utvecklingspotential för den kyrkliga verksamheten samt saknar betydande kulturhistoriska värden.
- Besparingspotentialen för underhåll är lägre än för drift. Det utvändiga underhållet varierar inte nämnvärt vid en sänkning av drifts- och underhållsnivåer, utan det är invändigt underhåll samt underhåll av installationer och mark som har viss besparingspotential.
- Kyrkomiljöer med betydande kulturhistoriska värden eller utvecklingsbara värden kräver närmare utredning för att man ska kunna se om besparingar är möjliga. Potential finns att spara upp till en tredjedel av de relativa kostnaderna.

3. Metod och avgränsningar

- Studien utgår från en medelstor kyrka i sten och en mindre kyrka i trä som bildar två referensobjekt eller typkyrkor. Valet av typkyrka ska vara representativt för projektets mål. Detta behandlas närmare i kapitel 4.
- Fastslå en matris som beskriver olika förvaltningsscenarion utifrån drift, skötsel, underhåll och investeringar. Varje scenario ska utgå från en antagen användningsintensitet, antagna bruksvärden och kulturhistoriska värden. Detta behandlas närmare i kapitel 5.
- Fastslå en metod för bedömning av effekterna av ändrat nyttjande av kyrkor. Detta behandlas närmare i kapitel 7.
- För varje enskilt förvaltningsscenario identifieras sedan vanliga åtgärder samt vilka konsekvenser de medför för kyrkobyggnaden, kyrkotomten och kyrkliga inventarier. Detta behandlas i kapitel 8.
- I nästa steg identifieras relativa kostnadskonsekvenser för drift, skötsel, underhåll och investeringar för respektive typkyrka. Detta behandlas i kapitel 9.
- Jämföra olika förvaltningsscenarion för att kunna dra slutsatser kring relativa kostnadsbesparingar och svara på studiens frågeställningar. Detta behandlas i kapitel 10.

Studien är begränsad och kan inte redovisa faktiska kostnadsbesparingar utan redovisar istället kostnadsförhållanden mellan olika antagna

förvaltningsnivåer av drift, skötsel och underhåll, så kallade relativa kostnader. Kostnader som ingår i studien är de för fastighetsförvaltning kopplade till församlingsverksamheten, inte begravningsverksamheten. Studien är endast övergripande och bygger på generella antaganden om t.ex. bruksvärden och kulturhistoriska värden. Antagandena bygger på känd kunskap och arbetsgruppens erfarenheter. För att kunna svara på vilka faktiska kostnadsbesparingar som kan göras krävs omfattande studier av verkliga förhållanden i Svenska kyrkans samtliga berörda fastigheter.

4. Typkyrkorna

Här presenteras typkyrkorna översiktligt. De är två verkliga kyrkor vars ägande församling har levererat uppgifter till arbetsgruppen. I denna studie är de dock avidentifierade. Under kapitel 7 och 8 finns mer ingående information om kyrkornas förutsättningar.

4.1 Stenkyrka

Stenkyrka är en stor, sen 1800-tals kyrka på landsbygden. Den har stenstomme och används idag för förrättningar och gudstjänster, dock inte varje vecka. Kyrkan är nyrenoverad ut- och invändigt avseende ytskikt och installationer. Församlingen har sju kyrkor och minskande befolkning.

4.2 Träkyrka

Träkyrka är en mindre träkyrka från sekelskiftet. Den har plankstomme och används idag som ”temakyrka” enligt matrisen med framför allt omfattande användning sommarhalvåret. Församlingen har fyra kyrkor och ökande befolkning. Kyrkan är i gott tekniskt skick.

5. Scenariomatrisen

Matrisen beskriver olika förvaltningsscenarier; varje scenario utgår från olika givna förutsättningar. De olika scenarierna är idealtillstånd och skapade för att klargöra skillnader mellan olika sätt att förvalta en kyrkobyggnad, utemiljö eller ett inventarium och vilka kostnader skillnaderna kan medföra.

Scenariomatris

Nutid					
Typ av objekt	Användningsintensitet	Kategori		Utvecklingspotential bruk	Drift, skötsel och underhåll
		Bruksvärden	Kulturhistoriska värden		
Kyrka, Inventarie, utemiljö	Daglig användning: Minst en aktivitet/verksamhet per dag under minst 300 dgr/år. Används mer än tre dagar per vecka. Oftast huvudkyrka i församlingen men kan också vara en temakyrka. Inventarie eller grupp av inventarier som används ofta. Utemiljö, aktiv begravningsplats, kyrkotomt eller övrig byggnad som används ofta.	1	1	Fortsätta befintligt bruk	Åtgärder bör genomföras med hög antikvarisk ambition, anpassade efter kulturvärden, utförda med material med högsta möjliga kvalitet.
			2-3	Anpassning möjlig för att gynna den kyrkliga verksamheten	
			4	Stora möjligheter till anpassning för att gynna den kyrkliga verksamheten	
Kyrka, Inventarie, utemiljö	Veckovis användning: Används mestadels för inomkyrklig verksamhet. Minst en aktivitet/verksamhet per dag under minst 50 dgr/år, fördelat över året. Kan vara kyrkliga handlingar, temagudstjänster, diakonal verksamhet, högtidsevenemang etc. men även konserter, skolavslutningar, konferenser. Är ofta en temakyrka eller en mindre församlings huvudkyrka. Inventarie, kyrkotomt eller övrig byggnad som används regelbundet, framför allt i den kyrkliga verksamheten.	2	1	Anpassning möjlig för att gynna den kyrkliga verksamheten, sambruk, uthyrning.	Åtgärder bör genomföras med hög antikvarisk ambition, anpassade efter kulturvärden, utförda med högsta möjliga kvalitet.
			2-3	Anpassning möjlig för att gynna den kyrkliga verksamheten, sambruk, uthyrning.	
			4	*Stora möjligheter till anpassning för att gynna den kyrkliga verksamheten, sambruk, uthyrning.	

Framtid				
Tillgänglighet	Säkerhet	Klimat och energi	Konsekvenser	Relativ kostnadsbesparing (ca)
Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Högsta möjliga antikvariska ambition vid fysiska förändringar och för information. Åtgärder anpassade efter både brukare och kulturarv, öppen större delen av året.	Högsta möjliga säkerhetsnivå. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter både brukare och kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva stöldsäkras. Dimsprinkling kan vara aktuellt.	Uppvärms kontinuerligt, klimat anpassat efter både brukare och kulturarv. Känsliga inventarier kan placeras i klimatskåp. Bemålade inventarier och inredning bör beaktas särskilt.	Kyrkliga verksamheten kan hämmas pga hög förändringskänslighet. Stort slitage.	
Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter både brukare och kulturarv, öppen större delen av året.	Hög säkerhetsnivå. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter både brukare och kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva stöldsäkras.		Stort slitage.	
Kyrka/begravningsplats tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter brukare, öppen större delen av året.	Hög säkerhetsnivå. Åtgärder är anpassade efter brukare. Stor möjlighet finns t.ex. att öppna alternativa utrymningsvägar.	Uppvärms kontinuerligt, klimat anpassat efter brukare. Luftvärmepump möjlig.	På sikt avskrivs från KML. Ingen tilldelning av KAE.	
Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Hög antikvarisk ambition vid fysiska förändringar och för information, åtgärder anpassade efter både brukare och kulturarv, öppen minst en gång per vecka året runt samt större delen av sommaren.	Högsta möjliga säkerhetsnivå. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter både brukare och kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva stöldsäkras. Dimsprinkling kan vara aktuellt.	Intermittent, uppvärmning med grundvärme, zonindelning. Klimat anpassat efter både brukare och kulturarv. Känsliga inventarier kan placeras i klimatskåp. Tennföremål, textilier och bemålade inventarier och inredning bör beaktas särskilt.	Kyrkliga verksamheten kan hämmas pga hög förändringskänslighet, visst beroende av kyrkoantikvarisk ersättning, slitage.	0%
Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter både brukare och kulturarv, öppen minst en gång per vecka året runt samt om möjligt större delen av sommaren.	Hög säkerhetsnivå. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter både brukare och kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva stöldsäkras.		Visst beroende av kyrkoantikvarisk ersättning. Slitage.	0%
Kyrka/begravningsplats tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter brukare, öppen minst en gång per vecka året runt.	Hög säkerhetsnivå. Åtgärder är anpassade efter brukare. Stor möjlighet finns t.ex. att öppna alternativa utrymningsvägar.	Intermittent, uppvärmning, zonindelning. Klimat anpassat efter brukare. Luftvärmepump möjlig för grundvärme.	På sikt avskrivs från KML. Ingen tilldelning av KAE.	0%

Forts. på nästa sida.

Kulturkyrka, Inventarie, utemiljö	Visstidsanvändning: Används mestadels till utomkyrklig verksamhet, mindre än 50 dgr/år eller nästan enbart under sommarmånaderna. Kan vara konserter, skolavslutningar, konferenser etc. men även enstaka kyrkliga handlingar och högtidsevenemang. Inventarie, kyrkotomt eller övrig byggnad som används enstaka gånger, framför allt utanför den kyrkliga verksamheten. Det kan röra sig om inventarier från en riven eller övertalig kyrka som inte används under mässor men som ändå intresserar besökare. För kyrkotomt kan användningen ta hänsyn till hur ofta kyrkomiljön besöks.	3	1	Anpassning möjlig för att gynna utomkyrklig verksamhet, sambruk, uthyrning, försäljning.	Åtgärder bör genomföras med hög antikvarisk ambition, anpassade efter kulturvärden, utförda med material med högsta möjliga kvalitet.
			2-3	Anpassning möjlig för att gynna utomkyrklig verksamhet, sambruk, uthyrning, försäljning	
			4	Stora möjligheter till anpassning för att gynna utomkyrklig verksamhet, sambruk, uthyrning, försäljning	Åtgärder bör genomföras med låg antikvarisk ambition, möjlighet till kostnadsbesparingar, rationaliseringar finns.
Museiekyrka, Inventarie, utemiljö	Sporadisk eller ingen användning: Används mer än en dag och mindre än 20 dgr/år, t.ex. vid högtidsevenemang, konserter och konferenser. Ingen organiserad kyrklig användning, kan vara öppen för ströbesök.	4	1	Anpassning möjlig för att gynna utomkyrklig verksamhet, sambruk, uthyrning, försäljning.	Åtgärder bör genomföras med hög antikvarisk ambition, anpassade efter kulturvärden, utförda med material med högsta möjliga kvalitet.
			2-3		
Övertalig kyrka, inventarie, t.ex. från avyttrad kyrka. Ödekyrkogård	Stängd: Används en dag eller mindre per år. Inte tillgänglig för allmänheten. Osäkerhet kring framtida användning. Kyrkogård har sedan länge slutat användas och är nedlagd.	4	4	Uthyrning, försäljning, rivning. Bör undersökas om det finns möjlighet att avskrivna objektet från KML. Utredning om beslut för nedlagd begravningsplats kan behöva göras.	Åtgärder bör genomföras med lägsta möjliga antikvariska ambition, stor möjlighet till kostnadsbesparingar, rationaliseringar finns. Minimal rondering.

Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Hög antikvarisk ambition vid fysiska förändringar och för information, åtgärder anpassade efter både brukare och kulturarv, öppen upp till en gång per vecka året runt eller större delen av sommaren.	Högsta möjliga säkerhetsnivå. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter både brukare och kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva annan förvaringsplats. Dimsprinkling kan vara aktuellt.	Intermittent uppvärmning med grundvärme, zonindelning. Klimat anpassat efter både brukare och kulturarv. Känsliga inventarier kan placeras i klimatskåp. Tennföremål, textilier och bemålade inventarier och inredning bör beaktas särskilt.	Utomkyrklig verksamhet kan hämmas pga hög förändringskänslighet. Beroende av kyrkoantikvarisk ersättning. Skaderisker ökar med minskad användning.	10–30%
Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter både brukare och kulturarv, öppen upp till en gång per vecka året runt eller större delen av sommaren.	Hög säkerhetsnivå. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter både brukare och kulturarv. Brandlarm minimum. Enskilda inventarier kan behöva annan förvaringsplats.		Beroende av kyrkoantikvarisk ersättning. Skaderisker ökar med minskad användning.	10–30%
Kyrka/begravningsplats tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter brukare, öppen upp till en gång per vecka året runt.	Hög säkerhetsnivå. Åtgärder är anpassade efter brukare. Stor möjlighet finns t.ex. att öppna alternativa utrymningsvägar.	Intermittent uppvärmning, zonindelning. Klimat anpassat efter brukare. Luftvärmepump möjlig för grundvärme.	På sikt avskrivs från KML. Ingen tilldelning av KAE.	10–30%
Kyrka/Inventarie/utemiljö tillgängliggörs. Hög antikvarisk ambition vid fysiska förändringar och för information, åtgärder anpassade efter kulturarv, öppen större delen av sommaren. Inventarier kan tillgängliggöras via museum eller monter. Ödekyrkogård kan tillgängliggöras med t.ex. informationsåtgärder.	Hög temporär säkerhetsnivå. T.ex. brand-/utrymningsvakter. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva stöldsäkras eller få annan förvaringsplats och fast inredning skyddstäckas. Dimsprinkling kan vara aktuellt.	Grundvärme, avfuktning, styrd ventilation eller kallställd. Zonindelning. Känsliga inventarier kan placeras i klimatskåp eller monter. Tennföremål, textilier och bemålade inventarier och inredning bör beaktas särskilt.	Beroende av kyrkoantikvarisk ersättning. Känsliga inventarier såsom textilier eller metallföremål kan ta skada av hög relativ fuktighet, tennföremål av för låg temperatur (under 13 grader). Ökad risk för mögel och röta. Risk för brand, stöld och skadegörelse ökar. Hög risk för mögel/insekter utan klimatstyrning.	20–35%
Kyrka/begravningsplats tillgängliggörs. Åtgärder anpassade efter kulturarv, öppen större delen av sommaren.	Hög temporär säkerhetsnivå. T.ex. brand-/utrymningsvakter. Åtgärder genomförs med hög antikvarisk ambition, anpassad efter kulturarv. Enskilda inventarier kan behöva stöldsäkras eller få annan förvaringsplats och fast inredning skyddstäckas.			20–35%
Åtgärder skärs ned till ett minimum och genomförs med låg antikvarisk ambition.	Säkerhetsåtgärder skärs ned till ett minimum och genomförs med låg antikvarisk ambition. Flytt av skyddsvärda inventarier.	Kallställd, avfuktning eller styrd ventilation. Tekniska åtgärder vidtas för minimerade kostnader. T.ex. flytt av skyddsvärda inventarier, skyddstäckning av fast inredning.	Idag helt beroende av kyrkoantikvarisk ersättning. Risk att inte bevaras i framtiden. Hög risk för mögel/insekter utan klimatstyrning.	35–50%

5.1 Typ av objekt (kyrka, inventarier, utemiljö)

Matrisen är skapad för att kunna bedöma allt från hela miljöer till byggnader och enstaka inventarier. I denna studie bedöms kyrkomiljöer, dvs. kyrkobyggnader och kapell tillsammans med den omgivande kyrkotomten. Inventarier ingår också i studien. För kapell menas de fristående kapell och begravningskapell som är invigda i Svenska kyrkans ordning. Begravningsplatser ingår inte, inte heller övriga byggnader såsom församlingshem eller ekonomibyggnader.

5.2 Användningsintensitet

De olika kategorierna för användningsintensitet som används i matrisen är desamma som används vid Svenska kyrkans årliga statistikinsamling där församlingarna svarar på enkätfrågor om hur ofta deras kyrkobyggnader används. Valet av dessa kategorier har gjorts för att i ett senare skede kunna pröva om studiens resultat kan sättas i relation till de verkliga kyrkorna. Dock finns svårigheter då kategorierna är flytande, inte med exakt antal uppvärmningstillfällen. Därför har nya kategorier skapats för att lättare kunna använda mätvärden från verkligheten. Denna studie utgår från att kategorin "veckovis användning" är referensfallet, det vill säga den förvaltningsnivå som utgör 100 procent av den relativa kostnaden att förvalta ett visst objekt. För detta redogörs närmare i kapitel 7, 8 och 9.

Användningsintensitet	Kategorier enl. statistiken	Kategorier för denna studie	Scenario-kategori
Daglig användning	Minst en aktivitet/verksamhet per dag under minst 300 dgr/år. Används mer än tre dagar per vecka.	Denna kategori används inte då objektet bedömts användas optimalt och inte kan spara genom att ändra användningen.	
Veckovis användning	Minst en aktivitet/verksamhet per dag under minst 50 dgr/år, fördelat över året.	Denna kategori utgör referensfallet i denna studie. Antalet uppvärmningstillfällen är satt till 50 ggr/år med eller utan grundvärme.	2;1-4
Visstidsanvändning	Används mindre än 50 dgr/år för kyrkliga handlingar, konserter etc.	Denna kategori flyter ihop med veckovis användning. Antalet uppvärmningstillfällen är därför satt till 12 ggr/år med eller utan grundvärme.	3;1-4
Visstidsanvändning, sommar	Används mindre än 50 dgr/år, nästan enbart under sommarmånaderna.	Denna kategori flyter ihop med veckovis användning. Används inte för beräkningar av relativa kostnader i denna studie.	
Sporadisk användning	Används mer än en dag och mindre än 20 dgr/år som t.ex. vid högtidsevenemang, konserter och konferenser (i denna studie antaget värde: 12 ggr/år).	Antalet uppvärmningstillfällen är i denna kategori satt till tre ggr/år med eller utan grundvärme.	3,4;1-3
Används inte	Ingen organiserad kyrklig användning, kan vara öppen för ströbesök.	Denna kategori flyter ihop med sporadisk användning. Används inte för beräkningar av relativa kostnader i denna studie.	
Används inte, stängd	Tekniska åtgärder vidtagna för minimerade kostnader, "malpåse".	Kategori Ingen användning har utökats till fyra kategorier:	
		Endast grundvärme	4;1-3
		Avfuktning	4;4
		Styrd ventilation	4;4
		Ingen klimatstyrning	4;4

5.3 Kategori – Bruksvärden och kulturhistoriska värden

Kategorierna är uppdelade i bruksvärden och kulturhistoriska värden. Kategorierna är grova och syftar till att ge församlingen indikatorer om verksamheten eller kulturarvet är avgörande för hur förvaltningen ska kunna planeras och bedrivas i framtiden. I en kyrkomiljö som är mycket kultur-

historiskt värdefull kan det vara svårt att göra stora förändringar av kyrkan eller kyrkorummet som kan behövas för att församlingen ska kunna använda lokalen optimalt för sin verksamhet. En annan kyrka kan tvärtom ha stor betydelse för församlingens verksamhet men saknar betydande kulturvärden, vilket gör att den har bättre förutsättningar att optimeras till den kyrkliga verksamheten. För att kunna ta reda på detta måste man göra en prioritering av bruksvärden respektive kulturhistoriska värden.

Befintliga bruks- och kulturhistoriska värden prioriteras genom att applicera dem på nedanstående skala (1-4;1-4). Prioriteringen ger då olika sifferkombinationer beroende på den specifika situationen. Till exempel kan en kyrka få scenariokategorin 1;2. Första siffran anger verksamhetskategori räknat i bruksvärden, andra siffran anger kategori utifrån kulturarvets innehåll räknat i kulturhistoriska värden. Observera att ett objekt kan få mer än en siffra inom varje kategori men då endast 2 eller 3, till exempel 2,3;2,3. eller 1:2,3 och så vidare. Bruksvärden kan vara både kyrkliga och ickekyrkliga värden. Kulturhistoriska värden omfattar i denna studie både upplevelsevärden och så kallade kunskapsvärden. För att placera in objekt enligt skalan för bruksvärden kan man ta hjälp av en behovsutredning.

Kategori – Bruksvärden

1. Optimal användning
2. Utvecklingsbar användning inom Svenska kyrkan
3. Utvecklingsbar användning utanför Svenska kyrkan
4. Otillräcklig utvecklingspotential

Objekten placeras även in på en skala med *kulturhistoriska värden*. För att placera objekt på den skalan tar man hjälp av en kulturhistorisk utredning.

Kategori – Kulturhistoriska värden

1. Betydande värde som helhet
2. Utvecklingsbart värde
3. Betydande värde i delar
4. Inga betydande värden

För mer information hänvisas till det pågående projektet Identifiering och förvaltning av kyrkliga kulturvärden.

5.4 Utvecklingspotential bruk

Denna kategori är inte användbar i denna studie då studien utgår från de givna förvaltningsscenarierna. Kategorin finns ändå med för att kunna relatera studien till verkliga exempel där en församling vill ändra sin förvaltning, t.ex. skära ned uppvärmningen eller ändra användningen av en kyrkobyggnad.

5.5 Framtida åtgärder

Här beskrivs vilka vanliga åtgärder som förknippas med respektive förvaltningsscenario kopplat till respektive område, drift, skötsel och underhåll, tillgänglighet, säkerhet, klimat och energi. Föreslagna åtgärder tar hänsyn till ett objekts användningsintensitet samt vilka bruksvärden och kulturhistoriska värden de har. Observera att studien inte går in i verkliga exempel.

6. Nuläget

Svenska kyrkan har förvaltats fastigheter i snart 1000 år och sedan relationsskiftet med staten år 2000 har Svenska kyrkan ensam ansvaret för förvaltningen av kyrkor och kapell. I den överenskommelse som ingicks poängterades att Svenska kyrkan skulle få förutsättningar för ett långsiktigt förvaltande av det kyrkliga kulturarvet. För detta ersätter staten kyrkan numera årligen med 460 miljoner i form av den kyrkoantikvariska ersättningen. Pengarna ska gå till vård och underhåll av det kyrkliga kulturarvet. Som motprestation ska Svenska kyrkan se till att kyrkorna hålls tillgängliga i minst samma utsträckning som före relationsskiftet samt ha tillräcklig kompetens att förvalta kulturarvet. Samverkan med antikvariska myndigheter är central i överenskommelsen.

Under åren 2009–2013 uppgick de årliga drifts- och underhållskostnaderna för kyrkor och kapell som ägs eller förvaltas av Svenska kyrkan i genomsnitt till 1,6 miljarder kronor per år. Den kyrkoantikvariska ersättningen finansierade drygt en femtedel av den totala kostnaden för alla kyrkor och kapell, det vill säga i genomsnitt 337 miljoner kronor per år. I statistiken ingår inte kostnader för begravningsverksamheten eller utbetalda kyrkoantikvarisk ersättning för begravningsplatser och inte heller de kyrkor som har ett församlingshem i samma huskropp som kyrkorummet.

Procentuell fördelning av kostnader för kyrkor och kapell 2009–2013

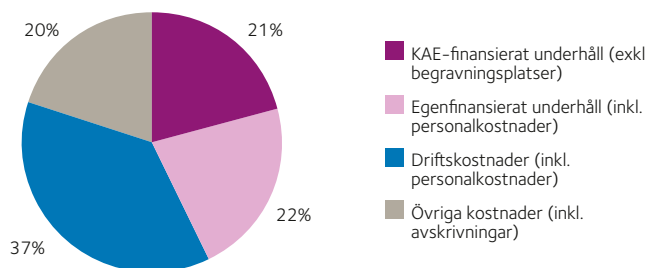

Diagram 6:1

6.1 Underhåll, exteriöra och interiöra kostnader, inventarier

Av totalt 1,6 miljarder kronor per år har 693 miljoner gått till underhåll av kyrkor och kapell under åren 2009–2013.

6.2 Drift och skötsel

Av totalt 1,6 miljarder kronor per år har 590 miljoner gått till drift och skötsel av kyrkor och kapell under åren 2009–2013.

6.3 Övriga kostnader – Investeringar

Av totalt 1,6 miljarder kronor per år har 317 miljoner gått till olika investeringar av kyrkor och kapell under åren 2009–2013. Det är framför allt avskrivningar som avses.

6.4 Energi och klimat

Arbetet för bättre bevarandeklimat för inredning och inventarier har gått hand i hand med det energieffektiviseringsarbete som pågått på Svenska kyrkans alla nivåer sedan relationsskiftet år 2000. Tyvärr kan inte dessa insatser mätas då det inte finns något utgångsvärde vid relationsändringen. Det har heller inte skett någon större kartläggning över energiförbrukningen för kyrkor och kapell.

I 2007 och 2012 års fastighetsenkät, där statistik samlades in för kyrkobyggnaderna från församlingarna, efterfrågades bland annat huvudsaklig värmekälla. Man kan vid en enkel jämförelse se, trots att färre kyrkor ingick i det statistiska underlaget 2012 än 2007, att huvudsaklig värmekälla som i 2007 års insamling främst var direktverkande el, olja och bergvärme, i 2012 års insamling, främst utgörs av direktverkande el, fjärrvärme, bergvärme och jordvärme. Det kan konstateras att de förnyelsebara energislagen har ökat i användning sedan 2007 och ersatt de mer traditionella uppvärmningsformerna såsom olja och fasta bränslen.

Dessa stora energibesparingsinsatser som gjorts sedan relationsskiftet väcker frågor om hur mycket mer man kan spara på att ändra uppvärmningsstrategier i framtiden? Troligen finns ytterligare potential men den ska inte överdrivas. Eftersom det inte gjorts mätningar är det svårt utan fördjupande studier att ta reda på detta. I kapitel 7 finns en redogörelse för konsekvenserna av sänkta drifts- och underhållsnivåer.

6.5 Antikvariska perspektiv

I kulturmiljölagens fjärde kapitel finns den centrala lagen för vården av kyrkliga kulturvärden.

Kyrkobyggnader (byggnader som före den 1 januari 2000 har invigts för Svenska kyrkans gudstjänst och den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar) och kyrkotomter skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas.

Alla kyrkor och begravningsplatser som invigts för Svenska kyrkan före 1 januari år 2000, och som är uppförda före utgången av 1939, eller yngre kyrkor som av riksantikvarieämbetet (eller länsstyrelsen sedan 1 januari 2014) utpekats som kulturhistoriskt intressanta har ytterligare skydd av lagen, genom att länsstyrelsen måste godkänna ändringar. De kulturhistoriska värdena i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser har skydd av lagen. Kyrkobyggnader får inte, exteriört eller interiört, väsentligt ändras, rivs eller byggas om. På kyrkotomt behövs tillstånd för uppförande av byggnader, utvidgning av tomt, ändring av murar, portaler eller fasta anordningar. Lagen reglerar även inventarieförteckning och ansvarsfördelning.

Länsstyrelsen är den myndighet som har till uppdrag att säkra att kulturmiljölagen efterföljs. De är tillståndsinstans för kyrkoärenden och har även rätt att besiktiga kyrkliga inventarier och besluta att inventarier ska tas upp i inventarieförteckningen. Hur länsstyrelsen tolkar lagen och den specifika kyrkomiljön är därför viktigt att beakta i varje enskilt fall. I kapitel 8 redogörs för vilka konsekvenser som kan bli aktuella med en sänkning av drift- eller underhållsnivåer.

7. Energianvändning och risker med avseende på ändrad användning av kyrkor

Det följande är en förenklad metod för att schablonmässigt beskriva effekterna av ett förändrat nyttjande med avseende på energianvändning och inneklimatrelaterade risker. Metoden bygger vidare på den matris som presenteras i kapitel 5. Metoden är till för en översiktlig bedömning och känslighetsanalys. Den ska inte ses som ett beslutsunderlag för den enskilda kyrkan; där finns möjligheter till en mer ingående analys. Metoden är förenklad och bygger på en rad antaganden. Bedömningarna bygger på kunskap och erfarenheter. Skalorna är relativa; förändringarna beskrivs i procent. Bedömningar har gjorts för några typfall; man kan enkelt lägga till fler:

7.1 Kategorier med avseende på nyttjande

1. Veckovis uppvärmning, grundvärme. *Detta är referensfallet vilka alla andra jämförs med.*
2. Månadsvis uppvärmning, grundvärme
3. Månadsvis uppvärmning, ingen grundvärme
4. Enstaka förrättningar, grundvärme (sporadisk användning)
5. Enstaka förrättningar, ingen grundvärme (sporadisk användning)
6. Enbart grundvärme
7. Avfuktning
8. Styr ventilation
9. Ingen klimatstyrning

Nr 1, veckovis uppvärmning, har valts som referens, snarare än permanent uppvärmning, därför att det bedöms vara en vanlig uppvärmningsform idag och att de kyrkor som tillhör denna kategori står inför förändringar.

7.2 Energi- och effektbehov

Uppvärmning vid förrättning: Andelen energi som går åt vid uppvärmning inför förrättning

Grundvärme: Andelen energi som går åt till grundvärme

Fuktstyrning: Andelen energi som går åt till fuktstyrning (avfuktning)

Energibehov: Totalt energibehov

Referensen för alla energibedömningar är det totala energibehovet för fall nr 1 ovan, den sätts till 100.

Effektbehov: Totalt installerad produktionskapacitet, behov av säkringsnivå och elabonnemang. Referensen för effektbehovet är fall 1 ovan vilket sätts till 100.

7.3 Kostnader

Totalkostnad: Summan av energi- och effektkostnaden. Här måste man vikta skalorna som använts för effekt respektive energi. I denna kalkyl har det antagits att effektkostnaden är hälften av energikostnaden.

Kostnadsbesparing: Besparingen räknas i procent utifrån referensfallet. På så vis kan man se vilka besparingar som är möjliga

7.4 Riskbedömning

Följande risker har bedömts:

- Mögel/Insekter
- Torkskador
- Livslängd

Riskerna för olika typer bedöms godtyckligt på en femgradig skala:

- 1 Ingen risk
- 2 Låg risk
- 3 Viss risk
- 4 Hög risk
- 5 Mycket hög risk

En sammantagen riskbedömning kräver att riskerna viktas sinsemellan och man på så sätt tar fram ett viktat medelvärde. I detta fall har följande viktning använts:

Mögel:	70 %
Torkskador:	15 %
Livslängd:	15 %

	Uppvärmning för förrättning	Grundvärme	Totalt energi- behov	Effektbehov	Totalkostnad: Ef- fekt och energi	Besparing	Mögel/Insekter	Torrskador	Livslängd	Sammanvägd risk	Riskindex
Intermittent uppvärmning	50 ggr/år	Ja	100	100	100	0	1	4	4	1,7	100
Intermittent uppvärmning	50 ggr/år	Nej	80	100	87	13	2	4	3	2,3	135
Intermittent uppvärmning	12 ggr/år	Ja	65	100	77	23	1	3	4	1,6	91
Intermittent uppvärmning	12 ggr/år	Nej	30	100	53	47	2	3	3	2,2	126
Intermittent uppvärmning	3 ggr/ år	Ja	53	100	69	31	2	2	2	1,9	112
Intermittent uppvärmning	3 ggr/ år	Nej	8	100	39	61	3	2	1	2,5	147
Enbart grundvärme		Ja	50	25	42	58	2	1	1	1,7	97
Avfuktning		Nej	20	10	17	83	1	1	1	1,0	56
Styrd ventilation		Nej	5	5	5	95	2	1	1	1,7	97
Ingen klimatstyrning		Nej	0	0	0	100	5	1	2	3,9	226

7.5 Tolkning av resultaten

Energibehovet för uppvärmning avtar, som väntat, gradvis med minskande uppvärmningsintensitet. Störst besparing uppnås genom att bara avfukta eller inte värma alls. Med minskande uppvärmningsintensitet ökar också riskerna för mögel och insektsangrepp. Avfuktning ger lägst risk medan ingen klimatstyrning ger kraftigt ökad risk.

8. Konsekvens av sänkta drift- och underhållsnivåer i kyrkor i de två typkyrkorna

I detta kapitel jämförs de två exempelkyrkorna, en träkyrka från 1927 respektive en nyklassicistisk landsortskyrka av sten från 1828. Hur påverkas de av ändrat användande till säsongskyrka respektive kallställd kyrka och vilken påverkan har det på drift och underhåll?

Avseende drift i form av uppvärmningskostnader och besparingar se föregående kapitel 6.

8.1 Träkyrkan

Kyrkobyggnadens skick

Byggnaden är utförd med plankstomme utvändigt klädd med stående, traditionell locklistpanel målad med linoljefärg. Fönstren är av typen tvåglas, kopplade bågar in- och utvändigt målade med linoljefärg. Taket är täckt med enkupigt lertegel.

Invändigt har kyrkan lackat brädgolv samt väggar och tak målat med linoljefärg. Textilförvaringen är nyttillverkad.

Byggnaden renoverades ut- och invändigt för ca åtta år sedan.

Läget är högt och mycket utsatt för väder.

Vid renoveringen på senare år försågs byggnaden med ny ramp av granit med syftet att förbättra tillgängligheten till kyrkorummet.

Drift och underhåll

Vid dagens användande, ca 100 tillfällen per år är det mycket låga reparationskostnader. Under nästa år kommer ommålning av utvärdig panelfasad samt fönster att utföras.

Invändigt underhåll de närmaste 10–15 åren kommer att inskränka sig till punktvisa reparationer.

Utöver de idag blygsamma kostnaderna för underhåll har man driftskostnader i form av:

- Belysningsel
- Vatten och avlopp
- Städning
- Snöröjning
- Försäkringspremie
- Förbrukningsmaterial
- Ljus och blommor
- Fast telefon
- Brandskydd
- Bevakning och larm

Totalsumman för ovanstående understiger 100 000 kronor per år. Till detta kommer lönekostnader för egen personal vid förrättningar, städning, snöröjning m.m. Totala lönekostnaden för ett år är ca 65 000 kronor.

Besparingar utvändigt

Möjligheten att göra besparingar är kopplad till behovet att utföra åtgärder och kommer att uppstå när det är dags för intervallbaserat underhåll i form av utvärdig ommålning. Möjligheten att göra besparingar vid ommålningsarbetet är begränsad om man inte skall sänka den tekniska standarden. Byte till annan färgtyp ger små besparingar.

Besparingar på kort tid kan göras genom förlängda underhållsintervall, något som på längre sikt snarare innebär att man får högre underhållskostnader på grund av eftersatt underhåll.

Olika frekvens avseende användande av byggnaden påverkar inte utvändigt underhållskostnad. Det vill säga, om kyrkan är kallställd blir kostnaden för det utvändiga underhållet minst lika stor som vid drift och eventuellt större då stommen inte värms.

Om kyrkan används som säsongskyrka alternativt kallställs minskar kostnaderna för städning och snöröjning. Avseende lönekostnader vid förrättningar blir det inga besparingar då kostnaden för dessa flyttas till annan anläggning.

Besparingar invändigt

När kyrkan är i gott tekniskt och estetiskt skick finns det få möjliga besparingar på det inre underhållet. Möjlighet till besparing uppstår när behov av åtgärder uppstår. Med invändigt underhållsintervall på minst 25 år är det ca 20 år till nästa större underhållsinsats.

Om kyrkan blir säsongskyrka, alternativt kallställs, blir kostnaden för städning mindre, det vill säga minskar från ca 15 000 kronor per år till 5 000 kronor per år. Denna studie förutsätter att befintliga klimatsystem behålls eller kompletteras/ersätts med ett styrt avfuktningssystem. Underhållet av klimatsystemet kommer inte att bli någon besparing. Sannolikt kommer det att bli investeringskostnader för styrd avfuktning så att framför allt inventarier inte skadas. Kyrkans installationer behöver vara i sådant skick att klimatstyrning med styrd avfuktning går att bedriva, det vill säga fungerande elanläggning och avlopp för spillvatten från avfuktaren är ett minimikrav för att olika material kräver olika klimat. Bemålat trä kräver till exempel en jämn relativ fuktighet kring 50 procent. Metaller och textilier kan reagera negativt vid en relativ fuktighet på över 60 procent då rost, fukt och mögel kan uppstå. Varierar den relativa fuktigheten för mycket blir det stora påfrestningar på färgskikt med flagande färg som följd. Detta kommer sig av att trä och färgskikt rör sig olika mycket i förhållande till varandra. Pågår det under tillräckligt lång tid förloras kulturhistoriska och ekonomiska värden. Om inventarierna ska finnas kvar i kyrkan krävs att kyrkans befintliga klimatsystem underhålls eller ersätts med annat system. Avseende VVS-anläggning kan den vid kallställning sättas ur bruk bortsett från avlopp som skall hantera vatten från avfuktare. Vid säsongsanvändning alternativt kallställning med klimatstyrning finns det förutsättningar att använda kyrkan vid få eller flera tillfällen. Kyrkans funktion och kulturhistoriska kvalitet behålls intakt.

Inventarier

Vård- och underhållsplan måste anpassas till kallställning av kyrkan. Vård och underhållsplanen måste definiera hur olika material skall hanteras och

hur inventarier skall behållas i byggnaden alternativt flyttas. Om man väljer att flytta inventarier uppstår behov av lokaler och inredning för detta ändamål. Flytt av inventarier får en direkt påverkan på kyrkans kulturhistoriska värde och minskar/tar bort möjligheten att använda kyrkan vid enstaka tillfällen. Flytt av inventarier kommer sannolikt att vara förknippad med förhållandevis stora kostnader. Flytt av inventarier ingår inte i denna studie. Besparingar för detta bör studeras vidare.

8.2 Stenkyrkan

Kyrkobyggnadens skick

Byggnaden är utförd med stomme av natursten och sannolikt med inslag av tegel. Utvändigt är kyrkan spritputsad. Fönstren är av typen tvåglas, okopplade bågar in- och utvändigt målade med linoljefärg. Taket är täckt med enkupigt lertegel.

Invändigt har kyrkan lackat brädgolv samt målade väggar och målat tak. Textilförvaringen är nygjord respektive ombyggd/uppdaterad.

Byggnaden renoverades utvändigt 2015. Invändigt gjordes mindre ombyggnadsarbeten samt underhåll av brädgolv. I övrigt renoverades kyrkan invändigt för ca tio år sedan.

2015 försågs byggnaden med ny ramp av granit med syftet att förbättra tillgängligheten till kyrkorummet.

Drift och underhåll

Vid nuvarande användande med gudstjänst varannan söndag samt kyrkliga handlingar är det mycket låga reparationskostnader då kyrkan är i gott skick. Utvändigt är kyrkan helt nyrenoverad.

Invändigt underhåll de närmaste 10–15 åren kommer att inskränka sig till punktvisa reparationer och Anpassningar.

Utöver de idag blygsamma kostnaderna för underhåll har man driftskostnader i form av:

- Belysningsel
- Vatten och avlopp
- Städning
- Snöröjning
- Försäkringspremie
- Förbrukningsmaterial
- Ljus och blommor

Besparingar utvändigt

Möjligheten att göra besparingar är kopplad till behovet att utföra åtgärder och kommer att uppstå när det är dags för intervallbaserat underhåll.

Möjligheten att göra besparingar vid ommålningsarbetet är begränsad om man inte skall sänka nivån på det tekniska skicket. Det finns begränsade möjligheter till besparingar även om man exempelvis byter till annan färgtyp men då med sämre resultat. Exteriört kommer fönstren att behöva målas om inom ca tio år. Taket kommer inte att behöva läggas om på 30–40 år. Fasadens färg kommer att hålla i 20 år.

Olika frekvent användande av byggnaden påverkar i sig inte utvärdig underhållskostnad. Det vill säga om kyrkan är kallställd eller säsongskyrka blir kostnaden för det utvärdiga underhållet minst lika stor som vid drift och eventuellt större då stommen inte värms och risken för utvärdiga puts-skador ökar.

Om kyrkans användande enbart blir säsongskyrka minskar kostnaderna för snöröjning. Avseende lönekostnader vid förrättningar blir det inga besparingar då kostnaden för dessa bara flyttas till annan anläggning. Även om kyrkan kallställs kommer den att behöva fortlöpande passning/översyn.

Besparingar invändigt

När kyrkan är i ett gott tekniskt och estetiskt skick finns det inga möjligheter till besparingar på det inre underhållet oavsett underhållsintervall. Möjlighet till besparing uppstår när behov av åtgärder uppstår. Med invändigt underhållsintervall på minst 25 år är det ca 20 år till nästa större underhållsinsats.

Om kyrkan blir säsongskyrka, alternativt kallställs, blir kostnaden för städning mindre. Sannolikt kommer det att bli investeringskostnader för klimatstyrning så att framför allt inventarier inte skadas. Installationer behöver vara i sådant skick att klimatstyrning går att bedriva, det vill säga fungerande värme- och elanläggning är ett minimikrav. Avseende VVS-anläggning kan den vid kallställning sättas ur bruk bortsett från avlopp som skall hantera vatten från avfuktare. Vid säsongsanvändning alternativt kallställning med klimatstyrning finns det förutsättningar att använda kyrkan vid få eller flera tillfällen. Kyrkans funktion och kulturhistoriska kvalitet behålls intakt.

Inventarier

Vård- och underhållsplan måste anpassas till kallställning av kyrkan. Vård och underhållsplanen måste definiera hur olika material skall hanteras och hur inventarier skall behållas i byggnaden, alternativt flyttas. Om man väljer att flytta inventarier uppstår behov av lokaler och inredning för detta ändamål. Flytt av inventarier får en direkt påverkan på kyrkans kulturhistoriska kvalitet och minskar/tar bort möjligheten att använda kyrkan vid enstaka tillfällen. Flytt av inventarier kommer att vara förknippad med förhållandevis stora kostnader.

8.3 Sammanfattning

För de två exempelkyrkorna kan konstateras att det inte finns några stora besparingar att göra avseende drift (exkl. uppvärmning) och underhåll, när man kallställer eller säsongsbukar kyrkorna. Träkyrkan används idag ca 100 gånger per år medan stenkyrkan används ca 30 gånger per år. Trots förhållandevis stort brukande är slitaget minimalt i en kyrka jämfört med de flesta andra typer av byggnader. Detta ger mycket stora, invändiga underhållsintervall samtidigt som det utvändiga underhållsbehovet i stort är oförändrat oavsett hur mycket eller hur lite kyrkan används.

Vid framtida periodiserat underhåll är det svårt att göra besparingar utan att minska på underhållsnivån vilket successivt leder till eftersatt underhåll, det vill säga man sparar kortsiktigt men får i gengäld större kostnader på längre sikt.

Att fortsätta förvara de kulturhistoriskt värdefulla inventarierna i kyrkorna medför kostnader för klimatstyrning. Men det ger även möjlighet för Svenska kyrkan att använda kyrkorna säsongsvist eller vid enstaka tillfällen. Samtidigt säkerställs alltså både kyrkornas möjlighet att användas av församlingarna och kyrkornas kulturhistoriska värde. Alternativet att tömma kyrkorna på lösa och i vissa fall även fasta inventarier innebär kostnader för lokaler, inredning och arkiveringsmöjligheter för den flyttade inredningen. Samtidigt upphör möjligheten att använda kyrkorna, och det kulturhistoriska värdet påverkas negativt.

9. Relativa kostnadsbesparingar för ändrat nyttjande och sänkta drifts- och underhållsnivåer

I denna studie av relativa kostnadsbesparingar förutsätts att fokus ligger på att användningen av objektet, det vill säga kyrkobyggnaden, från början är låg, det vill säga lägre än daglig användning.

I studien har enbart uppskattningar av reduktion av kostnadsposter för drift, underhåll och övriga kostnader i förhållande till minskad användning av kyrkor gjorts enligt principersonemang kring vad som kan förväntas påverkas.

Noggrannare kalkyler eller beräkningar av specifika kostnader utifrån nivåer på skötsel, städning, underhåll etc. vid olika användning för samma typkyrkor har inte ingått i denna studie.

9.1 Förutsättningar

Utifrån nyckeltal som baserar sig på ekonomisk statistik för åren 2005–2013 för kyrkor och kapell i 29 församlingar med landsortskaraktär i Göteborgs stift har ett medelvärde för årskostnader för drift, underhåll och övrigt (riskkostnader, avskrivningar, fastighetsadministration) bildats. I statistiken redovisas lokalkostnaderna som, drift, underhåll och övriga kostnader.

För att denna statistik skall kunna ta hänsyn till ett objekts användningsintensitet har uppdelning av varje del (drift, underhåll och övriga kostnader) gjorts. Inom varje del redovisas ingående aktiviteters kostnader. Se vidare angående nyckeltal i Bilaga 3.

Nedan följer en kort sammanfattande beskrivning av varje aktivitet under respektive del.

9.2 Drift

I drift ingår följande aktiviteter som inkluderar personalkostnader:

- Energi och VA
- Fastighetsskötsel (reparationer, tillsyn, skötsel, snöröjning, klippning, lokalvård)
- Driftövervakning (elrevision, hissbesiktning, OVK mm)

Av dessa kostnader bedöms energi, VA och fastighetsskötsel påverkas av ändringar i användandet, medan driftövervakning i stort sett inte påverkas.

9.3 Underhåll

I denna studie definieras underhåll som så kallat planerat underhåll med en underhållsaktivitet med längre intervall än ett år. Aktiviteter som inkluderar personalkostnader är:

- Underhåll invändigt byggnad
- Underhåll utvändigt byggnad
- Underhåll av installationer (el, belysning, värme, VA, luftbehandling etc.)
- Underhåll av mark (utv. VA i mark, ytskikt för gångar, kantsten mm)

Av dessa kostnader bedöms underhåll invändigt, underhåll av installationer samt underhåll av mark påverkas av ändringar i användandet, medan utvändigt underhåll endast påverkas på kort sikt men kan sägas vara oberoende av användandet av byggnaden på lång sikt. Motivet till detta är att det är det utvändiga underhållet som direkt påverkar byggnadens klimatskal och därmed får det stora konsekvenser i form av reparationer och akuta följdskador på byggnaden om det finns brister i det utvändiga underhållet.

9.4 Övrigt

Under rubriken Övrigt inkluderar följande aktiviteter personalkostnader:

- Fastighetsadministration (drifts- och underhållsplanering, bokföring, projektplanering, förvaltarrutiner mm)
- Riskkostnader (larm, bevakning, försäkringspremier)
- Avskrivningar och internränta
- Externa och interna hyror (arrendekostnader, kostnader för vägsamfälligheter)

Av dessa kostnader bedöms alla kostnader för fastighetsadministration, riskkostnader samt externa och interna hyror inte påverkas alls eller mycket marginellt av ändringar i användandet.

Att kostnaderna för fastighetsadministration enligt bedömning inte påverkas beror på att man ofta fördelar dessa enligt schablon exempelvis per kvadratmeter lokalyta eller per byggnad för varje byggnadskategori. Om man istället skulle fördela kostnader för fastighetsadministrationen enligt annat sätt, exempelvis enligt kyrkobyggnadens andel av totala lokalkostnaden för alla byggnader, påverkas också denna kostnad indirekt. Vi har i denna studie valt att hålla kostnaden för fastighetsadministration oberoende av användningen för den enskilda kyrkobyggnaden.

När det gäller riskkostnader kan detta visserligen påverkas något beroende på om riskvärderingen ändras vid ändrat användande. En lägre försäkringspremie vid lägre användning är kopplat till värdering av risker. Om riskerna blir lägre med en lägre användning eller om man värderar ner nivån på ersättning är således en bedömning som man kan göra. Här kan andra värden än brukarvärden, som exempelvis kulturhistoriska värden, komma att spela in.

Ett relativt högt kulturhistoriskt värde kan göra att riskerna kanske till och med ökar vid mindre användning eftersom tillsynsintervallen blir längre. Ett relativt högt kulturhistoriskt värde med t.ex. värdefulla inventarier i en kyrka som inte används motiverar dessutom att riskerna för skador genom ett felaktigt klimat minimeras genom att man styr klimatet (avfuktare eller styrd ventilation). I denna studie förutsätts att riskkostnaderna inte påverkas vid en ändrad användning.

Avskrivningar på gjorda investeringar sker över tid och ofta enligt plan och är oberoende av ändringar av användandet under avskrivningstiden. Större pastorat gör exempelvis avskrivningar beroende på investeringens art enligt redovisningsnorm K3.

Om byggnaden används mindre och det inte är beroende på byggnadens standard eller funktion är den ur brukarsynpunkt mindre värd och därmed är det mindre motiverat att göra ytterligare investeringar. Därmed kommer denna post sett över längre tid att minska med minskad användning. I denna studie hålls den för enkelhets skull oförändrad.

Externa och interna hyror, arrendekostnader, avgifter till samfälligheter etc. är oberoende av hur mycket byggnaden används och påverkas alltså inte av ändrad användning.

9.5 Redovisning av relativa kostnadsbesparingar

I följande tablåer visas hur lokalkostnaderna för en medelkyrka kan påverkas relativt sett av ändringen i användning.

Ändringen i varje aktivitet är för varje tablå gjord utifrån en bedömning av hur påverkan till följd av minskad användning kan tänkas ske.

När det gäller den relativa ändringen av energianvändningen är det sammankopplat med hur kyrkan värms och hur användningen ser ut från start, d.v.s. vad referensen 100 procent innebär. Förutsättningen är här att referensen 100 procent är en vanligt förekommande kyrka av trä eller sten med intermittent adaptiv styrning av elvärmesystem som förutsätts vara direktverkande el.

Vid avställd kyrka, dvs. låga eller inga komfortkrav, kan klimatsystemet kompletteras med avfuktare som är i drift i första hand och där värmen enbart är i drift som backup eller vid onormala avvikelser i inneklimatet.

Användningsfrekvensen är för referensen att förrättning/användning sker en gång/vecka under 50 dagar/år

I övrigt hänvisas för relativ energibesparing som funktion av användandet och dess konsekvenser för klimat och risker till kapitel 7.

Veckovis användning (Scenariokategori 2;1–4)

Antaganden	Medelkyrka Yta	Landsbygd Gbg stift 407 m ²			Typkyrka Yta	Större tätort Gbg stift 305 m ²		
Referens: Användning: 50 ggr/år Klimatsystem: grundvärme, direktverkande el	Faktor	kkr	Andel %	kr/m ²	Faktor	kkr	Andel %	kr/m ²
Drift	100%	141	35%	346	100%	215	46%	705
Energi	100%	73	18%	179	100%	47	10%	154
Fast.skötsel, rep etc	100%	66	17%	162	100%	165	35%	541
Driftövertv (elrevision, OVK besiktn)	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10
Underhåll	100%	200	50%	491	100%	71	15%	233
Inv underhåll	100%	66	17%	162	100%	15	3%	49
Utv underhåll	100%	108	27%	265	100%	35	7%	115
Inst underhåll	100%	14	4%	34	100%	9	2%	30
Mark underhåll	100%	12	3%	29	100%	12	3%	39
Övrigt	100%	59	15%	145	100%	182	39%	597
Fast adm	100%	8	2%	20	100%	8	2%	26
Risikkostn	100%	14	4%	34	100%	12	3%	39
Avskrivn intern r	100%	37	9%	91	100%	162	35%	531
Interna/externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0
SUMMA	100%	400	100%	980	100%	468	100%	1 534

Tabell 8:1

Referens: Veckovis användning (50 ggr/år)

Resultat: 100 procent av lokalkostnaderna

Användning: veckovis användning, dvs. förrättning en gång/vecka tre timmar/gång under minst 50 dagar/år.

Klimatsystem: Värme vid förrättning och grundvärme med direktel

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka	Större tätort GBG stift							
	Yta	407	m ²		Yta	305	m ²										
Användning: 50 ggr/år Klimatsystem: ingen grundvärme, direktverkande el																	
			Andel				Andel				Andel						
	Faktor	kkkr	%	kr/m ²	Faktor	kkkr	%	kr/m ²	Faktor	kkkr	%	kr/m ²					
Drift	93%	131	34%	321	97%	209	45%	685									
Energi	87%	64	16%	156	87%	41	9%	134									
Fast.skötsel rep etc	100%	66	17%	162	100%	165	36%	541									
Driftöverv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10									
Underhåll	100%	200	51%	491	100%	71	15%	233									
Inv underhåll	100%	66	17%	162	100%	15	3%	49									
Utv underhåll	100%	108	28%	265	100%	35	8%	115									
Inst underhåll	100%	14	4%	34	100%	9	2%	30									
Mark underhåll	100%	12	3%	29	100%	12	3%	39									
Övrigt	100%	59	15%	145	100%	182	39%	597									
Fastadm	100%	8	2%	20	100%	8	2%	26									
Riskkostn	100%	14	4%	34	100%	12	3%	39									
Avskrivn, intern ränta	100%	37	9%	91	100%	162	35%	531									
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0									
SUMMA	97%	390	100%	957	99%	462	100%	1 514									

Tabell 8:2

Veckovis användning (50 ggr/år)

Resultat: 98 procent av lokalkostnaderna

Användning: veckovis användning dvs, förrättning en gång/vecka tre timmar/gång under minst 50 dagar/år.

Klimatsystem: Värme vid förrättning med direktel men ingen grundvärme.

Visstidsanvändning (Scenariokategori 3;1–4)

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka				Större tätort GBG stift			
	Yta		407 m ²		Yta		305 m ²		Yta		305 m ²		Yta		305 m ²	
Användning: 12 ggr/år Klimatsystem: grundvärme, direktverkande el																
	Faktor		Andel		Faktor		Andel		Faktor		Andel		Faktor		Andel	
		kr	%	kr/m ²		kr	%	kr/m ²		kr	%	kr/m ²		kr	%	kr/m ²
Drift	78%	110	31%	270	80%	171	41%	1 214								
Energi	77%	56	16%	138	77%	36	9%	257								
Fast.skötsel rep etc	80%	53	15%	130	80%	132	32%	936								
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	21								
Underhåll	91%	182	52%	446	90%	64	15%	452								
Inv underhåll	80%	53	15%	130	80%	12	3%	85								
Utv underhåll	100%	108	31%	265	100%	35	8%	248								
Inst underhåll	80%	11	3%	28	80%	7	2%	51								
Mark underhåll	80%	10	3%	24	80%	10	2%	68								
Övrigt	100%	59	17%	145	100%	182	44%	1 291								
Fastadm	100%	8	2%	20	100%	8	2%	57								
Risikkostn	100%	14	4%	34	100%	12	3%	85								
Avskrivn, intern ränta	100%	37	11%	91	100%	162	39%	1 149								
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0								
SUMMA	88%	351	100%	861	89%	417	100%	2 957								

Tabell 8:3

Visstidsanvändning: (12 ggr/år)

Resultat: c:a 90 procent av lokalkostnaderna

Användning: Månadsvis användning dvs. förrättning c:a en gång/mån, tre timmar/gång under minst 12 månader/år.

Klimatsystem: Värme vid förrättning och grundvärme med direktel.

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka				Större tätort GBG stift			
	Yta		407 m ²		Yta		305 m ²		Yta		305 m ²		Yta		305 m ²	
Användning: 12 ggr/år Klimatsystem: ingen grundvärme, direktverkande el																
	Andel				Andel				Andel				Andel			
	Faktor	kk	%	kr/m ²	Faktor	kk	%	kr/m ²	Faktor	kk	%	kr/m ²	Faktor	kk	%	kr/m ²
Drift	56%	79	25%	195	70%	151	38%	496	70%	151	38%	496	70%	151	38%	496
Energi	40%	25	8%	62	40%	16	4%	54	40%	16	4%	54	40%	16	4%	54
Fast.skötsel rep etc	80%	53	17%	130	80%	132	33%	433	80%	132	33%	433	80%	132	33%	433
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10	100%	3	1%	10	100%	3	1%	10
Underhåll	91%	182	57%	446	90%	64	16%	209	90%	64	16%	209	90%	64	16%	209
Inv underhåll	80%	53	17%	130	80%	12	3%	39	80%	12	3%	39	80%	12	3%	39
Utv underhåll	100%	108	34%	265	100%	35	9%	115	100%	35	9%	115	100%	35	9%	115
Inst underhåll	80%	11	4%	28	80%	7	2%	24	80%	7	2%	24	80%	7	2%	24
Mark underhåll	80%	10	3%	24	80%	10	2%	31	80%	10	2%	31	80%	10	2%	31
Övrigt	100%	59	18%	145	100%	182	46%	597	100%	182	46%	597	100%	182	46%	597
Fastadm	100%	8	3%	20	100%	8	2%	26	100%	8	2%	26	100%	8	2%	26
Risikkostn	100%	14	4%	34	100%	12	3%	39	100%	12	3%	39	100%	12	3%	39
Avskrivn, intern ränta	100%	37	12%	91	100%	162	41%	531	100%	162	41%	531	100%	162	41%	531
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0
SUMMA	80%	320	100%	786	85%	397	100%	1 302	85%	397	100%	1 302	85%	397	100%	1 302

Tabell 8:4

Visstidsanvändning: (12 ggr/år)

Resultat: c:a 80–85 procent av lokalkostnaderna

Användning: Månadsvis användning dvs. förrättning c:a en gång/mång tre timmar/gång under minst 12 månader/år.

Klimatsystem: Värme vid förrättning med direktel men ingen grundvärme.

Sporadisk användning (Scenariokategori 3,4;1–3)

Antaganden	Medelkyrka Yta	Landsbygd GBG stift 407 m ²			Typkyrka Yta	Större tätort GBG stift 305 m ²		
Användning: 3 ggr/år Klimatsystem: grundvärme, direktverkande el	Andel				Andel			
	Faktor	kkr	%	kr/m ²	Faktor	kkr	%	kr/m ²
Drift	51%	71	25%	176	50%	107	31%	351
Energi	69%	39	14%	95	69%	25	7%	82
Fast.skötsel rep etc	60%	32	11%	78	60%	79	23%	260
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10
Underhåll	76%	152	54%	374	74%	52	15%	171
Inv underhåll	60%	32	11%	78	60%	7	2%	24
Utv underhåll	100%	108	38%	265	100%	35	10%	115
Inst underhåll	60%	7	2%	17	60%	4	1%	14
Mark underhåll	60%	6	2%	14	60%	6	2%	19
Övrigt	100%	59	21%	145	100%	182	53%	597
Fastadm	100%	8	3%	20	100%	8	2%	26
Risikkostn	100%	14	5%	34	100%	12	4%	39
Avskrivn, intern ränta	100%	37	13%	91	100%	162	47%	531
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0
SUMMA	71%	283	100%	694	73%	341	100%	1 120

Tabell 8:5

Sporadisk användning:

Resultat: c:a 70–75 procent av lokalkostnaderna

Användning: Användning dvs. förrättning c:a tre gånger/år c:a tre timmar/gång.

Klimatsystem: Värme vid förrättning och grundvärme med direktel.

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka	Större tätort GBG stift			
	Yta	407	m ²		Yta	305	m ²						
Användning: 3 ggr/år Klimatsystem: grundvärme, direktverkande el													
	Faktor	kk	Andel %		kr/m ²	Faktor	kk	Andel %		kr/m ²			
Drift	30%	43	17%	105	41%	89	27%	290					
Energi	39%	10	4%	24	39%	6	2%	21					
Fast.skötsel rep etc	60%	32	12%	78	60%	79	25%	260					
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10					
Underhåll	76%	152	60%	374	74%	52	16%	171					
Inv underhåll	60%	32	12%	78	60%	7	2%	24					
Utv underhåll	100%	108	43%	265	100%	35	11%	115					
Inst underhåll	60%	7	3%	17	60%	4	1%	14					
Mark underhåll	60%	6	2%	14	60%	6	2%	19					
Övrigt	100%	59	23%	145	100%	182	56%	597					
Fastadm	100%	8	3%	20	100%	8	2%	26					
Riskkostn	100%	14	6%	34	100%	12	4%	39					
Avskrivn, intern ränta	100%	37	15%	91	100%	162	50%	531					
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0					
SUMMA	63%	254	100%	623	69%	323	100%	1 059					

Tabell 8:6

Sporadisk användning:

Resultat: c:a 65–70 procent av lokalkostnaderna

Användning: Användning dvs. förrättning >tre gånger/år c:a tre timmar/gång.

Klimatsystem: Värme vid förrättning med direktel men ingen grundvärme.

Ingen användning/enda grundvärme (Scenariokategori 4;I-3)

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka	Större tätort GBG stift			
	Yta				407 m ²				Yta	305 m ²			
Användning: avställd Klimatsystem: enbart grundvärme, direktverkande el													
	Andel				Andel								
	Faktor	kkr	%	kr/m ²	Faktor	kkr	%	kr/m ²		Faktor	kkr	%	kr/m ²
Drift	41%	58	22%	143	41%	89	28%	291					
Energi	42%	31	12%	75	42%	20	6%	65					
Fast.skötsel rep etc	40%	26	10%	65	40%	66	20%	216					
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10					
Underhåll	74%	147	56%	362	73%	52	16%	170					
Inv underhåll	40%	26	10%	65	40%	6	2%	20					
Utv underhåll	100%	108	41%	265	100%	35	11%	115					
Inst underhåll	40%	6	2%	14	40%	4	1%	12					
Mark underhåll	60%	7	3%	18	60%	7	2%	24					
Övrigt	100%	59	22%	145	100%	182	56%	597					
Fastadm	100%	8	3%	20	100%	8	2%	26					
Risikkostn	100%	14	5%	34	100%	12	4%	39					
Avskrivn, intern ränta	100%	37	14%	91	100%	162	50%	531					
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0					
SUMMA	66%	264	100%	649	69%	323	100%	1 058					

Tabell 8:7

Ingen användning:

Resultat: c:a 65–70 procent av lokalkostnaderna

Användning: Ingen användning, dvs. avställd året runt

Klimatsystem: Värme enbart grundvärme med direktel.

Ingen användning/avfuktare (Scenariokategori 4;4)

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka	Större tätort GBG stift			
	Yta	407	m ²		Yta	305	m ²						
Användning: avställd Klimatsystem: avfuktning, ingen grundvärme, ingen direktverkande el					Andel				Andel				
	Faktor	kk	%	kr/m2	Faktor	kk	%	kr/m2					
Drift	28%	40	18%	98	36%	77	26%	252					
Energi	17%	12	6%	30	17%	8	3%	26					
Fast.skötsel rep etc	40%	26	12%	65	40%	66	22%	216					
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10					
Underhåll	63%	126	56%	311	59%	42	14%	138					
Inv underhåll	20%	13	6%	32	20%	3	1%	10					
Utv underhåll	100%	108	48%	265	100%	35	12%	115					
Inst underhåll	20%	3	1%	7	20%	2	1%	6					
Mark underhåll	20%	2	1%	6	20%	2	1%	8					
Övrigt	100%	59	26%	145	100%	182	60%	597					
Fastadm	100%	8	4%	20	100%	8	3%	26					
Risikkostn	100%	14	6%	34	100%	12	4%	39					
Avskrivn, intern ränta	100%	37	16%	91	100%	162	54%	531					
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0					
SUMMA	56%	225	100%	553	64%	301	100%	988					

Tabell 8:8

Ingen användning:

Resultat: c:a 55–65 procent av lokalkostnaderna

Användning: Ingen användning dvs. avställd året runt

Klimatsystem: Avfuktare, ingen värme.

Ingen användning/styrd ventilation (Scenariokategori 4;4)

Antaganden	Medelkyrka Yta	Landsbygd GBG stift 407 m ²			Typkyrka Yta	Större tätort GBG stift 305 m ²		
Användning: avställd Klimatsystem: styrd ventilation, ingen värme	Andel				Andel			
	Faktor	kkr	%	kr/m ²	Faktor	kkr	%	kr/m ²
Drift	13%	18	9%	44	18%	38	15%	126
Energi	5%	4	2%	9	5%	2	1%	8
Fast.skötsel rep etc	20%	13	6%	32	20%	33	13%	108
Driftövertv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10
Underhåll	63%	126	62%	311	59%	42	16%	138
Inv underhåll	20%	13	6%	32	20%	3	1%	10
Utv underhåll	100%	108	53%	265	100%	35	13%	115
Inst underhåll	20%	3	1%	7	20%	2	1%	6
Mark underhåll	20%	2	1%	6	20%	2	1%	8
Övrigt	100%	59	29%	145	100%	182	69%	597
Fastadm	100%	8	4%	20	100%	8	3%	26
Risstkostn	100%	14	7%	34	100%	12	5%	39
Avskrivn, intern ränta	100%	37	18%	91	100%	162	62%	531
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0
SUMMA	51%	203	100%	499	56%	263	100%	861

Tabell 8:9

Ingen användning:

Resultat: c:a 50–55 procent av lokalkostnaderna

Användning: Ingen användning, dvs. avställd året runt

Klimatsystem: Styrd ventilation, ingen värme.

Ingen användning (Scenariokategori 4;4)

Antaganden	Medelkyrka				Landsbygd GBG stift				Typkyrka				Större tätort GBG stift			
	Yta		407 m ²		Yta		305 m ²		Yta		305 m ²		Yta		305 m ²	
Användning: avställd Klimatsystem: ingen klimatstyrning																
	Andel				Andel				Andel				Andel			
	Faktor	kkkr	%	kr/m ²	Faktor	kkkr	%	kr/m ²	Faktor	kkkr	%	kr/m ²	Faktor	kkkr	%	kr/m ²
Drift	19%	27	13%	67	32%	69	24%	226	32%	69	24%	226	32%	69	24%	226
Energi	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
Fast.skötsel rep etc	40%	26	13%	65	40%	66	23%	216	40%	66	23%	216	40%	66	23%	216
Driftöverv	100%	1	0%	2	100%	3	1%	10	100%	3	1%	10	100%	3	1%	10
Underhåll	62%	124	59%	305	58%	41	14%	134	58%	41	14%	134	58%	41	14%	134
Inv underhåll	20%	13	6%	32	20%	3	1%	10	20%	3	1%	10	20%	3	1%	10
Utv underhåll	100%	108	51%	265	100%	35	12%	115	100%	35	12%	115	100%	35	12%	115
Inst underhåll	5%	1	0%	2	5%	0	0%	1	5%	0	0%	1	5%	0	0%	1
Mark underhåll	20%	2	1%	6	20%	2	1%	8	20%	2	1%	8	20%	2	1%	8
Övrigt	100%	59	28%	145	100%	182	62%	597	100%	182	62%	597	100%	182	62%	597
Fastadm	100%	8	4%	20	100%	8	3%	26	100%	8	3%	26	100%	8	3%	26
Risikkostn	100%	14	7%	34	100%	12	4%	39	100%	12	4%	39	100%	12	4%	39
Avskrivn, intern ränta	100%	37	18%	91	100%	162	56%	531	100%	162	56%	531	100%	162	56%	531
interna /externa hyror	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0	100%	0	0%	0
SUMMA	53%	211	100%	518	62%	292	100%	957	62%	292	100%	957	62%	292	100%	957

Tabell 8:10

Ingen användning:

Resultat: c:a 55–60 procent av lokalkostnaderna

Användning: Ingen användning, dvs. avställd året runt.

Klimatsystem: Ingen klimatstyrning

10. Resultat och avslutande resonemang

Av studien framgår att potentialen för kostnadsbesparingar i kyrkor är beroende av nyttjandet, vilket sin tur bestämmer uppvärmningsstrategi och behov av klimatstyrning. Besparingen finns alltså till stor del i energikostnaderna. Samtidigt ser vi att minskad användning och ändrade övriga drift- och underhållsstrategier inte får några större kostnadskonsekvenser för till exempel det utvändiga underhållet eller driftövervakning. Däremot kan en kyrkas bruks- och kulturhistoriska värden påverkas i negativ riktning. Ändringar av drift- och underhållsstrategier måste därför ske planerat och kontrollerat.

Under studien upptäckte vi att tanken med typkyrkor inte riktigt höll. Metoden som används i denna studie är alltför grov för att man ska kunna se några större skillnader mellan trä- eller stenkyrkor.

Storleksordningen på kostnadsbesparingarna framgår av redovisade tabeller i kapitel 9 men kan sammanfattas till att en halvering av kostnaden är möjlig för kyrkobyggnader (inklusive kyrkotomter och inventarier) jämfört med veckovis användning. Det ska dock understrykas att det är endast kyrkor med låga bruksvärden som generellt kan vara aktuella för en ren kallställning (scenario 4;1-4), då med antingen styrd avfuktare eller ventilation installerad. Eftersom studien inte tittat närmare på omfattningen av dessa typer av kyrkor kan inga slutsatser dras om den totala kostnadsbesparingspotentialen i kronor räknat.

En av studiens inledande frågor var vilka konsekvenser sänkta nivåer för drift och underhåll på kyrkobyggnad och inventarier får. Denna studie har haft begränsad tid och har endast utgått från befintlig kunskap och erfarenhet från arbetsgruppens deltagare. Det kan dock konstateras att stor hänsyn krävs för att tillvarata och säkra befintliga kulturhistoriska värden. Det är framför allt textilier och tenn som kan fara direkt illa av en kallställning. Andra material såsom måleri på trä kräver en jämn relativ fuktighet på ca 50 procent. Metaller får inte förvaras i utrymmen med för höga värden av relativ fuktighet, rost kan uppkomma från RF (relativ fuktighet) 60 procent. Kyrkans textilier innehåller ofta trådar av metall. En kallställning utan tekniska åtgärder bedöms inte alls som aktuell, då risken för ökade kostnader på sikt är överhängande, även för kyrkor med mycket låga bruks- och kulturhistoriska värden. Det är framför allt ökad risk för röta och mögel, men även för insektsangrepp. När en kyrka används mindre ökar även risken för brand, stöld och skadegörelse. Studien har inte tittat närmare på alternativa förvaringslokaler för inventarier. Studien har endast konstaterat att det medför stora tillkommande kostnader som måste sättas i relation till dagens kostnader och värdet av att ha kvar föremålen i kyrkorna. Finns föremålen kvar kan till exempel gudstjänst firas, föremål kan också tillgängliggöras för en bred allmänhet tillsammans med kyrkomiljöns övriga kulturvärden. Här spelar överenskommelsen med staten om den kyrkoantikvariska ersättningen in som en viktig parameter.

Överenskommelsen med staten om den kyrkoantikvariska ersättningen förutsätter bland annat att det kyrkliga kulturarvet är tillgängligt för allmänheten. Därför är det viktigt att varje församling redovisar vilket ansvar de kan ta utifrån sina egna förutsättningar och ekonomi och vad det innebär i antalet öppna dagar per år. Kyrkokansliet har för avsikt att fortsätta titta på problematiken kring kyrkornas användning och förutsättningar för besparingar och kulturarvets utveckling. Resultatet ska bli en handbok för *Identifiering och förvaltning av kyrkliga kulturvärden*.

Svaret på den andra frågan som ställdes inledningsvis, i vilken omfattning

som förvaltningskostnaderna minskar vid minskad användning, är alltså uppemot en halvering förutsatt att korrekta åtgärder vidtas. Från en veckovis användning kan kostnaderna halveras om kyrkan inte alls används eller används sporadiskt utan krav på att kyrkan behöver värmas. Nyttjandet är med andra ord hänvisat till sommarhalvåret och även då kommer det kännas kallt i kyrkor med stomme av sten. Så svaret på sista frågan är alltså ja, det går att använda en kyrka till kyrkliga handlingar där underhållet skurits ned till ett minimum. Men det är jackor på som gäller.

Studien vill också göra gällande att kostnadsbesparingar bör ses utifrån ett långsiktigt tidsperspektiv. Det är lätt att frestas att göra kortsiktiga besparingar, sannolikt kan man minska kostnaderna för både drift- och underhåll ytterligare, men då ökar istället kostnaderna för reparationskostnader och man får så småningom totalt sett ökande kostnader. Ett kontinuerligt underhåll är eftersträfvansvärt, att laga en skada innan den accelererar. Här är vårdplanerna viktiga verktyg som bör beskriva vilka material och metoder som ska användas i varje enskild kyrkomiljö.

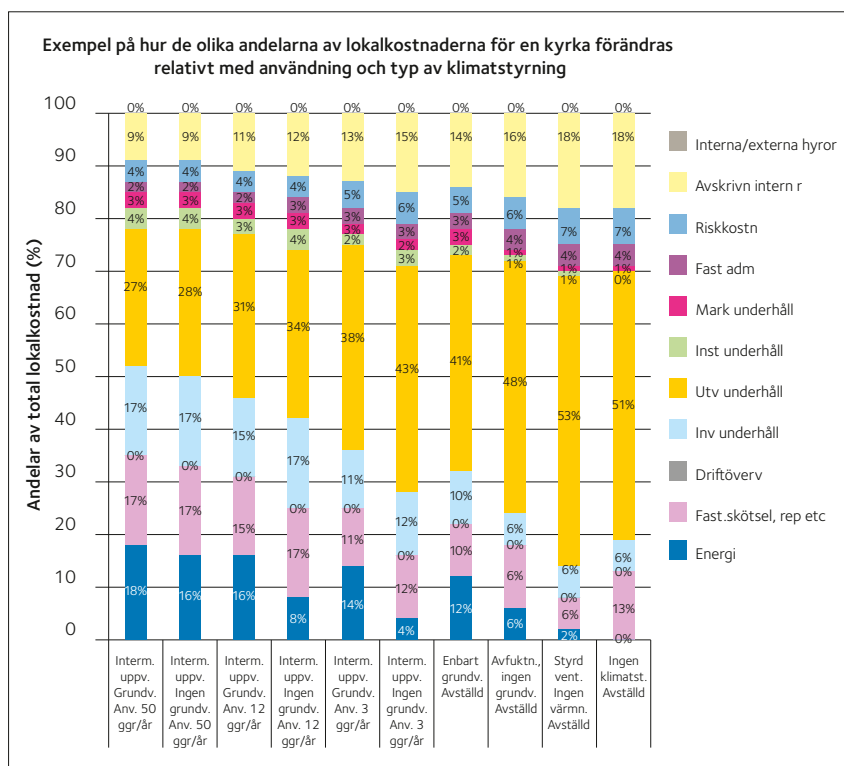

Diagram 10:1

Diagrammet visar exempel på hur procentandelar av lokalkostnaderna ändras i och med ändrad användning av en kyrka.

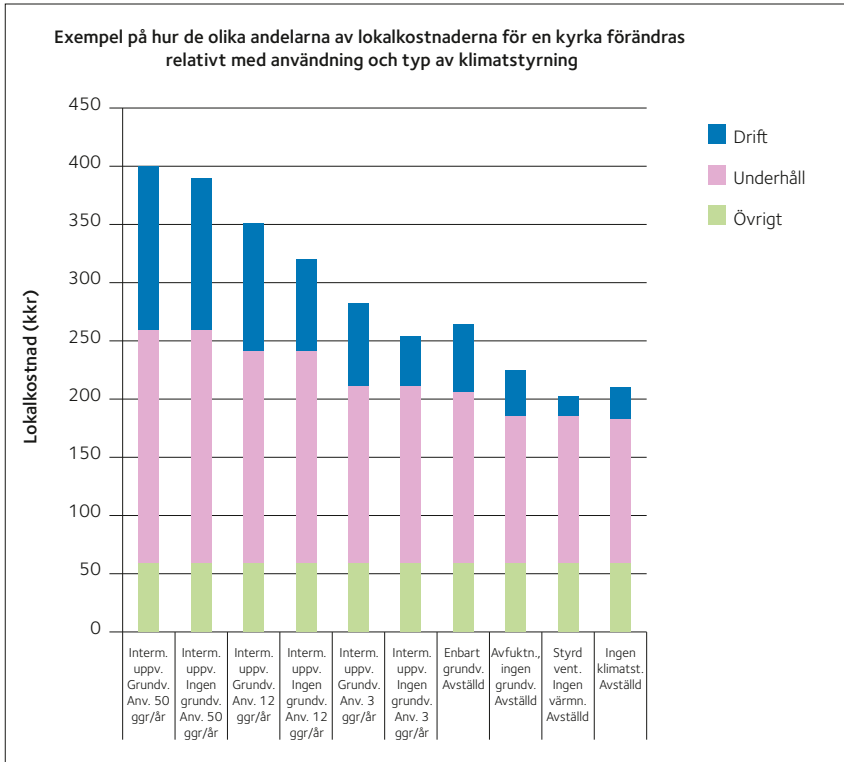

Diagram 10:2

Diagrammet visar exempel på hur lokalkostnadernas olika delar för en kyrka förändras med användningen.

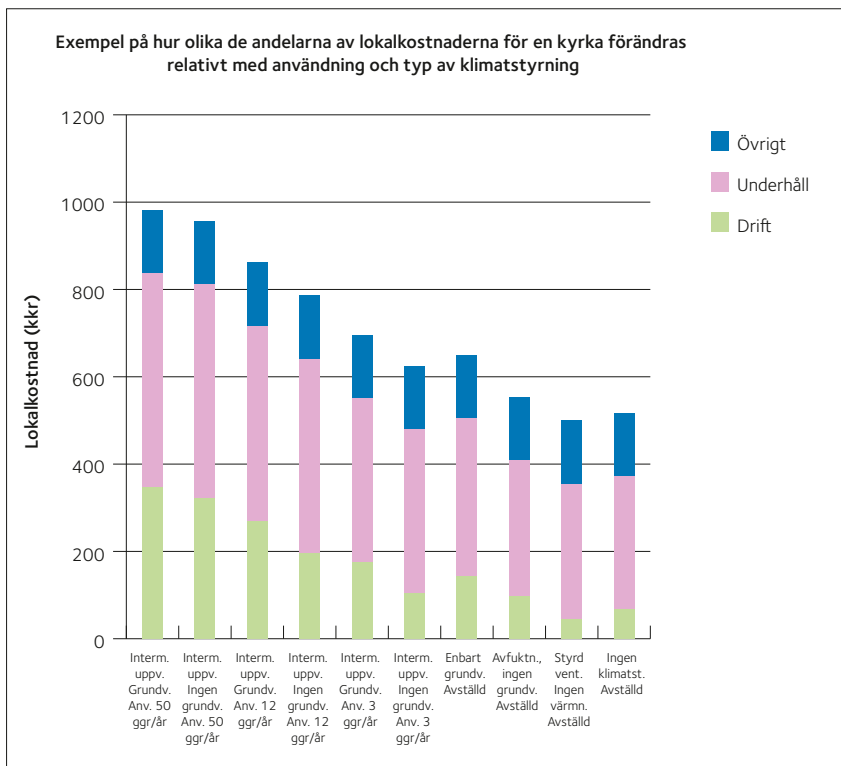

Diagram 10:3

Diagrammet visar exempel på hur de specifika lokalkostnaderna (kr/m^2) för olika delar av lokalkostnaderna ändras med användningen av en kyrka.

Resultatet av denna studie går i linje med den utredning som gjordes 2008 om relativa kostnader vid omställning av kyrkor och som redovisas i Handbok i hållbar energianvändning för kyrkan.

Bilaga 6 Kyrkobyggnader och klimatförändringar

Uppsala Universitet
Konstvetenskapliga institutionen
Kulturvård

Kyrkobyggnader och klimatförändringar

Rapport till Svenska kyrkan

Gustaf Leijonhufvud
Tor Broström
Januari 2015

Innehållsförteckning

Sammanfattning	66
Bakgrund	66
Syfte	67
Metod	67
Identifiering och värdering av framtida risker	67
Intervjuer	70
Avgränsningar	71
Resultat – identifiering och värdering av framtida risker	71
Förändringar i inneklimatet	71
Biologiska skador	74
Mekaniska skador	83
Tolkning av riskinformation – intervjustudie	84
Mögel tillväxt	85
Mögel – behov av förebyggande åtgärd	86
Påverkan på det egna beslutsfattandet	86
Styrkor och svagheter med befintlig fastighetshantering med avseende på klimatanpassning	87
Slutsatser	89
Referenser	91

Sammanfattning

Syftet med rapporten är att identifiera och värdera framtida inneklimatelaterade risker i kyrkobyggnader på grund av framtida klimatförändringar samt att undersöka hur informationen om framtida risker kan användas. Vidare diskuteras styrkor och svagheter med befintlig fastighetsförvaltning med avseende på klimatanpassning.

Undersökningen bygger på resultat från det europeiska projektet Climate for Culture där framtida risker, förknippade med klimatförändringar, presenteras i form av riskkartor. Som komplement till detta genomfördes en intervjuundersökning med ett tjugotal personer inom Svenska kyrkan som arbetar med fastighetsförvaltning.

Undersökningen visar att risker för mögel och insektsangrepp ökar signifikant medan andra risker, t ex mekaniska skador på bemålat trä, inte ökar. Följdfrågan blir då, vilka åtgärder kan eller bör vidtas i nuläget? Författarnas uppfattning är att klimatförändringarna förstärker betydelsen av förebyggande åtgärder och regelbundna kontroller för att förhindra inneklimatelaterade skador. Vid långsiktiga insatser och investeringar, till exempel vid nyinstallation av uppvärmnings- eller avfuktningssystem, bör kommande klimatförändringar beaktas vid dimensioneringen. Vidare borde Svenska kyrkan, i samverkan med andra nationella aktörer, överväga att införa ett program för långsiktiga uppföljningar av effekter på inneklimate och skador i kyrkor.

Bakgrund

Uppsala universitet Campus Gotland bedriver sedan flera år tillbaka forskning på området energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Ett styrkeområde är klimatstyrning i byggnader där det finns bevarandekrav på inneklimate. På senare tid har frågor om globala klimatförändringar hamnat i fokus genom deltagande i EU-projektet Climate for Culture (CfC). Denna rapport utgör ett underlag till Svenska kyrkans fastighetsutredning och behandlar frågan om hur Sveriges kyrkor kan komma att påverkas av klimatförändringar.

Rapporten behandlar dels hur inneklimatelaterade risker i kyrkor kan komma att påverkas av klimatförändringar, dels hur riskinformationen från CfC kan användas som ett underlag för klimatanpassning. Den sista delen av rapporten bidrar med kunskap om nuvarande organisations styrkor och svagheter när det gäller en framtida klimatanpassning.

Syfte

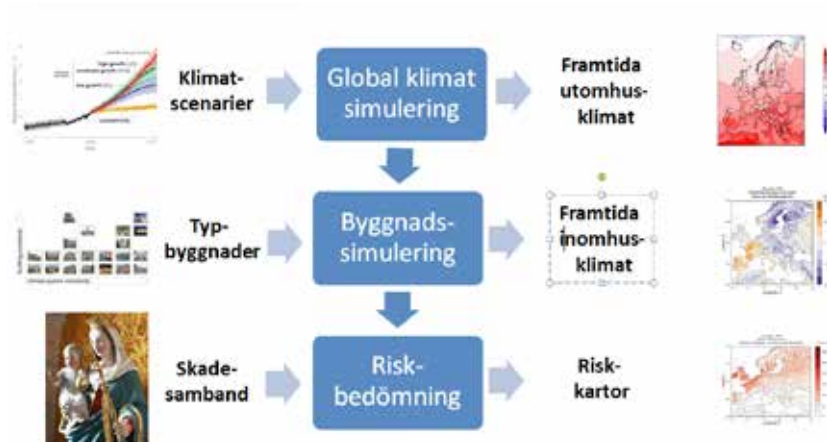
Syftet med rapporten är att:

- Identifiera och värdera framtida inneklimatrelaterade risker i kyrkobyggnader på grund av framtida klimatförändringar
- Undersöka hur informationen om framtida risker kan användas av förvaltare på stiftsnivå
- Identifiera styrkor och svagheter med befintlig fastighetsförvaltning med avseende på klimatanpassning

Metod

Identifiering och värdering av framtida risker

I CfC används en ny, generellt användbar metod för att identifiera framtida inneklimatrelaterade risker i byggnader. Här kommer enbart en kort sammanfattning av metoden att göras¹. Det som är nytt i CfC jämfört med tidigare studier ligger dels i förbättrade regionala klimatsimuleringar, dels på inriktningen mot risker förknippade med det framtida inneklimatet. CfC har två huvudsakliga syften: 1) bedöma vilka konsekvenser ett förändrat klimat har för det materiella kulturarvet i Europa, 2) ta fram ett beslutsunderlag som kan användas av förvaltare av kulturarvet för att kunna hantera framtida risker i tid.

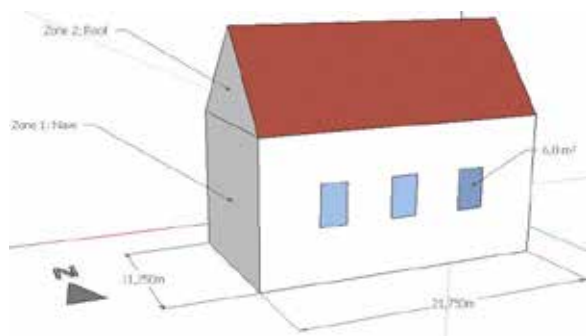

Figur 1. Metod

1. För en utförligare beskrivning och dokumentation hänvisas till www.climateforculture.eu

Metoden som används i CfC bygger på flera steg av simuleringar, se figur 1. I det första steget görs simuleringar av det framtida utomhusklimatet i Europa under två trettioårsperioder: 1961–1990 ("referensperiod") och 2021–2050 ("nära framtid"). Två olika så kallade utsläppsscenarier har använts, A1B² och RCP 4.5. Båda dessa ligger i mitten av förväntade nivåer på framtida utsläpp av växthusgaser; A1B representerar något högre utsläpp.

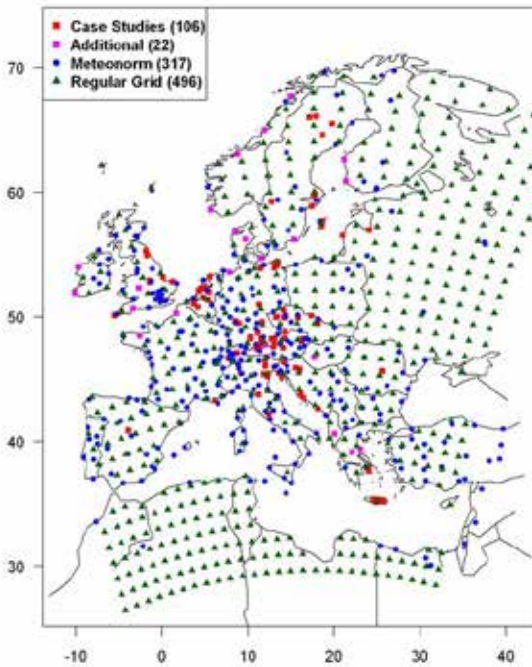
Baserat på simuleringarna av det framtida utomhusklimatet har byggnadssimuleringar av fukt- och värmestillstånd gjorts för olika typer av historiska byggnader. Dels har ett antal simuleringar gjorts på modeller som har en verklig byggnad som förlaga (case study buildings), dels på modeller som representerar en förenklad typbyggnad (generic buildings), se figur 2. De geografiska punkter där simuleringar gjorts visas i figur 3. Resultaten av byggnadssimuleringarna är 30-åriga tidsserier med timvärden på temperatur (T) och relativ fuktighet (RF) för en punkt mitt i den simulerade byggnaden.

Figur 2. N typbyggnad för simuleringar: mindre stenkyrka. Golvarea: 245 m², volym: 2570 m³, stomme av putsad stenvägg, fönsterarea: 36 m², luftomsättning: 0,6 h⁻¹.

I CfC har simuleringar gjorts för sexton olika "typbyggnader" vilka varierar med hänsyn till storlek, stomme, fuktbufferande förmåga och andel fönsterarea. Det är dessa simuleringar som ligger till grund för resultaten som presenteras i denna rapport.

2. A1B beskrivs av IPCC spegla framtida utsläpp från "a future world of very rapid economic growth, global population that peaks in mid-century and declines thereafter, and the rapid introduction of new and more efficient technologies. Major underlying themes are convergence among regions, capacity building and increased cultural and social interactions, with a substantial reduction in regional differences in per capita income" (Nakicenovic *et al* 2000)

Figur 3. Punkter där byggnadssimuleringar gjorts. De gröna trianglarna representerar simuleringar gjorda på typbyggnader. Dessa ligger till grund för kartorna som presenteras senare i rapporten.

Det sista steget i metoden är att beskriva hur olika nedbrytningsprocesser påverkas av det framtida inneklimatet. Mekanisk, kemisk och biologisk nedbrytning har behandlats. Hur beräkningarna gått till redovisas utförligare senare i rapporten. Två typer av riskkartor har tagits fram. Den första typen visar resultat från en kumulativ nedbrytningsprocess (till exempel tillväxt av mögelsporer i mm), och den andra visar en för trettioårsperioden sammanvägd risk på en skala från 0–2, där 0 betyder obefintlig risk och 2 allvarlig risk.

Givet alla möjliga kombinationer av typbyggnader och skador har ett stort antal (55 560) kartor producerats. För att göra en värdering av framtida risker för kyrkobyggnader i Sverige har ett urval gjorts i flera steg. Det första steget var att i samråd med en referensgrupp från Svenska kyrkan identifiera vilka inneklimatrelaterade risker som är de mest betydelsefulla. I detta samråd beslutades även att en intervjustudie skulle göras med förvaltare på stiftsnivå för att kartlägga behovet av riskinformation. Samrådet och intervjuerna resulterade i att följande inneklimatrisker bedöms vara de mest intressanta:

- Biologisk medbrytning
 - mögel
 - insekter
 - röta (finns ej med i CfC)
- Mekaniska skador (sprickor, färgbortfall)
 - trä och bemålat trä
 - saltskador
- Kemisk nedbrytning
 - korrosion (finns ej med i CfC)
 - blekning av textilier (finns ej med i CfC)

I denna rapport kommer även kartor som visar förändringar i inomhusklimatet att presenteras. Alla kartor i rapporten bygger på utsläppscenario A1B.

Efter att de relevanta riskerna identifierats gjordes en undersökning av kartor för tre typkyrkor. Tre kyrkor valdes ut av som representativa för kyrkobyggnader i Sverige:

- Typkyrka 1: Uppvärmad liten stenkyrka med genomsnittliga fuktbuffrande egenskaper och liten fönsteryta. Motsvarar en medeltida svensk landsortskyrka i sten.
- Typkyrka 13: Uppvärmad stor stenkyrka med genomsnittliga fuktbuffrande egenskaper och stor fönsteryta. Motsvarar en större stenkyrka.
- Typkyrka 4: Uppvärmad liten träkyrka med goda fuktbuffrande egenskaper och små fönster. Motsvarar en medeltida träkyrka eller ett kapell.

För dessa tre kyrkor har de riskkartor som bedömts vara mest intressanta valts ut och dessa kartor presenteras i rapporten. För varje risk har en sammanvägd bedömning gjorts av rapportförfattarna, med stöd av intervjustudien.

Intervjuer

Telefonintervjuer har gjorts med tio ingenjörer och tio antikvarier anställda av Svenska kyrkans stift. Förslag på intervjuer togs fram av Svenska kyrkans kansli. I tillägg har även fyra experter intervjuats om de frågor som handlar om mögel och insektsproblem. Intervjuerna gjordes under september till oktober 2014. Ett skriftligt underlag skickades ut några dagar före intervjun. Intervjuerna tog 30–60 minuter. Anteckningar gjordes direkt under intervjun. De flesta av intervjuerna spelades även in, men detta material har inte använts. Således är det inte ordagranna citat som redovisas.

Intervjuunderlaget bestod av två huvudsakliga delar. Den första handlade om att bedöma risken utifrån ett antal olika kartor. Intervjupersonerna uppmanades att prata om frågorna, hur de gjorde bedömningen och på vilka

grunder. Den andra delen handlade om inneklimatrelaterade problem idag och hinder för bättre inneklimatlösningar i kyrkor.

Avgränsningar

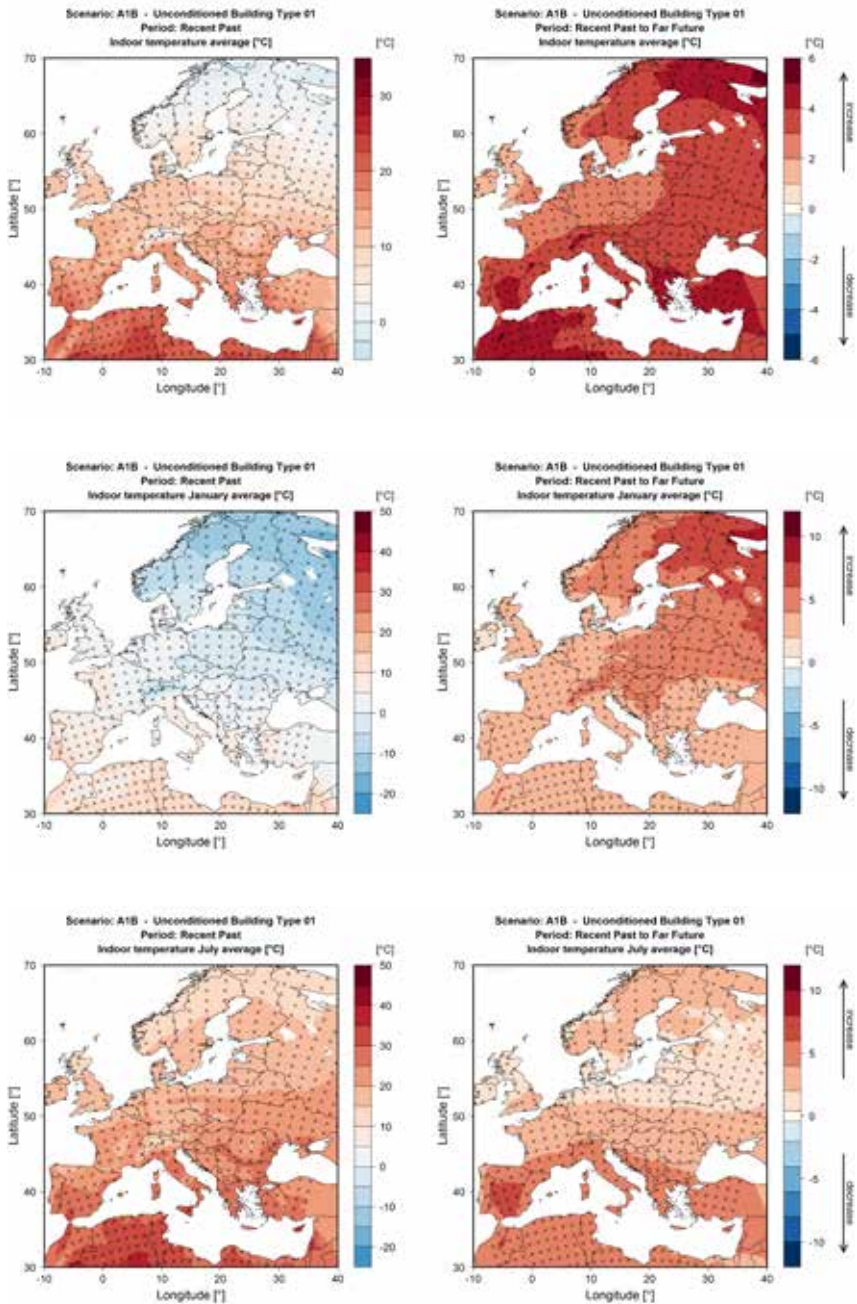
Den värdering av framtida risker som görs i rapporten bygger på resultat från CfC som varit inriktat på inneklimatrisker i ouppvärmade byggnader. Utomhusklimatrelaterade risker är i huvudsak inte inkluderade i rapporten. Detta innebär inte att dessa är utan betydelse.

Varje steg i metoden bygger på olika antaganden som är mer eller mindre osäkra. Hantering av osäkerhet bör vara en central del i klimatanpassningsarbetet. I CfC har osäkerheterna förknippade med varje steg i framtagandet av kartor inte beräknats. Resultaten pekar på en möjlig utveckling för vilken vi bör förbereda oss. En fördjupning kring de olika typer av osäkerhet som finns i olika steg i framtagandet av riskkartor finns i Leijonhufvud et al (2013).

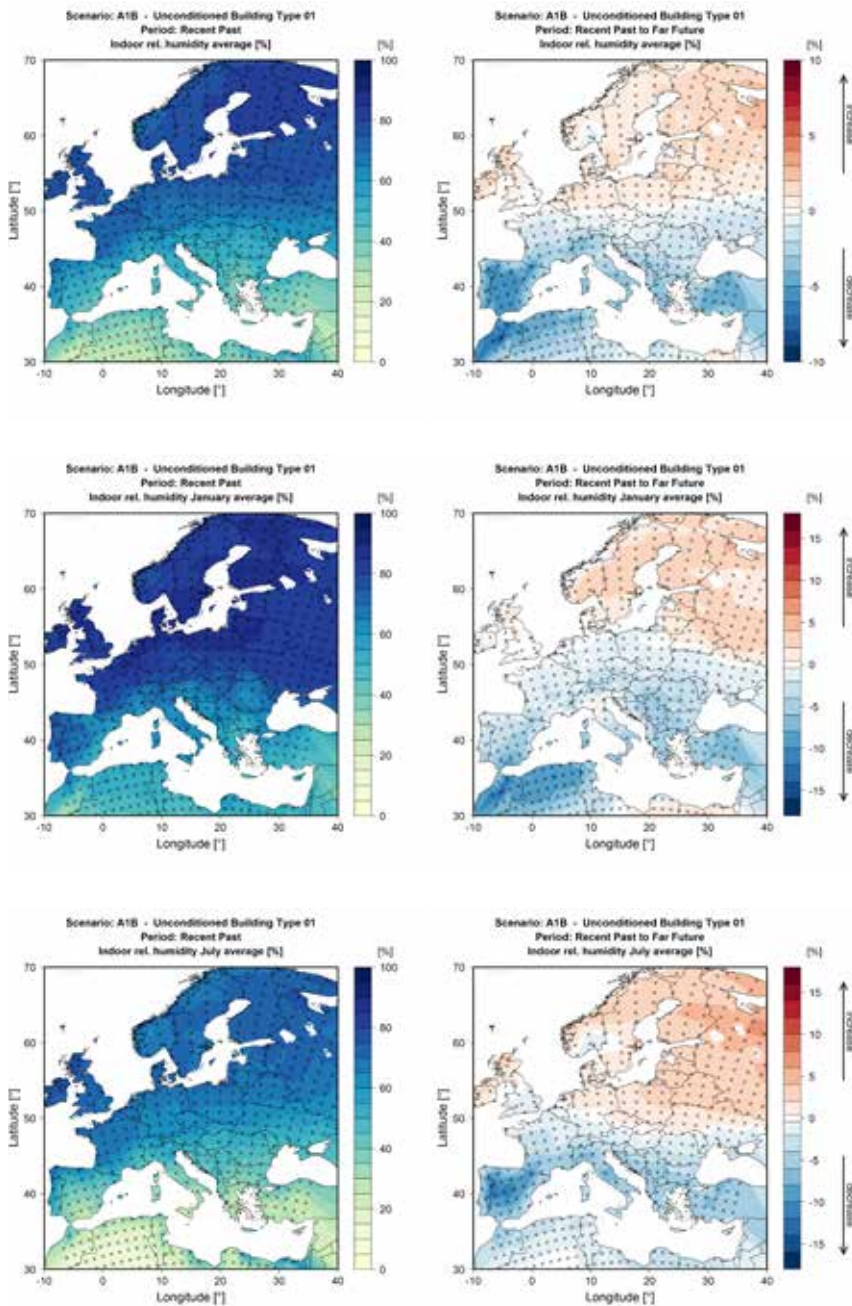
Resultat – identifiering och värdering av framtida risker

Förändringar i inneklimatet

Kartorna på de följande två sidorna visar hur temperatur och relativ fuktighet inne i en ouppvärmad mindre stenkyrka påverkas av klimatförändringarna. Det kommer att bli betydligt varmare i kyrkorummet, särskilt i norra Sverige och det finns en tendens till en liten ökning av relativ fuktighet.

Figur 4: Förändringar i inneklimat – medeltemperatur. Kartorna till vänster visar referensperioden och kartorna till höger skillnaden mellan denna period och fjärran framtid. Skala: °C. Samtliga bilder visar mindre stenkyrka. Överst: årsmedeltemperatur; mitten: medeltemperatur för januari; underst: medeltemperatur för juli.

Figur 5: Förändringar i inneklimat – relativ fuktighet. Kartorna till vänster visar referensperioden och kartorna till höger skillnaden mellan denna period och fjärran framtid. Skala: %. Samtliga bilder visar mindre stenkyrka. Överst: medelvärde för relativ fuktighet över året; mitten: medelvärde för januari; under: medelvärde för juli.

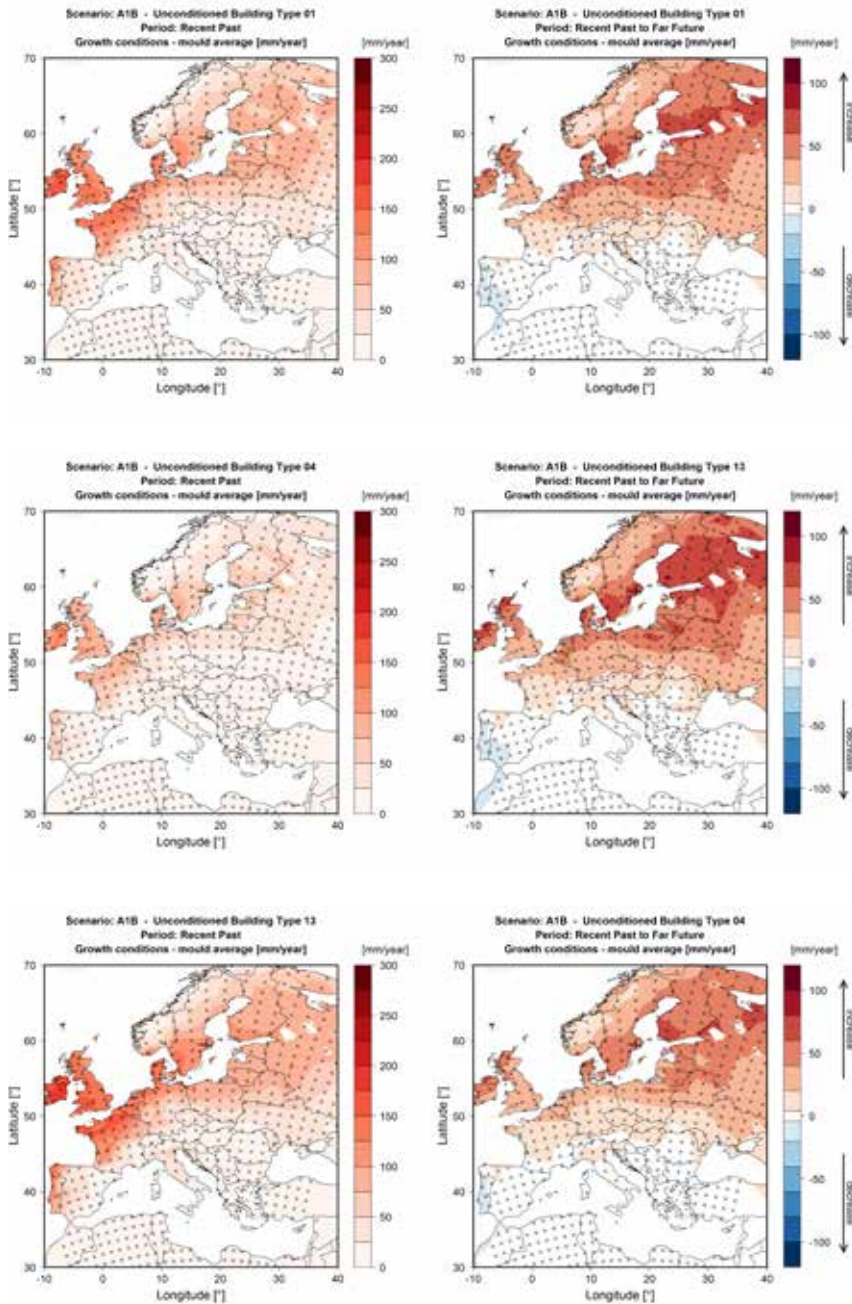
Biologiska skador

Mögel

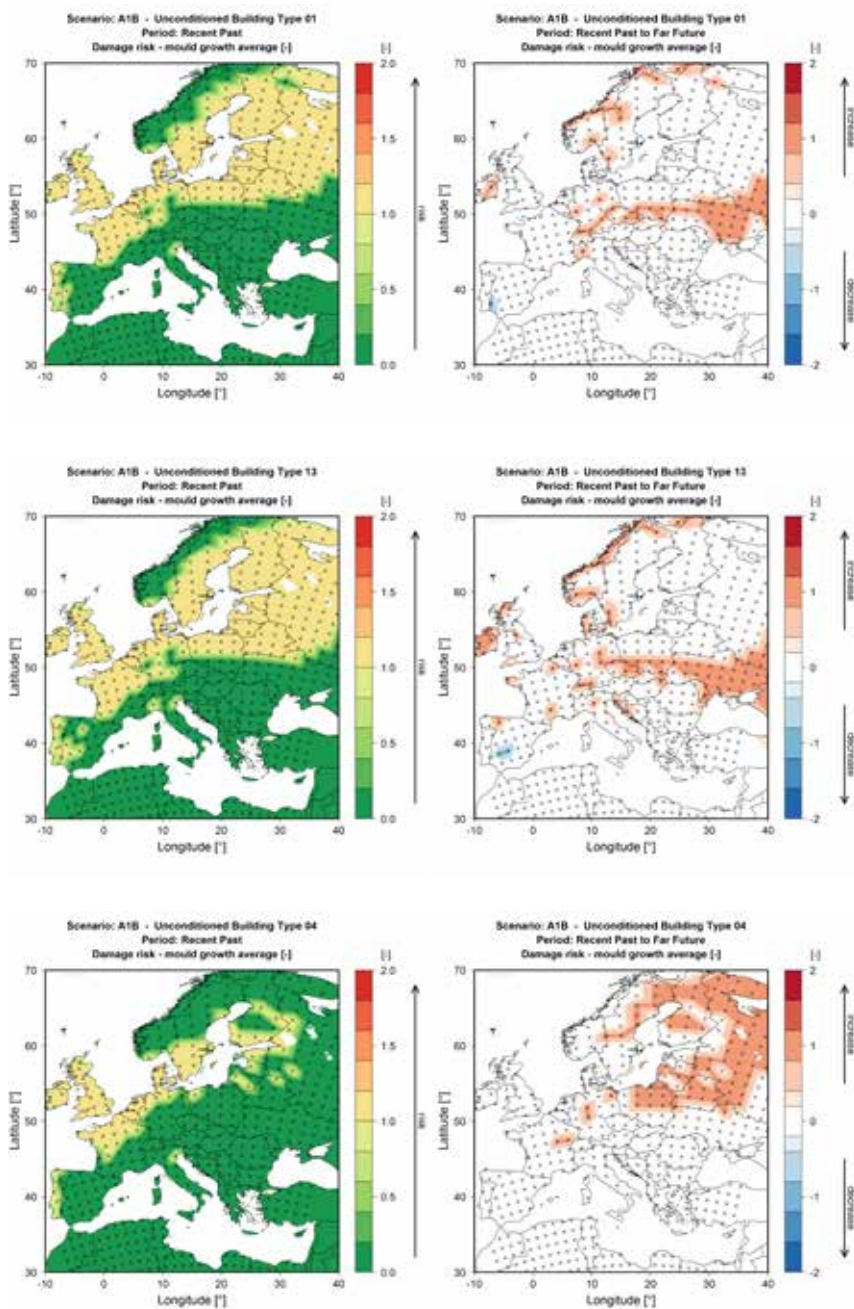
Mögel är ett utbrett problem i ouppvärmda eller intermittent uppvärmda kyrkorum (norra Sverige undantaget). I angränsande delar till kyrkorummet, till exempel kryppgrunder, är problemen stora och förekommer även i permanent uppvärmda kyrkor. I CfC har två typer av mögelriskkartor framställts. De bygger på liknande typ av beräkningar av temperatur och relativ fuktighet men villkoren skiljer sig något. Beräkningarna bygger på Sedlbauer (2002). En förutsättning för beräkningarna är att det finns material i byggnaden som är känsligt för mögel, till exempel textilier.

Mögelriskkartorna visar om det under trettioårsperioden finns möjlighet för mögel att börja växa beroende på kombinationen av temperatur och relativ fuktighet. Resultatet visas i skalan grön-gul-röd som representerar liten till stor risk.

Mögeltillväxtkartorna förutsätter att det finns mögel etablerat och visar på en hypotetisk tillväxt av mögelsporer under perioden. Skalan är mm/år.

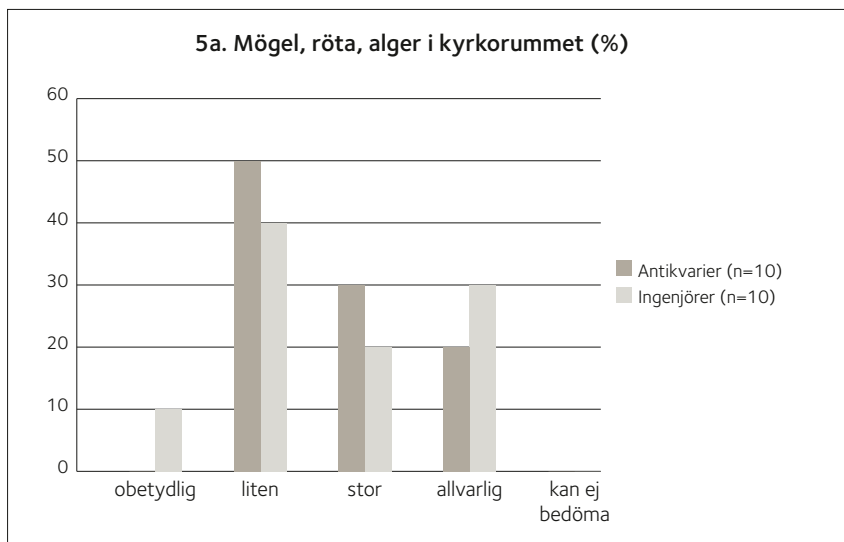
Figur 6: Mögeltillväxt. Kartorna till vänster visar referensperioden och kartorna till höger skillnaden mellan denna period och fjärran framtid. Skala: mm/år. Överst: mindre stenkyrka; mitten: större stenkyrka; underst: mindre träkyrka. Exempel: I Göteborg sker i referensperioden en mögeltillväxt på 100–125 mm/år i en mindre stenkyrka. I fjärran framtid förväntas denna tillväxt öka med 60–80 mm/år.

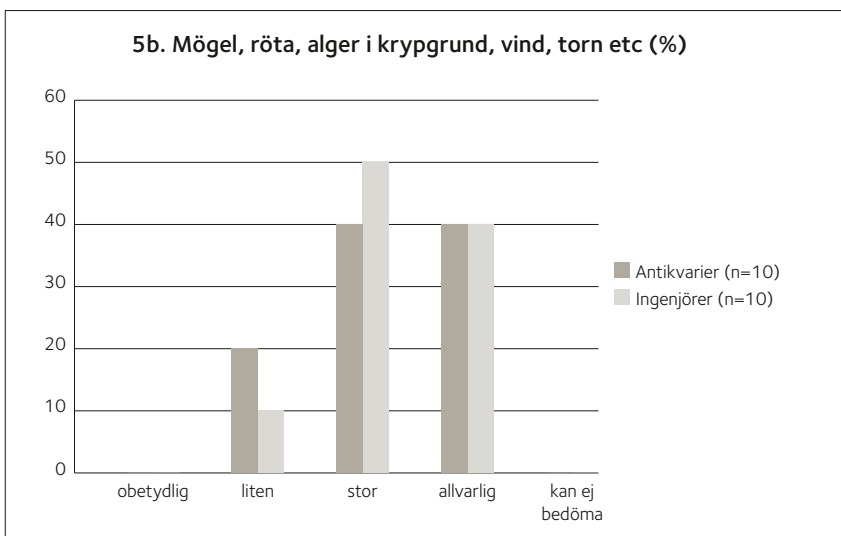
Figur 7: Mögelrisk. Kartorna till vänster visar referensperioden och kartorna till höger skillnaden mellan denna period och fjärran framtid. Överst: mindre stenkyrka; mitten: större stenkyrka; underst: mindre träkyrka. Exempel: I träkyrkan är det i referensperioden ingen eller liten mögelrisk i norra Sverige. I fjärran framtid förväntas risken öka något i de östra delarna av Norrland.

Mögel – värdering

Mögelproblem är vanligt förekommande i kyrkor idag, även om kunskapen om utbredningen är begränsad och en helhetsbild saknas (Bloom et al 2013). Även uppvärmda kyrkor kan idag ha problem med mögel, till exempel i kryppgrunder, vindar eller utrymmen med mikroklimat. Mögel är alltid ett problem som bör tas på stort allvar på grund av hälsoriskerna. I mycket fuktiga miljöer finns också risken att rötsvampar utvecklas med skador i konstruktionen som följd. I intervjustudien ställdes frågor om hur stora mögelproblemen är idag i kyrkorna. Svaren visar att det finns en stor variation, att mögelproblem är vanliga och att de är allvarligast i ouppvärmade delar av byggnaden.

Figur 8. Svansfrekvens på fråga 5a: ”Bedöm hur stora problem/risker följande skadetyper innebär för kyrkobyggnader och inventarier. Utgå från din egen erfarenhet av situationen idag.”

Figur 9. Svansfrekvens på fråga 5b: ”Bedöm hur stora problem/risker följande skadetyper innebär för kyrkobyggnader och inventarier. Utgå från din egen erfarenhet av situationen idag.”

Mögelrisk och mögeltillväxt ökar i samtliga simulerade typkyrkor. Tendensen torde även gälla angränsande utrymmen till ett klimatstyrt kyrkorum. Uppkomsten av mögel är en komplicerad biologisk process och alla befintliga modeller bygger på stora förenklingar. Trots att modellerna är grova kan de användas för att göra generella bedömningar (Isaksson et al 2010).

Med osäkerheten tagen i beaktande gör vi bedömningen att det är en signifikant riskökning som skulle kunna få stora konsekvenser om ingen klimatanpassning görs.

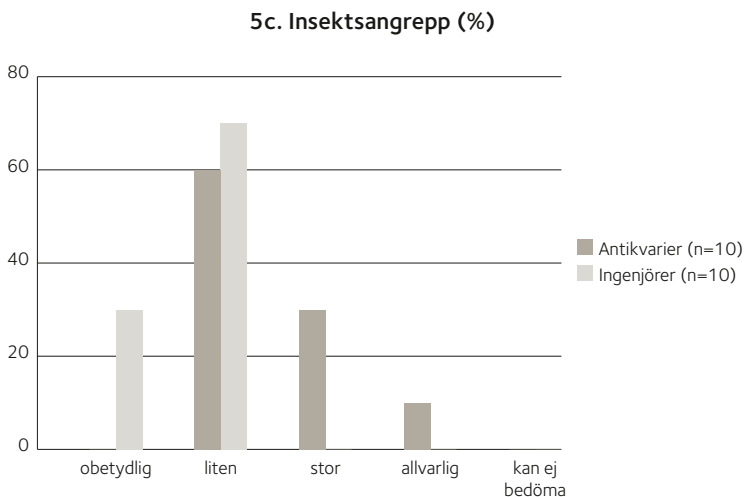
Mögel – förebyggande åtgärder

De åtgärder som föreslagits i intervjustudien är här sammanställda utan prioriteringsordning. Behov av åtgärder beror på förutsättningarna i det enskilda fallet.

- *Kartläggning och övervakning:* Nulägesdokumentation av mögelförekomst, inneklimatemperatur, regelbundna inspektioner
- *Klimatstyrning:* Avfuktning, uppvärmning och ventilation.
- *Byggnadstekniska åtgärder:* takvattenavrinning, dränering, underhåll av fogar i murverk, kapillärbrytande skikt.
- *Övrigt:* flytt av föremål, klimatstyrd förvaring (skåp, montrar mm), utarbetande av färdiga planer för hur problem ska hanteras, förbättrad städning för att undvika partikeldeposition (dammsugning med filter)

Insekter

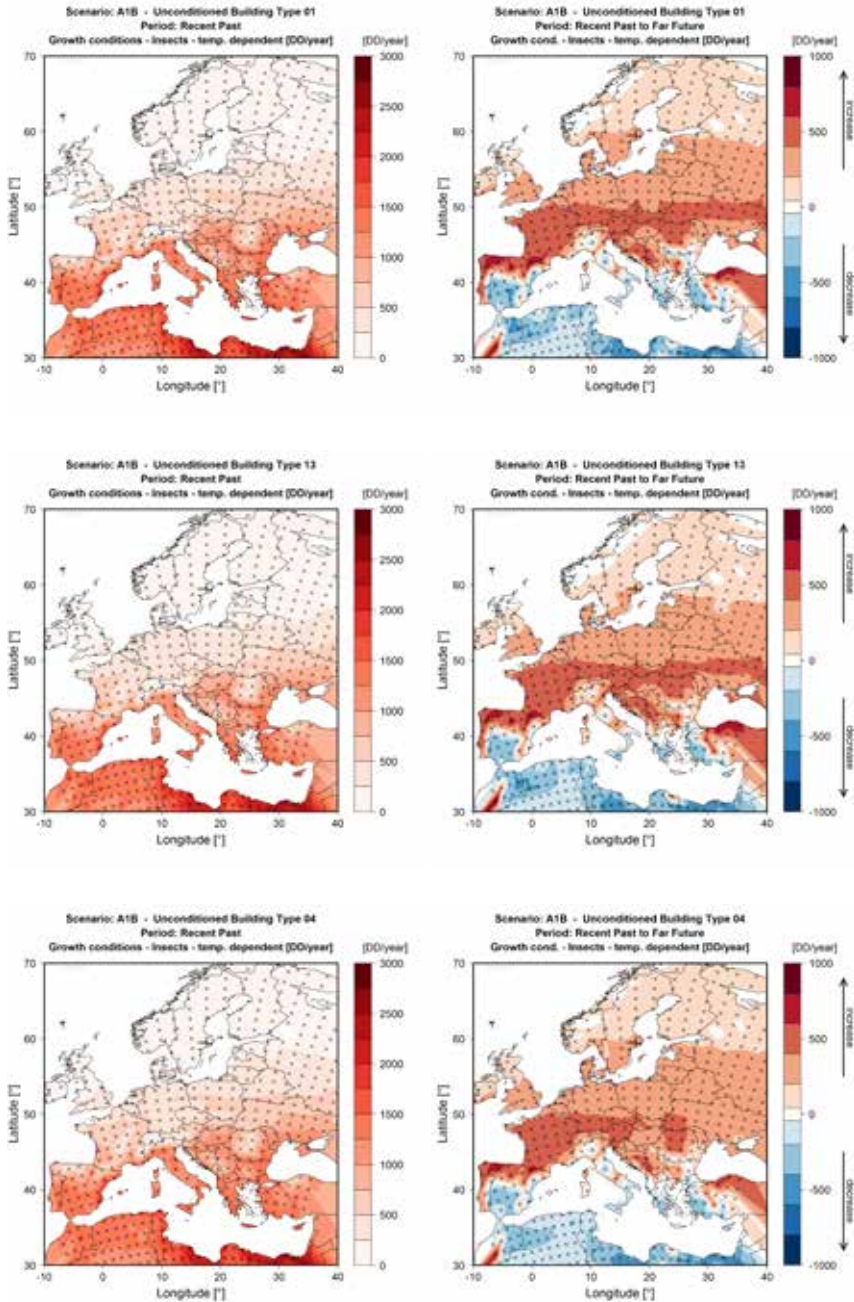
Insekter utgör idag ett mindre problem än mögel i kyrkor. Någon helhetsbild kring hur stora skador som orsakas av insekter finns inte. Intervjustudien som ligger till underlag för denna rapport visar på att problem med insekter är ojämnt fördelade över landet: Vissa stift har relativt stora problem, vissa stift saknar i princip helt problem.

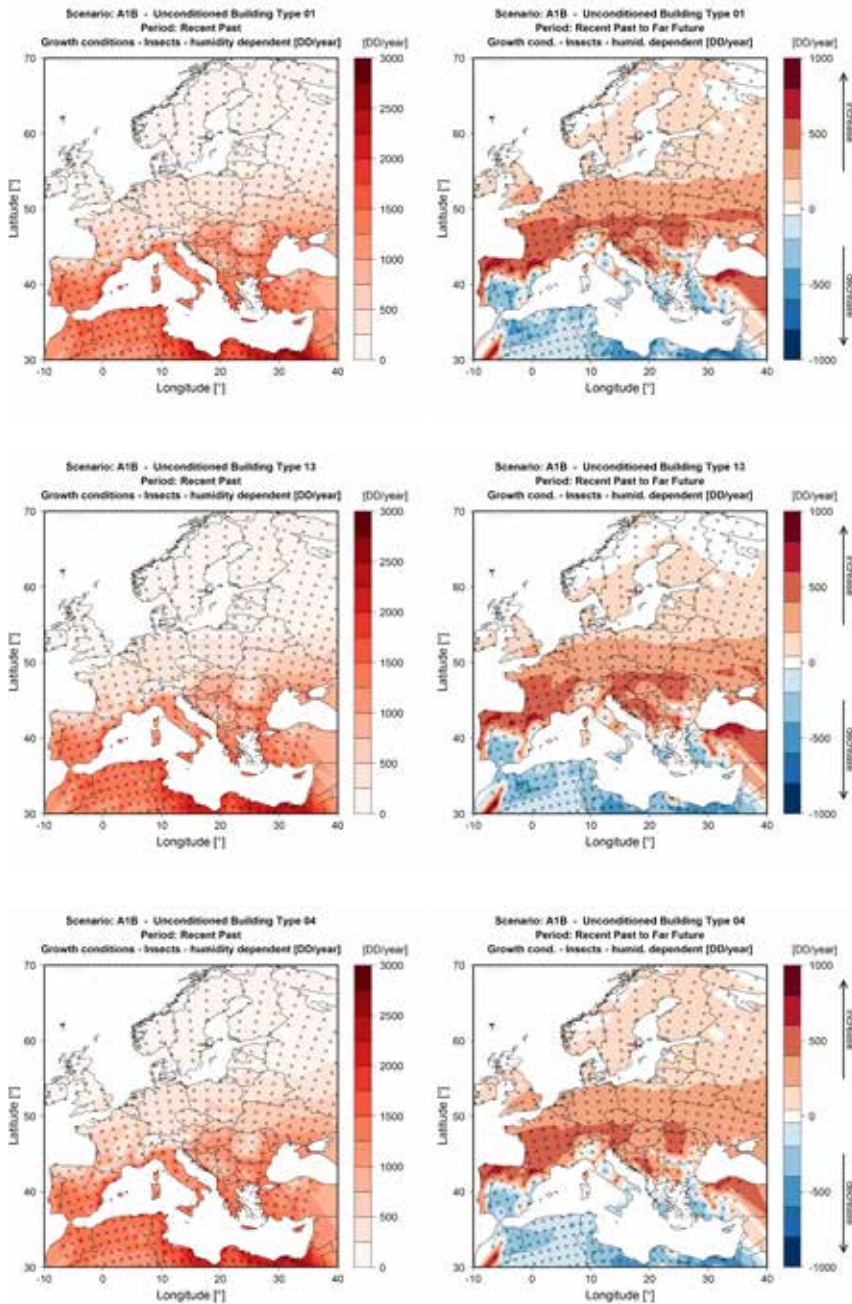
Figur 10. Svarsfrekvens på fråga 5c: ”Bedöm hur stora problem/risker följande skadetyper innebär för kyrkobyggnader och inventarier. Utgå från din egen erfarenhet av situationen idag.”

Det är svårare att förutsäga insektsaktivitet än mögeltillväxt, eftersom livsbetingelserna för olika insekter varierar inom ett bredare spann av temperatur och fuktighet. Generellt sett ökar insektsaktiviteten med högre temperatur och fuktighet. Insekternas fysiologiska utveckling går snabbare vid högre temperaturer, upp till en viss kritisk temperatur som är artberoende. Den undre temperaturen för fortplantning varierar också, men ligger ofta mellan 5 och 10 grader. I CfC har två olika kartor producerats, en för insekter som mest är beroende av temperatur, inte så mycket av fuktigheten (ex. ängrar, mal) och en för insekter som är beroende av en hög fuktkvot (exempelvis strimmig trägnagare). Båda kartorna visar antalet graddagar³ över ett år då ett visst villkor har uppfyllts. I den första typen av karta är villkoret att dygnsmedeltemperaturen är över 15 grader. I den andra typen av karta är villkoret att dygnsmedeltemperaturen överstiger 15 grader samtidigt som dygnsmedelvärde för relativ fuktighet överstiger 75 procent.

3. Graddagar är i detta fall produkten av antalet dagar då villkoret uppfylls och antalet grader som dygnsmedeltemperaturen överstiger 15°C. Ett dygn med medeltemperatur på 20 °C ger alltså fem graddagar, två dygn med 25 °C ger 20 graddagar.

Figur 11: Insektsaktivitet utan fukt villkor. Kartorna till vänster visar referensperioden och kartorna till höger skillnaden mellan denna period och fjärran framtid. Skala: graddagar/år. Överst: mindre stenkyrka; mitten: större stenkyrka; underst: mindre träkyrka. Exempel: I en större stenkyrka är det i referensperioden 0–250 graddagar per år. I fjärran framtid sker en ökning i sydöstra Sverige med 200–400 graddagar per år.

Figur 12: Insektsaktivitet med fuktvillkor. Kartorna till vänster visar referensperioden och kartorna till höger skillnaden mellan denna period och fjärran framtid. Överst: mindre stenkyrka; mitten: större stenkyrka; underst: mindre träkyrka. Exempel: I träkyrkan är det i referensperioden 0–250 graddagar per år då den relativa fuktigheten överskrider 75 procent. I fjärran framtid sker en ökning i nästan hela Sverige med 20–200 graddagar per år.

Insekter – värdering

Insekter utgör idag generellt sett inte något stort problem för kyrkorna, men där angrepp finns kan skadorna vara allvarliga. Ofta har dock angreppen mycket långsamma förlopp. Det finns en större osäkerhet i modellen som används, jämfört med mögel, men tendensen är tydlig att insektsaktiviteten ökar med kommande klimatförändringar, främst på grund av att det blir varmare inomhus. Figur 13 visar förekomsten av husbock i Sverige idag. Figuren visar tydligt att utbredningen är beroende av klimatet. Med ett förändrat klimat kan gränsen för dess utbredning dels förskjutas längre norrut, dels kan aktiviteten öka i de delar av landet som redan idag är utsatta.

Figur 13. Förekomst av husbock i Sverige. Figuren hämtad från www.traguiden.se.

Ett allvarligare hot är om nya arter etablerar sig och kring detta råder ännu större osäkerhet. Vi gör den sammanvägda bedömningen att det är en signifikant riskökning för ökad insektsaktivitet, där osäkerheten är mycket stor kring konsekvenserna.

Insekter – förebyggande åtgärder

De åtgärder som föreslagits i intervjustudien är här sammanställda utan prioritetsordning. Behov av åtgärder beror på förutsättningarna i det enskilda fallet. I jämförelse med mögel är insektsangrepp svårare att förebygga med klimatstyrning.

- Kartläggning och övervakning: Registrering av nuläge (dammsugning av borrhjöl), regelbundna inspektioner även av svåråtkomliga utrymmen.
- Klimatstyrning: Avfuktning, uppvärmning och ventilation. Uppvärmning kan dock leda till ökad insektsaktivitet och bör användas med försiktighet.
- Byggnadstekniska åtgärder: förhindra angreppsvägar in i byggnaden, materialval vid reparationer (ej splintved).
- Övrigt: flytt av föremål, till exempel från kyrkvindar, klimatstyrd förvaring, utarbetande av färdiga planer för hur problem ska hanteras, förbättrad rengöring.

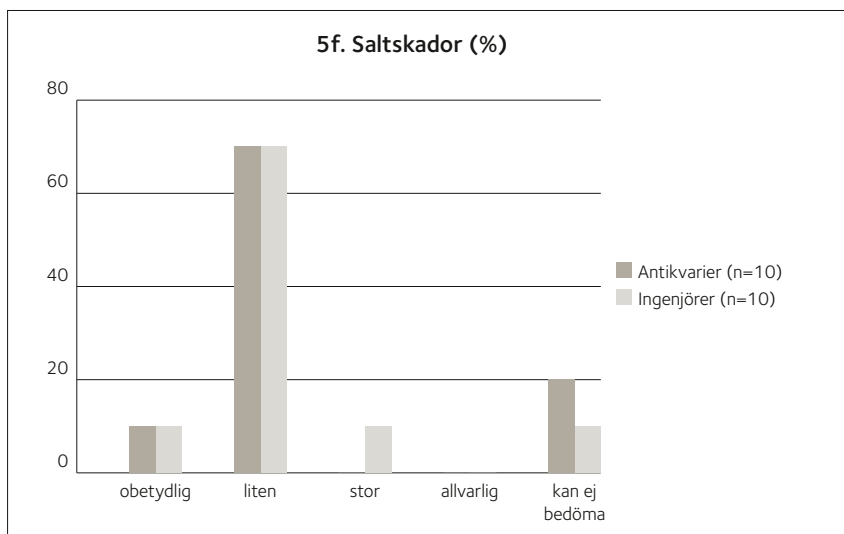
Mekaniska skador

Trä och bemålat trä

Mekaniska skador på trä och bemålat trä är ett problem som uppkommer av variationer i temperatur och framförallt relativ fuktighet. Det är ett problem som främst förknippas med uppvärmda byggnader, men problem förekommer även i ouppvärmade byggnader på grund av höga nivåer av relativ fuktighet under vintertid. Risken för mekaniska skador påverkas inte nämnvärt av klimatförändringar enligt de beräkningar som gjorts inom CfC. Därför presenteras inte heller några kartor i denna rapport.

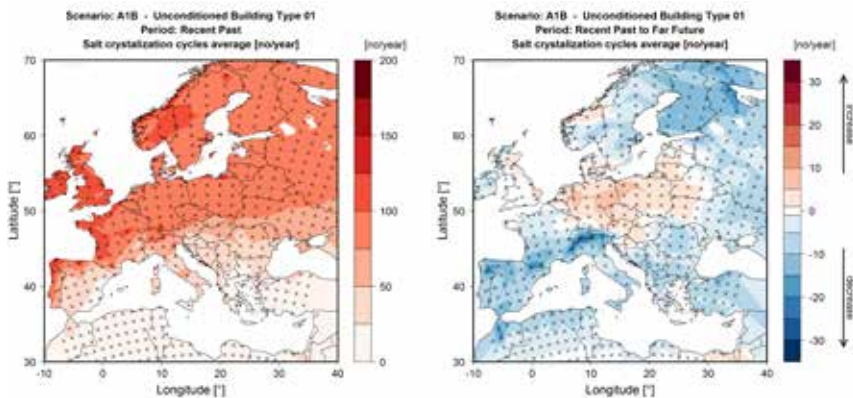
Saltskador

Saltskador är ett ovanligt problem, men när skador väl inträffar kan de vara omfattande och både dyra och svåra att åtgärda.

Figur 14. Svarefrekvens på fråga 5f: "Bedöm hur stora problem/risker följande skadetyper innebär för kyrkobyggnader och inventarier. Utgå från din egen erfarenhet av situationen idag."

Saltskador beror på att salt genom expansion spränger sönder porerna i ett material, till exempel puts eller tegel. Relativ fuktighet och temperatur påverkar när ett salt expanderar och därför är skadornas utbredning beroende av inneklimatet. Olika salt har olika jämviktsfuktkvoter då det övergår från flytande till fast form. Varje gång jämviktsfuktkvoten passerar finns en risk för nya skador. I CfC har antalet sådana övergångar beräknats för olika typer av salt.

Figur 15: Exempel på saltskador – NaCl. Antalet tillfällen per år då den relativa fuktigheten passerar 75 procent (NaCl kristalliseras). Figuren till vänster visar referensperioden och figuren till höger skillnaden mellan denna period och nära framtid för en mindre stenkyrka. Exempel: I Göteborg passerar 75 procent relativ fuktighet 75–100 gånger/år. I nära framtid förväntas antalet passager minska med 2–5 gånger/år.

Saltskador – värdering

Saltskador är idag ett relativt ovanligt men allvarligt problem, i de fall det förekommer. Saltskadorna uppkommer i väggens ytskikt och är ofta beroende av fukt och saltvandring genom konstruktionen, vilket inte fullt ut tas hänsyn till i de förenklade simuleringar som gjorts i CfC. Dessutom är saltproblemen beroende på vilken sorts salter som finns tillgängliga; ofta förekommer flera salter samtidigt och jämviktsfuktkvoten måste beräknas utifrån jonkoncentrationen. Denna osäkerhet sammantaget med att kartorna visar på små förändringar gör att vi inte bedömer att detta är en signifikant risk.

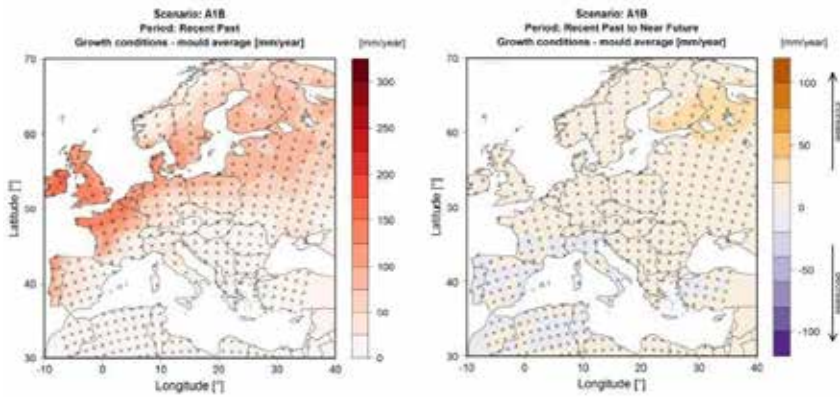
Tolkning av riskinformation – intervjustudie

I intervjuunderlaget presenterades riskkartor liknande dem som visats ovan. Intervjupersonerna fick svara på hur de bedömde riskförändringen, om de ansåg att informationen föranledde någon förebyggande anpassningsåtgärd och slutligen om de trodde att den presenterade informationen skulle leda till någon förändring av det egna beslutsfattandet/handlandet.

De kartor som presenterades i intervjuunderlaget visade skillnaden mellan referensperioden och nära framtid. Detta beror på att perioden fjärran framtid bedömdes vara för avlägsen för att ha relevans för beslut om åtgärder idag.

Av utrymmesskäl presenteras två frågor från studien utförligt.

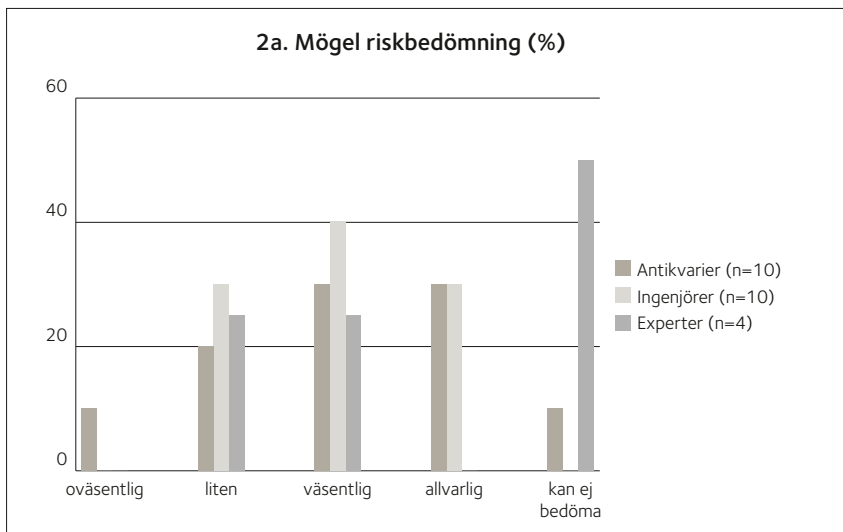
Mögeltillväxt

Mögeltillväxt. Figuren till vänster visar referensperioden och figuren till höger skillnaden mellan denna period och nära framtid. Mögeltillväxten har beräknats som en funktion av temperatur och fuktighet. Skala: mm/lår. Exempel: I Göteborg sker i referensperioden en mögeltillväxt på 100–125 mm/lår i byggnaden. I nära framtid förväntas denna tillväxt öka med 0–20 mm/lår. Notera att det redan i dagsläget beräknas växa mögel i denna byggnad, förutom i nordvästra Sverige.

2 a) Hur bedömer du den ändrade mögelrisken?

oväsentlig liten väsentlig allvarlig kan ej bedöma

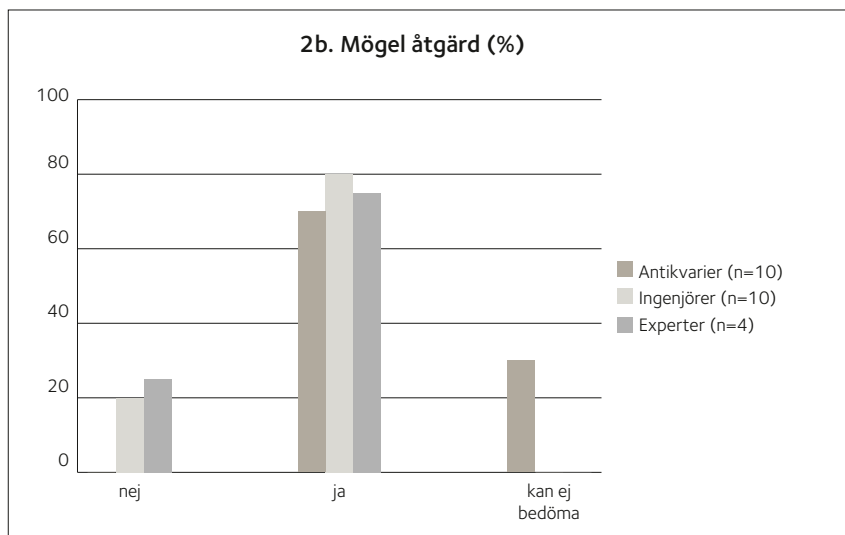
Figur 16. Svarefrekvens fråga 2a om bedömning av ändrad mögelrisk.

Fråga 2a om mögelförändring visar att de flesta av förvaltarna bedömer riskändringen som väsentlig eller allvarlig, trots att det rör sig om en mycket liten procentuell ökning. Två av experterna tycker inte att det går att använda underlaget för en bedömning, de två andra bedömer riskändringen som liten respektive väsentlig.

Mögel – behov av förebyggande åtgärd

2 b) Bör denna information leda till någon förebyggande klimatanpassningsåtgärd?

nej ja kan ej bedöma

Figur 17. Svarsfrekvens fråga 2b om behovet av förebyggande åtgärd.

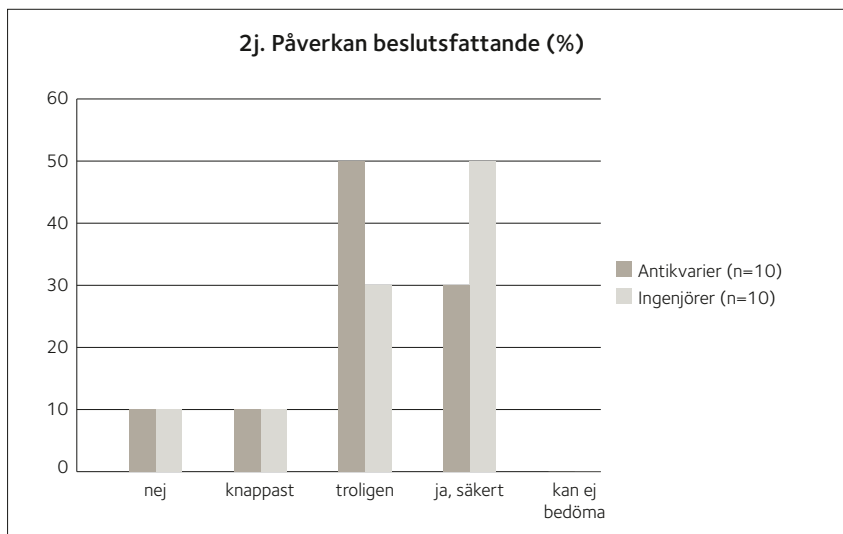
Fråga 2b visar att en majoritet av förvaltarna anser att informationen bör leda till någon förebyggande åtgärd. Detta gäller även experterna.

Svaren på 2a och 2b är kännetecknande för resten av frågorna, där förvaltarna generellt bedömer riskerna som relativt höga och behovet av förebyggande åtgärder som stora. Experterna bedömer riskerna som mindre och förhåller sig mer kritiskt till osäkerheterna i materialet. Detta är den generella bilden, men individuella undantag finns. Överlag tolkas informationen med utgångspunkt i vad man redan känner till om klimatförändringar och deras effekter, och man tar inte så stor hänsyn till detaljerna i den information som visas.

Påverkan på det egna beslutsfattandet

Intervjupersonerna ombads bedöma om de trodde att den presenterade informationen skulle leda till att deras eget agerande/beslutsfattande skulle

påverkas. Resultatet visar att de flesta bedömer att informationen kommer att påverka det egna beslutsfattandet. Den generella bilden är att förvaltare på stiftsnivå är väl medvetna om inneklimatrelaterade risker och att det redan idag finns ett fokus på förebyggande åtgärder från stiftens sida. Den information som presenteras i intervjuunderlaget tolkas som en bekräftelse på att det arbete som redan görs är relevant.

Figur 18. Svarefrekvens på fråga 2j: ”Bedömer du att informationen om mögel/insekter/saltskador kommer att påverka ditt eget agerande/beslutsfattande?”.

Styrkor och svagheter med befintlig fastighetsshantering med avseende på klimatanpassning

I intervjun ställdes följande fråga:

I vissa kyrkor har man lyckats väl med att ta fram och förvalta en energieffektiv klimatstyrning som innebär ett skonsamt inneklimat, god komfort för besökare och låga kostnader. I vissa kyrkor fungerar det inte lika bra, det kan finnas problem med skador orsakade av inneklimatet, undermåligt projekterade och skötta klimatanläggningar, onödigt höga kostnader, ej genomförda energieffektiviseringsåtgärder m.m.

7 a) Enligt din uppfattning, vilka faktorer är det som ligger bakom dessa skillnader, dvs att det går bra i ett fall och sämre i ett annat? Tänk fritt och fundera över både hinder och drivkrafter.

Trots en öppet ställd fråga framträder en relativt enhetlig bild från intervjuvaren. Svaren har analyserats med utgångspunkt från ett behov av anpassning till en framtid präglad av högre krav på resurshushållning och behov av klimatanpassning. Vilka styrkor och svagheter finns idag i kyrkobyggnadsförvaltningen?

Styrkor:

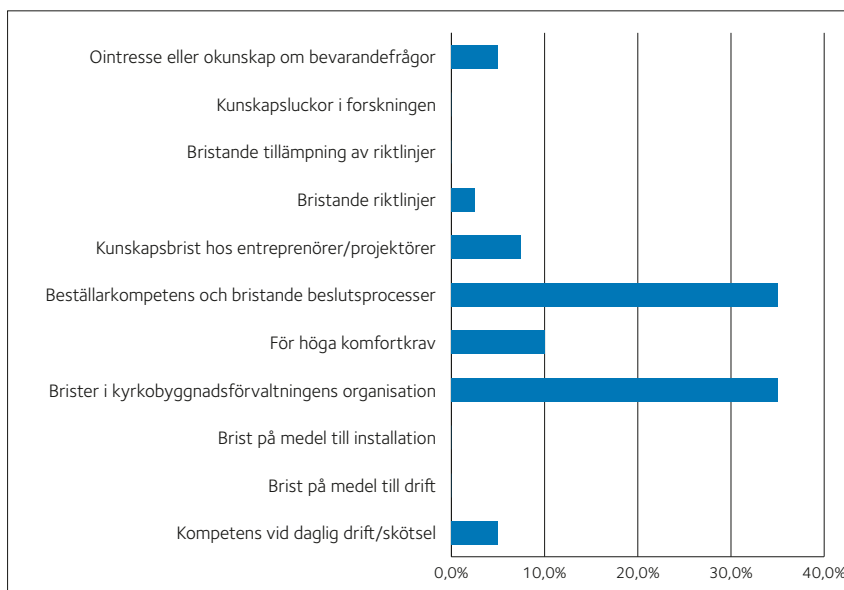
- *God förståelse för de utmaningar som finns.* Kunskapen och medvetenheten kring frågor som handlar om inneklimat och energi är god hos förvaltarna på stiftsnivå.
- *God kompetens och stor erfarenhet hos enskilda individer inom kyrkans egen organisation.*
- *Tillräckliga ekonomiska resurser.* Medel till installation och drift av klimatstyrning tycks inte utgöra något avgörande problem i dagsläget. Bättre lösningar för klimatstyrning är ofta god resurshushållning och sparar pengar på sikt.
- *Hög medvetenhet i kyrkans organisation, på alla nivåer, om energi- och klimatfrågor.* Detta har exempelvis lett till att krav på komfort i kyrkorna är ett mindre problem än tidigare.
- *Stark lokal förankring och intresse för kyrkobyggnadernas förvaltning, även när det gäller bevarandefrågor.*

Svagheter:

- *Kunskapsbrist i kyrkans egen organisation.* Inneklimatfrågorna är komplexa och det behövs spetskompetens i egen regi. Det är för få experter inom kyrkans egen organisation. Det finns personer med hög kompetens men de räcker inte till. Organisationen idag säkerställer inte att det finns tillräcklig kompetens, det är idag individberoende och det finns en mycket stor variation. Kompetens inom professionell fastighetsförvaltning behöver spridas inom kyrkans egna organisation. Det saknas ibland ett antikvariskt synsätt, vilket gör att åtgärderna blir för omfattande eller missriktade. Man behöver också skilja på kompetens vid nyinstallation och drift, då det är olika typer av processer.
- *Bristande beslutsprocesser.* Nuvarande organisation gör att församlingarna blir engångsbeställare. Nulägesanalysen är ofta bristfällig och det finns en brist på kunskap om orsaker till problem. Riktlinjer för beslutsprocessen saknas och det gör bland annat att stiftet inte alltid blir inblandade i processer.
- *Bristande beställarkompetens.* Församlingarna är svaga beställare vilket innebär att valet av konsulter blir avgörande för resultatet.
- *Avsaknad av förvaltarperspektiv.* Det saknas ett långsiktigt perspektiv i förvaltningsfrågor. Problem löses från fall till fall utan kunskapsuppbyggande. Det behövs bättre kartläggningar för att förstå utgångsläget

detta är det svårt att bedöma vilken effekt olika åtgärder har. Även detta motiverar kompetens och resurser i den egna förvaltningsorganisationen. Konsulter är specialister på tekniska lösningar men saknar det nödvändiga långsiktiga perspektivet. Teknisk och ekonomisk redovisning bör likriktas för att få jämförelsetal.

- *Bristande kunskapsöverföring inom den egna organisationen.* Mycket kunskap finns, men den är ojämnt fördelad. Kunskap som upparbetas går förlorad eller förblir lokal.

Figur 19. Svarsfrekvens fråga 7b om hinder för bättre lösningar när det gäller klimatstyrning i kyrkor. Varje intervjuperson ombads peka ut de två största hindren.

Slutsatser

Resultaten från CfC visar på att inneklimatet i uppvärmda kyrkor kommer att påverkas av klimatförändringarna. Det kommer generellt sett att bli varmare i kyrkorumen, vilket leder till ett minskat uppvärmningsbehov för komfort. Den relativa fuktigheten kommer inte att påverkas lika mycket, trots ett fuktigare utomhusklimat. Vilka risker medför detta förändrade inneklimat? En sammanställning av riskbedömningarna görs i tabellen på nästa sida.

Tabell 1: Sammanställning av riskbedömningar

Typ	Skada	Risk	Osäkerhet	Kommentar
Biologisk	Mögel	Signifikant	Stor	
	Insekter	Signifikant	Mycket stor	
	Röta	Ej med i CfC		Bör öka i likhet med mögel
Mekanisk	Trä, bemålat trä	Ej signifikant	Mycket stor	
	Saltskador	Ej signifikant	Mycket stor	
Kemisk	Korrosion	Ej med i CfC		Ökar med ökad T+RF
	Blekning	Ej med i CfC		Ökar med ökad T+RF

Det finns anledning att gå vidare och göra fördjupade, regionala studier och fallstudier. Det är möjligt att förfinade modeller kan minska osäkerheten i förutsägelserna något, men man bör ha i åtanke att grundläggande, stora osäkerheter kommer att kvarstå.

Vilka styrkor och svagheter finns med den befintliga fastighetsförvaltningen i förhållande till klimatanpassning? Det finns en god förståelse på central nivå för de utmaningar klimatförändringarna medför, och det finns en stor medvetenhet i kyrkans organisation, på alla nivåer, om energi- och klimatfrågor. Det finns också en stark lokal förankring och intresse för kyrkobyggnadernas förvaltning. Samtidigt råder en kunskapsbrist inom den egna organisationen när det gäller frågor kopplade till energi- och inneklimate i kyrkor. Det finns även organisatoriska problem som leder till bristfällig återkoppling och kunskapsöverföring. *Vår bedömning är att dessa frågor behöver utredas grundligare. Den intervjustudie som gjorts i samband med denna rapport pekar på en problematik men ger inte underlag för en utförlig analys.*

Finns ett behov av att genomföra konkreta, förebyggande anpassningsåtgärder idag? Klimatförändringar sker över ett långt tidsspänn, och den "fjärran framtid" som presenterats i denna rapport ligger långt bortom räckvidden för beslut om konkreta åtgärder idag. Samtidigt är hundra år ett litet tidsspänn sett till många av kyrkornas hela livslängd. Intervjustudien har gett bilden av att det finns stora inneklimate relaterade problem i kyrkorna idag, och det finns anledning att arbeta vidare med mer förebyggande åtgärder redan med utgångspunkt från dagens klimat. De risker vi ser med kommande klimatförändringar förstärker den bilden. *Vi bedömer även att man vid långsiktiga insatser och investeringar, till exempel vid nyinstallation av uppvärmnings- eller avfuktningssystem, bör beakta kommande klimatförändringar vid dimensioneringen.*

På grund av de långsamma processer som klimatförändringar utgör finns ett behov av långsiktiga uppföljningar. *Vi bedömer att man för att utvärdera påverkan av klimatförändringarna bör överväga att införa långsiktiga uppföljningar av effekter på inneklimate och skador i kyrkor.* Just Svenska kyrkan har goda förutsättningar att kunna genomföra en sådan långsiktig

uppföljning. Det kan göras på bred front med lokala insatser utan alltför stora kostnader.

Referenser

Bloom, Erica; Sandö, Peter; Langer, Sarka; Erlandsson, Peter (2013): MIOC – Mögel och påväxt i relation till inneklimat och byggnadsegenskaper. IVL Svenska miljöinstitutet AB (IVL rapport nr B2082).

Isaksson, T.; Thelandersson, S.; Ekstrand-Tobin, A.; Johansson, P. (2010): Critical conditions for onset of mould growth under varying climate conditions. In: *Building and Environment* 45 (7), s. 1712–1721.

Leijonhufvud, Gustaf; Kjellström, Erik; Broström, Tor; Ashley-Smith, Jonathan; Camuffo, Dario (2013): Uncertainties in damage assessments of future indoor climates. In: Jonathan Ashley-Smith, Andreas Burmester und Melanie Eibl (Hg.): *Climate for collections. Standards and uncertainties*. London: Archetype Publications, s. 405–418.

Nakicenovic, N.; Alcamo, J.; Davis, G.; Vries, B. de; Fenhann, J.; Gaffin, S. et al. (2000): Special report on emissions scenarios: a special report of Working Group III of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Pacific Northwest National Laboratory, Richland, WA (US)

Sedlbauer, K. (2002): Prediction of mould growth by hygrothermal calculation. In: *Journal of Building Physics* 25 (4), s. 321–336.

Bilaga 7 Vissa skattefrågor

Utredningsdirektiv, bakgrund och avgränsningar

Utredningsdirektiven

Svenska kyrkan har enligt direktiv fastställda av Kyrkostyrelsen den 13 december 2012 tillsatt en utredning som bl.a. ska utvärdera nuvarande förvaltning av Svenska kyrkans fastigheter och det nuvarande utjämningsystemets måluppfyllelse och utformning. Utredningen ska lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter samt lämna förslag på förändringar i utjämningsystemet. Av direktiven framgår att utredningen behöver bevaka bl.a. beskattningsfrågor. Utredningsdirektiven är omfattande och framgår av bilaga 1.

Skattefrågorna i utredningen

Utredningen har bedömt att skatteaspekterna är väsentliga att beakta när effekterna av eventuella förändringar av förvaltningen av Svenska kyrkans fastigheter och utjämningsystemet ska utvärderas. Utredningen har dock valt att inte i detalj utreda de skattemässiga effekter av de olika förslag som lämnas. Utredningen har istället uppdragit åt skatteexperten Henrik Bergman, PwC, att allmänt redogöra för Svenska kyrkans skattesituation och beskriva vilka övergripande skattefrågor som måste beaktas vid eventuella förändringar av Svenska kyrkans fastighetsförvaltning och utjämningsystem. Beskrivningen i denna bilaga behandlar således skattefrågorna inom Svenska kyrkan ur ett generellt perspektiv, utan hänsyn till de ställningstaganden som utredningen gjort eller de förslag som utredningen lägger fram.

Sammanfattning

Tillhandahållanden inom Svenska kyrkan

Om det inte finns något särskilt undantag i skattelagstiftningen anses i princip alla tillhandahållanden av varor och tjänster från en juridisk person till en annan utgöra näringsverksamhet som ska beskattas med inkomstskatt och moms. I skattelagstiftningen finns också regler om s.k. uttagsbeskattning, vilket innebär att tillhandahållande av varor och tjänster i normalfallet ska beskattas utifrån marknadsvärdet oavsett om, eller hur, ersättning erhöles. Transaktioner inom en juridisk person beskattas däremot normalt inte. Svenska kyrkan är juridiskt organiserad som ett registrerat trossamfund med organisatoriska delar i form av församlingar, samfälligheter och stift. Alla

organisatoriska delar är egna juridiska personer men ingår samtidigt i det registrerade trossamfundet Svenska kyrkan. Svenska kyrkans uppfattning är därför att tillhandahållanden mellan olika delar av det registrerade trossamfundet överhuvudtaget inte bör beskattas eftersom de sker inom en och samma juridiska person. Skatteverket delar dock för närvarande inte denna uppfattning utan anser att alla juridiska personer inom Svenska kyrkan ska ses som egna fristående skattesubjekt och att tillhandahållanden mellan dessa kan beskattas. Det oklara rättsläget förklaras av att Svenska kyrkans juridiska struktur är unik och att skattelagstiftningen inte är utformad för att ta hänsyn till situationen att en juridisk person ingår som en organisatorisk del i en annan juridisk person. Frågan om transaktioner inom Svenska kyrkan överhuvudtaget kan beskattas har ännu inte prövats av domstol.

Tillhandahållanden som har naturlig anknytning till allmännyttig verksamhet

Allmännyttiga organisationer såsom ideella föreningar, stiftelser och trossamfund kan, om de uppfyller vissa villkor, vara delvis undantagna från beskattning, s.k. inskränkt skattskyldiga. Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar uppfyller i normalfallet villkoren för att vara inskränkt skattskyldiga och beskattas därmed enbart för inkomst av näringsverksamhet. Även näringsverksamhet kan under vissa förutsättningar vara skattebefriad, om inkomsten kommer från en verksamhet som till huvudsaklig del har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är en hävdvunnen finansieringskälla. För fastighetsinkomster finns en särskild regel som innebär att alla inkomster från en fastighet undantas från beskattning om den till övervägande del, dvs. till mer än 50 procent, används i den allmännyttiga verksamheten. Motsvarande undantag finns också för fastighetsskatten.

Frågan om ett visst tillhandahållande utgör skattepliktig näringsverksamhet eller är av sådant slag att det kan anses ha naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet är i sig komplex och innefattar betydande gränsdragningsproblem. Det saknas dessutom i stor utsträckning rättspraxis och förarbeten som kan ge vägledning för bedömning av sådana tjänster som tillhandahålls inom Svenska kyrkan. Det finns t.ex. goda argument för att tjänster som tillhandahålls inom ramen för stiftens tillsyns- och främjande uppgift ska anses ha naturlig anknytning Svenska kyrkans allmännyttiga ändamål. Skatteverkets uppfattning är dock att tjänster som tillhandahålls inom Svenska kyrkan men som även skulle kunna tillhandahållas av andra, kommersiella aktörer, i normalfallet är skattepliktiga.

Praktisk tillämpning

Rättsläget kring beskattning av tillhandahållanden inom Svenska kyrkan är således oklart, både när det gäller frågan om sådana tillhandahållanden överhuvudtaget kan beskattas och vilka tillhandahållanden som kan anses

ha naturlig anknytning till den allmännyttiga verksamheten. Till dess rättsläget klarnat kommer dock Skatteverket sannolikt att anse att alla organisatoriska delar inom Svenska kyrkan är egna skattesubjekt och att transaktioner mellan dessa ska beskattas på samma sätt som transaktioner mellan fristående parter. Vidare kommer Skatteverket sannolikt fortsätta att hävda att det endast är tjänster som i sig har direkt anknytning till den religiösa verksamheten som kan undantas från beskattning, vilket innebär att olika typer av administrativa tjänster, fastighetstjänster, m.m. som skulle kunna tillhandahållas av andra kommersiella aktörer är skattepliktiga oavsett om, eller hur, ersättning utgår.

En praktisk effekt av Skatteverkets nuvarande tillämpning av reglerna är att det uppkommer en ökad skattebelastning i form av moms och inkomstskatt för Svenska kyrkan i de fall en organisatorisk del av Svenska kyrkan låter en annan organisatorisk del utföra administration, fastighetsskötsel m.m. jämfört med om den organisatoriska delen utför samma uppgifter med egen personal.

Beskattning av Svenska kyrkan

Svenska kyrkan som juridisk person och skattesubjekt

Svenska kyrkan är en juridisk person, ett registrerat trossamfund. Av lagen om Svenska kyrkan framgår att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt även har nationella organ. Svenska kyrkans församlingar, samfälligheter och stift är också var för sig juridiska personer. Dessa juridiska personer är registrerade organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Församlingar, samfälligheter och stift är således egna juridiska personer men är inte i sig registrerade trossamfund och kan inte existera självständigt utan endast förekomma som en organisatorisk del av det registrerade trossamfundet Svenska kyrkan.

Genom lagstiftningen om trossamfund har det skapats en situation där en juridisk person (församling, samfällighet eller stift) ingår som en integrerad del i en annan juridisk person, det registrerade trossamfundet Svenska kyrkan. Svenska kyrkans legala struktur skiljer sig därmed på ett väsentligt sätt från andra former av sammanslutningar av juridiska personer. I en aktiebolagsrättslig koncern är t.ex. koncernen ingen egen juridisk person utan det är endast de i koncernen ingående aktiebolagen som är juridiska personer. I en sammanslutning av föreningar, t.ex. ett riksförbund, är respektive förening medlem i riksförbundet men såväl föreningen som riksförbundet kan existera fristående från varandra. Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar skulle dock i vissa avseenden kunna jämföras med staten och statliga

myndigheter. Statliga myndigheter är en del av staten och kan inte existera självständigt men har viss egen rättskapacitet.

Att Svenska kyrkans legala struktur skiljer sig från andra sammanslutningar av juridiska personer har inte uppmärksammats av skattelagstiftaren. Svenska kyrkans legala struktur ger därför i skattehänseende upphov till ett antal frågor som ännu inte har fått sin lösning.

Svenska kyrkans principiella uppfattning är att lagstiftarens avsikt har varit att det registrerade trossamfundet Svenska kyrkan ska ses som en sammantagen enhet. Detta har på olika sätt kommit till uttryck i en mängd lagar där det framgår att det registrerade trossamfundet utgör en helhet med en sammantagen verksamhet och att de olika delarna inte kan existera självständigt. Mot denna bakgrund är det enligt Svenska kyrkans mening logiskt att också när det gäller frågor om Svenska kyrkan ur skatterättslig synvinkel beakta det förhållandet att det finns ett gemensamt rättssubjekt och att transaktioner inom Svenska kyrkan därmed inte bör beskattas.

Skatteverket har i olika sammanhang gett uttryck för att de anser att Svenska kyrkans församlingar, samfälligheter och stift är olika juridiska personer och därmed olika skattesubjekt. I den praktiska rättstillämpningen har Skatteverket därför ansett att varje organisatorisk del av det registrerade trossamfundet är ett eget skattesubjekt som ska bedömas och beskattas självständigt för sina inkomster.

Frågan om transaktioner inom Svenska kyrkan överhuvudtaget kan beskattas har hittills inte varit föremål för prövning i domstol. Svenska kyrkan har dock överklagat ett beskattningsbeslut avseende tillhandahållanden av tjänster inom Svenska kyrkan och frågan kommer därmed att prövas av förvaltningsdomstolarna.

Allmänt om beskattning av Svenska kyrkan

Svenska kyrkan och andra registrerande trossamfund beskattas sedan den 1 januari 2000 enligt samma regler som ideella föreningar.

Reglerna innebär att om vissa villkor är uppfyllda beskattas Svenska kyrkan endast för inkomst av näringsverksamhet. Även inkomst av näringsverksamhet kan dock vara skattefri under vissa förutsättningar, t.ex. om dessa inkomster har en naturlig anknytning till den allmännyttiga verksamheten eller om de av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete. Regler för inkomstskatt och moms är i huvudsak samordnade, vilket innebär att samma bedömning görs för båda skatterna.

Övriga inkomster, som inte kommer från näringsverksamhet, är däremot alltid skattefria om villkoren är uppfyllda. Exempel på sådana inkomster är medlemsavgifter samt kapitalinkomster såsom räntor, utdelningar och kapitalvinster.

Villkor för begränsad skattskyldighet

Skattskyldiga som uppfyller villkoren brukar benämnas inskränkt eller begränsat skattskyldiga. De villkor som ska vara uppfyllda är:

- Ändamålskravet
- Verksamhetskravet
- Öppenhetskravet
- Fullföljdskravet

Ändamålskravet innebär att det huvudsakliga syftet med verksamheten ska vara att främja allmännyttiga ändamål. Såsom allmännyttiga ändamål räknas bl.a. religiös verksamhet och social hjälpverksamhet och andra liknande verksamheter.

Verksamhetskravet innebär ett krav på att i den faktiskt bedrivna verksamheten uteslutande eller så gott som uteslutande tillgodose de allmännyttiga ändamålen.

Öppenhetskravet innebär ett krav på en öppen medlemsantagning, dvs. ingen får vägras inträde som medlem, om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till arten eller omfattningen av verksamheten, syfte eller annat.

Fullföljdskravet innebär att det ska bedrivas en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av tillgångarna. Syftet med fullföljdskravet är att förhindra att medel sparas skattefritt istället för att användas i den allmännyttiga verksamheten. Enligt praxis gäller att ca 75–80 procent av nettoavkastningen måste användas i den allmännyttiga verksamheten under en femårsperiod.

Det torde normalt kunna förutsättas att Svenska kyrkans verksamhet, som bedrivs utifrån regleringen i lagen om Svenska kyrkan och kyrkoordningen, uppfyller de tre första av ovanstående villkor. Huruvida fullföljdskravet är uppfyllt måste prövas årligen.

Fastighetsinkomster

Fastighetsinkomster hos inskränkt skattskyldiga omfattas av en särskild regel som innebär att alla inkomster från en fastighet undantas från beskattning om fastigheten till övervägande del används i den allmännyttiga verksamheten.

Med användning till övervägande del menas att fastigheten till mer än 50 procent används i den allmännyttiga verksamheten, t.ex. kyrka, pastorsexpedition, församlingshem eller liknande. Om en fastighet uppfyller kraven på att användas till mer än 50 procent i den egna allmännyttiga verksamheten, är alla inkomster från fastigheten i form av hyresinkomster och värdet av eget nyttjande m.m. skattefria. Motsatsvis gäller att om en fastighet till

50 procent eller mer används i annan verksamhet eller hyrs ut, blir alla inkomster från fastigheten skattepliktiga. Eftersom alla inkomster av fastigheten ska beskattas i en sådan situation ska också marknadsvärdet av det egna nyttjandet tas upp till beskattning.

Om en fastighet uppfyller kraven på att användas till mer än 50 procent i den egna allmännyttiga verksamheten är den också befriad från fastighetsskatt.

Inkomster med naturlig anknytning m.m.

Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar är skattskyldiga för inkomst av näringsverksamhet. Även inkomst av näringsverksamhet kan dock vara skattefri om inkomsterna till huvudsaklig del (70–80 procent) kommer från verksamhet som antingen har en naturlig anknytning till den allmännyttiga verksamheten eller av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete.

Intäkter som har ett direkt samband med den allmännyttiga verksamheten, såsom avgifter och liknande som medlemmar eller andra betalar för att delta i eller ta del av den allmännyttiga verksamheten, anses alltid ha naturlig anknytning till den allmännyttiga verksamheten. Även försäljningsinkomster, såsom ett registrerat trossamfunds försäljning av böcker, märken, affischer, tidningar, religiös musik m.m. för att öka intresset för verksamheten och sprida dess budskap, anses ha naturlig anknytning till den allmännyttiga verksamheten.

Även om en näringsverksamhet inte ingår som ett direkt led i den allmännyttiga verksamheten kan den ändå anses ha en naturlig anknytning till denna, om huvudsyftet med verksamheten är att ge service åt medlemmarna och andra som deltar i de allmännyttiga aktiviteterna. Vanligtvis innebär detta att verksamheten bedrivs i en relativt liten omfattning. Exempel på verksamheter med naturlig anknytning i detta sammanhang är anordnande av kyrkkaffe och tillhandahållande av gravskötsel.

Inkomst av näringsverksamhet hos inskränkt skattskyldiga kan också bli skattefri om den av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete. Som exempel på accepterade hävdvunna finansieringskällor hos allmännyttiga ideella föreningar kan nämnas t.ex. anordnande av lotterier, basarer, insamlingskampanjer samt upplåtande av reklamutrymme i programblad och liknande. Hävdvunna inkomstkällor torde för Svenska kyrkans del vara relativt ovanliga, eftersom verksamheten av tradition inte finansierats på detta sätt.

Om en viss verksamhet bedöms sakna naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet och inte heller anses vara en hävdvunnen finansieringskälla, utgör överskottet från denna verksamhet i princip sådan inkomst av näringsverksamhet som ska beskattas.

Frågan om en näringsverksamhet är skattefri eller skattepliktig ska emellertid avgöras på grundval av en huvudsaklighetsbedömning. Denna huvudsaklighetsbedömning ska avse verksamheter som har ett sådant inre sammanhang att de ingår i en självständig näringsverksamhet, t.ex. verksamheter som bedrivs under gemensam ledning eller med gemensamma ideella arbetsinsatser. Om en sådan näringsverksamhet innefattar både skattefria och skattepliktiga inkomster ska den i sin helhet beskattas eller undantas från beskattning. För skattefrihet krävs att inkomsterna i den självständiga näringsverksamheten till huvudsaklig del, dvs. till åtminstone 70–80 procent, härrör från den skattefria delen. Om den skattefria delen är mindre än 70–80 procent ska all inkomst beskattas.

Bedömningsgrunder

Vilka inkomster som kan anses ha naturlig anknytning till Svenska kyrkans allmännyttiga verksamhet eller anses vara hävdvunna finansieringskällor finns inte närmare preciserat i lagtext. Eftersom de nu aktuella skattereglerna tillämpades på Svenska kyrkan för första gången vid 2001 års taxering finns ännu inte någon omfattande rättspraxis som kan ge vägledning. Däremot har andra allmännyttiga organisationer som t.ex. idrottsföreningar omfattats av motsvarande regler under många år, och det finns ett stort antal rättsfall som belyser frågan om vilka omständigheter som bör vägas in i bedömningen av om en verksamhet uppfyller kravet på naturlig anknytning eller hävd. Av den praxis som finns kan utläsas att en av de viktigaste bedömningsgrunderna i praktiken är huruvida verksamheten konkurrerar med annan kommersiellt bedriven näringsverksamhet. Om en verksamhet bedrivs stadigvarande och i ungefär samma former som en normal affärsverksamhet, är denna verksamhet därmed i regel inte skattebefriad. Av praxis framgår vidare att det ekonomiska utfallet av verksamheten inte har någon självständig betydelse för om inkomsten ska beskattas eller inte. Högsta förvaltningsdomstolen har dock uttalat att omständigheter såsom verksamhetens omfattning och ekonomiska utfall kan ha viss betydelse vid bedömningen av om verksamheten har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Hur ska transaktioner inom Svenska kyrkan bedömas?

Om förvaltningsdomstolarna inte skulle dela Svenska kyrkans uppfattning om att transaktioner inom Svenska kyrkan överhuvudtaget inte ska beskattas utan istället anse att varje att organisatorisk del av det registrerade trossamfundet är ett eget skattesubjekt som ska beskattas självständigt för sina inkomster uppkommer frågan om vad som ska beskattas. Huvudfrågan blir då vilka tillhandahållanden inom Svenska kyrkan som kan anses ha naturlig anknytning till Svenska kyrkans allmännyttiga ändamål.

Svenska kyrkans principiella uppfattning är att tjänster m.m. som tillhandahålls inom ramen för nationella nivån och stiftens tillsyns- och främjandeuppgift i normalfallet inte kan anses utgöra näringsverksamhet, eftersom sådana tillhandahållanden är en del av deras grundläggande uppgift. Även när det gäller andra tjänster som enbart tillhandahålls mellan enheter inom Svenska kyrkan, anser Svenska kyrkan att dessa tjänster i normalfallet tillhandahålls som ett led i att bedriva Svenska kyrkans allmännyttiga verksamhet. De bör därför anses ha naturlig anknytning till Svenska kyrkans verksamhet och ändamål och ska därför inte beskattas.

Skatteverket har dock i olika sammanhang gett uttryck för en betydligt snävare uppfattning av vilka tillhandahållanden inom Svenska kyrkan som kan anses ha naturlig anknytning till Svenska kyrkans allmännyttiga verksamhet. Skatteverkets inställning innebär i praktiken att Skatteverket anser att tjänster inom den direkt allmännyttiga (religiösa) verksamheten normalt kan ske utan skattekonsekvenser. Exempel på sådana tjänster kan vara ersättningar från en församling till en annan för dop, konfirmationsundervisning, vigsel etc samt utbildning i specifika kyrkliga frågor m.m. Även stiftens och nationella nivåns tillhandahållanden av stöd i olika avseenden till andra enheter torde ligga utanför det beskattningsbara området, när stödet är obligatoriskt och lämnas på lika villkor till alla samt utgår från bestämmelserna i kyrkoordningen. I praktiken har Skatteverket t.ex. inte beskattat de tjänster som en kyrklig samfällighet utför för de i samfälligheten ingående församlingarna. Detta torde ha sin grund i att tjänsterna utförs som en följd av bestämmelserna om kyrkliga samfälligheter i lagen om Svenska kyrkan m.m.

Andra tillhandahållanden som sker enligt individuella överenskommelser eller på frivillig basis, t.ex. när stiftet eller en församling eller samfällighet bistår en annan församling eller samfällighet med tjänster avseende ekonomi, löneadministration, IT eller andra administrativa tjänster, anses av Skatteverket i normalfallet utgöra skattepliktig näringsverksamhet. Skatteverket argumenterar i dessa fall regelmässigt utifrån att det finns andra aktörer som tillhandahåller motsvarande tjänster, dvs. verksamheten bedrivs på en konkurrensutsatt marknad. Således har Skatteverket i olika sammanhang även ansett att fastighetstjänster, fastighetsskötsel, gravgrävning m.m. är sådana tjänster som ska beskattas när de tillhandahålls mellan olika delar inom Svenska kyrkan.

Beskattningsunderlag och prissättning

Utgångspunkten i skattelagstiftningen är att om ett tillhandahållande av en vara eller tjänst ska beskattas, ska beskattning ske som om marknadsmässig ersättning erhållits, även om ersättning inte utgår eller om den faktiska ersättningen är låg. Även dolda eller indirekta ersättningar eller bytesvederlag kan ses som skattepliktig ersättning. Beskattning sker då genom s.k.

uttagsbeskattning. Reglerna för moms och inkomstskatt skiljer sig något åt i dessa avseenden. Om ingen ersättning utgår skall moms redovisas på inköpsvärdet för varan eller självkostnaden för tjänsten. Om viss ersättning utgår men den understiger marknadsvärdet ska moms redovisas på marknadsvärdet. Inkomstskattemässigt är det marknadsvärdet som ska beskattas, oavsett om eller hur ersättning faktiskt har utgått.

Eftersom skattelagstiftningens utformning med regler om uttagsbeskattning innebär att det i princip saknar betydelse om eller hur ersättning lämnas, är Skatteverkets uppfattning att om ett visst tillhandahållande bedöms utgöra skattepliktig näringsverksamhet ska tillhandahållandet beskattas, oavsett om eller hur ersättning utgått.

Uttagsbeskattning av arbete på egna fastigheter

I vissa situationer kan skattskyldighet uppkomma även om något tillhandahållande inte sker till någon annan, t.ex. om en juridisk person utför tjänster åt sig själv. För fastighetsägare m.fl. finns en särskild sådan bestämmelse som innebär att den som äger en fastighet som ingår i en ekonomisk verksamhet kan bli skyldig att betala moms för eget arbete som utförs på den egna fastigheten.

Regeln har tillkommit av konkurrensskäl och syftet är att det inte ska vara fördelaktigare att sköta en fastighet med egen personal jämfört med att köpa in motsvarande tjänster från någon annan.

Reglerna omfattar bara fastigheter som ingår i en ekonomisk verksamhet. Därmed omfattas inte fastigheter som används av Svenska kyrkan i den allmännyttiga verksamheten, såsom kyrkor, församlingshem etc. Fastigheter som hyrs ut eller används för andra ändamål, såsom boende etc., kan dock omfattas av reglerna. Något förenklat innebär reglerna att om lönekostnaden (inkl. sociala avgifter m.m.) för att utföra fastighetstjänsterna överstiger 300 000 kr under ett år ska moms redovisas på summan av lönekostnaderna för att utföra tjänsterna.

Skattefrågor vid förändrat ägande av fastigheter m.m.

Eftersom Svenska kyrkans organisatoriska delar i normalfallet uppfyller kravet för att vara inskränkt skattskyldig beskattas inte kapitalvinster vid försäljning av fastigheter. En överföring av äganderätten till fastigheter mellan olika delar av Svenska kyrkan kommer således inte att inkomstbeskattas. Vid förvärv av fastighet kan dock stämpelskatt komma att utgå. Förvärv av fastighet för begravningsverksamheten är dock i normalfallet stämpelskattebefriad.

Henrik Bergman

Bilaga 8 Överenskommelse mellan staten och Svenska kyrkan i frågor som rör de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan

Svenska kyrkan är ansvarig för den största sammanhållna delen av vårt kulturarv. Det kyrkliga kulturarvet har byggts upp under närmare ett årtusende och har formats i kontinuerlig växelverkan med andra delar av samhället. Genom kyrkans historiska ställning har det kyrkliga kulturarvet kommit att både avspegla och utgöra en väsentlig del av vår historia. Det är av stor betydelse att detta gemensamma kulturarv bevaras till kommande generationer.

Enligt riksdagens principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan (prop. 1995/96:80, bet. 1995/96:KU12, rskr. 1995/96:84) skall det träffas en långsiktig överenskommelse mellan staten och Svenska kyrkan avseende de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan. Svenska kyrkan skall få viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena enligt 4 kap. lagen (1998:950) om kulturminnen m.m., kyrkoantikvarisk ersättning (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176).

Mellan staten och Svenska kyrkan träffas följande överenskommelse i frågor som rör de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan.

§ 1 Löptid

Överenskommelsen löper tills vidare.

§ 2 Kompetens

Svenska kyrkan svarar för att ha tillgång till erforderlig kompetens i frågor som rör förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena.

§ 3 Tillgänglighet

Svenska kyrkan svarar för att de kyrkliga kulturminnena i framtiden är tillgängliga för var och en i minst samma utsträckning som för närvarande.

§ 4 Samverkan

Staten och Svenska kyrkan skall samarbeta och samverka i övergripande frågor som gäller de kyrkliga kulturvärdena.

Det skall finnas särskilda samrådsgrupper för frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena. Samrådsgrupperna skall vara forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte och skall bestå av representanter för kulturmiljösektorn och Svenska kyrkan. Det skall finnas en samrådsgrupp på central nivå samt en regional samrådsgrupp i varje stift.

Svenska kyrkan åtar sig att i samråd med berörda antikvariska myndigheter inrätta samrådsgrupper senast den 1 juli 2000. Utgångspunkt för hur samrådsgrupperna skall vara sammansatta och vilka uppgifter de skall ha är Riksantikvarieämbetets redovisning till regeringen 1999-08-30 (bilaga).

§ 5 Redovisning

Svenska kyrkan skall årligen lämna en redovisning till regeringen (Kulturdepartementet) i frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena. Av redovisningen skall bl.a. framgå hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts och vilka resultat som har uppnåtts. Vidare skall redovisningen innehålla en redogörelse avseende kompetens i frågor som rör förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena samt tillgänglighet till de kyrkliga kulturminnena. Även överlåtelse och rivningar av kyrkobyggnader samt nybyggnad av kyrkobyggnader skall redovisas. Redovisningen skall göra det möjligt att bl.a. göra en uppföljning och utvärdering av den kyrkoantikvariska ersättningen från såväl ekonomisk som antikvarisk synpunkt. Vidare skall den ge överblick och möjlighet att följa upp och utvärdera hur kravet på kompetens respektive tillgänglighet enligt 2 och 3 §§ har tillgodosetts.

Redovisningen skall avse såväl central som regional nivå och skall dessutom innehålla en sammanfattande bedömning. Redovisningen skall lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 1 mars varje år, med början år 2001. I fråga om den kyrkoantikvariska ersättningen skall redovisning lämnas första gången år 2003.

§ 6 Kontrollstationer

Under överenskommelsens löptid skall kontrollstationer läggas in. Den första kontrollstationen skall infalla under år 2009. Efter det skall kontrollstationerna infalla vart femte år.

Vid kontrollstationerna skall det göras en analys av frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena och en uppföljning och utvärdering av de resultat som har uppnåtts. Om omfattningen av Svenska kyrkans ansvar för de kyrkliga kulturminnena på något väsentligt sätt har minskat skall den kyrkoantikvariska ersättningen reduceras.

Inför varje kontrollstation skall Svenska kyrkan ta fram ett underlag som skall ligga till grund för en allsidig belysning av de kyrkoantikvariska frågorna. Underlaget skall lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 30 juni året för det att en kontrollstation infaller.

Denna överenskommelse är upprättad i två exemplar varav parterna har erhållit var sitt.

Stockholm den 22 februari 2000

Uppsala den 28 februari 2000

För staten

För Svenska kyrkan

Marita Ulvskog

KG Hammar

Bilaga 9 "Att resa tecken på Guds rike"

Synpunkter på frågeställningar i utredningen från nätverket "Framtiden bor hos oss". Nätverket består av 22 församlingar som arbetar i mångkulturell och mångreligiös miljö i Malmö, Göteborg, Linköping, Norrköping, Södertälje och Stockholm. "Framtiden bor hos oss" bildades år 2000 och har sedan dess arbetat med konferenser, utbildningar, metodutveckling och opinionsbildning. Mer information om nätverket finns på hemsidan www.framtidenborhososs.se.

Att resa tecken på Guds rike...

Vi lever i Sverige idag i ett samhälle som allt mer glider isär. Avstånden mellan människor ökar, inte minst gäller det de ekonomiska klyftorna i landet. Enligt OECD har Sverige på några år halkat från första till 14:e plats i rangordningen över jämlika länder. Sverige är det land bland organisationens medlemmar där den relativa fattigdomen ökat mest de senaste decennierna. Även boendesegregationen i Sverige har ökat, både utifrån etniska och socioekonomiska aspekter. Boendesegregationen har särskilt ökat i storstäderna. Samtidigt är segregationen i stort en fråga även för mindre kommuner och orter. Den berör både land och stad.

Även när det gäller barns uppväxtvillkor ökar skillnaderna. Enligt Folkhälsoinstitutet har andelen barn och unga som lever i hushåll med låg ekonomisk standard ökat från åtta till tolv procent under 2000-talet.

Svenska kyrkan idag

Inom Svenska kyrkan befinner vi oss också i en tid då vi generellt behöver reflektera kring de sammanhang vi verkar i, över samhällsutvecklingen, och i det söka nya vägar som kyrka. I många församlingar krymper medlemsantalet, medan antalet människor med andra kristna traditioner eller religioner än den kristna, ökar stadigt. Det svenska samhället är idag ett mångfaldssamhälle och kommer i framtiden i allt större utsträckning att vara det.

Det finns tendenser till att Svenska kyrkan mer och mer blir en kyrka för de etablerade och fungerande i samhället. En "folk"-kyrka för de med jobb, ordnad ekonomi och goda studieförutsättningar. Detta går att utläsa i dop- och konfirmationsstatistik, musikverksamheten, barn- och familjeverksamheten, sammansättningen av gudstjänstbesökare, förtroendemannaorganisationen med mera. Det är oroande tendenser som på sikt kan erodera och utarma kyrkans innersta väsen och kärna. Vad gör det med oss som kyrka om de "fattiga", arbetslösa, socialt och psykiskt utsatta inte längre är en del av kyrkan utan bara i bästa fall objekt för diakonala/sociala insatser?

Nätverket

Nätverket Framtiden bor hos oss (FBHO) samlar 22 församlingar och distrikt i en mångreligiös och mångkulturell kontext. Församlingarna utmanas ständigt i uppdraget att vara kyrka i sina närområden. Vi har generellt låg tillhörighet, samtidigt som väldigt många människor söker sig till våra olika verksamheter. Vi brukar säga att vi på ett sätt verkar i framtiden. Nätverksförsamlingarnas ambition är att utgå ifrån, och vara avpassad till, den tid och det sammanhang de verkar i. På många sätt ställs församlingarna i våra områden inför frågeställningar och utmaningar som, för kyrkan generellt, ligger ett antal år framåt i tiden. Men just därför menar vi att diskussionen kring teologi, kyrklig närvaro och relevans i våra församlingar är högst angelägen för hela Svenska kyrkan. Nätverkets bildande genererades av Storstadsutredningens betänkande år 2000, som bland annat just konstaterade allt mer ökande klyftor mellan människor i landet. Den utvecklingen har som sagt fortsatt. Idag är skillnaderna mellan invånare i t.ex. Göteborgs fattigaste och rikaste stadsdelar enormt stora. I Bergsjön, Rosengård och Tensta, som är stadsdelar vars församlingar ingår i nätverket, bor t.ex. Sveriges fattigaste barn.

Social utsatthet

De mest tongivande begreppen idag för beskrivning av samhällig eller social utsatthet är fattigdom, social exkludering och utanförskap. Begreppet är mångfacetterat, men forskning kring social exkludering brukar innefatta flera mer eller mindre samverkande faktorer som alla anses bidra till en utsatt situation, vanligtvis sysselsättning, ekonomi, hälsa, politiska resurser, sociala relationer och ofta även utbildning och boende.

Det vardagliga arbetet i våra och många andra församlingar inom Svenska kyrkan präglas ofta av avsaknad av flera ovan nämnda faktorer. I FBHOs församlingar möter vi tyvärr alltför ofta misströstan och utanförskap. Många människor har svårt att komma vidare i sina liv, de har svårt att komma in på arbetsmarknaden, möjligheterna till välmående och gemenskap upplevs som små. Arbetslösheten är större i våra församlingar än på många andra håll i städerna.

Trots den låga kyrkotillhörigheten i FBHO-församlingarna har vi omfattande verksamhet. Tillhörighet och verksamhet samregerar alltså inte alls i våra församlingar, tvärtom. Vi har en jämförelsevis stor mängd enskilda dagbesök. Många söker sig till oss för råd och stöd men också för hjälp med kläder, mat och bröd. Vi ger samhällsinformation och samtalsstöd; vi försöker på olika vis stödja människor i att komma vidare i sina liv. I samverkan med andra aktörer genomför vi bland annat integrationsfrämjande verksamheter, tränar språk och erbjuder arbetspraktik.

Vi vill arbeta för öppenhet och gemenskap och bemannar ett omfattande diakonalt arbete. Ett diakonalt förhållningssätt är hela arbetslagens angelägenhet. Flera av församlingarna har jämförelsevis många diakoner, men de diakonala insatserna bärs av hela församlingarnas arbetslag. Dessa insatser präglar våra församlingarnas liv och genererar väldigt mycket arbete, men också fler relationer och i förlängningen, har det visat sig, växande gemenskaper.

Ökande inträden, ökande gudstjänstbesök

De senaste åren har vi i nätverket kunnat konstatera att gudstjänstbesöken och även nu vuxeninträdena (om än i liten omfattning) i kyrkan ökar i flera av våra områden. (Nyckeln till Svenska kyrkan 2014; kapitel 7 – Församlingar i en segregerad stad). Vi tänker att det har att göra med hur vi är kyrka, att vi är en öppen och inkluderande gemenskap.

Forskning

Från och med 2014 fokuserar två större forskningsprojekt på just FBHO-församlingarnas kontext. ”Hur kan Svenska kyrkan rustas till att möta den kulturella mångfalden?” och ”Är det möjligt att finna och beskriva en folkkyrkoteologi som är meningsfull och relevant i den minoritetssituation som blir allt fler församlingars verklighet?” är frågeställningar som antropologen Kristina Helgesson Kjellin respektive teologen Andreas Holmberg forskar kring i varsitt projekt.

Enligt Holmberg utmanas Svenska kyrkans självbild i dessa miljöer på allvar.

– Här skaver det gängse folkkyrkobegreppet på ett sätt som framtvingar reflektion kring vad och vem kyrkan egentligen är och hur församlingen tar form och lever. Min tes är att det i Svenska kyrkans minoritetsförsamlingar redan växer fram en teologi kring vad, vem och hur kyrkan är. Denna teologi kommer till uttryck i praxis snarare än i skrift och är ett viktigt bidrag till hela Svenska kyrkan, skriver Andreas Holmberg i sin projektplan.

Vi är Svenska kyrkan och möter människorna där de är. I det förvaltar vi ett stort förtroende. Samtidigt kämpar vi med ekonomiska utmaningar. Medlemsintäkterna är små och utgifterna stora. Utan insatser som t.ex. volontärarbete skulle vi idag inte klara att utföra all den verksamhet som vi faktiskt gör.

Vi anser att det är av största vikt för Svenska kyrkan att prioritera och fördela de gemensamma resurserna till de områden och församlingar där social utsatthet, fattigdom, social exkludering och utanförskap är som störst.

Närvara i det lokala

En närvarande och aktiv kyrka i det lokala samhället är också av allra största vikt om kyrkan vill upplevas relevant, både av de som lever där idag men inte minst av de barn och ungdomar som kommer att göra det i framtiden.

Vi är Svenska kyrkan, en del av Kristi kropp som är till för människan där vi verkar, oavsett om det är i staden, på landet eller i glesbygd. Utan möten, samtal och reflektion mellan människor av olika bakgrund, olika grupper, religion och etnicitet kommer samhället att fragmenteras. I detta möte spelar kyrkan en stor, för att inte säga avgörande, roll.

Det är i det lokala som vi som kyrka verkar. Det är här vi är Svenska kyrkan. Det är i närheten till de människor som finns i våra församlingar, som vi upprättar tecken på Guds rike. Vi tror att vi gör skillnad i människors liv. Vi kan inte alltid lösa allt, men vi kan alltid säga välkommen.

Det har också, som sagt, nu visat sig att vi i det arbetet, genererat fler gudstjänstbesök jämfört med många andra församlingar i landet, och vi ser nu också att inträdena bland vuxna i några av våra församlingar glädjande nog har ökat.

Vår uppgift som kyrka, var vi än finns, är att se människan och att upprätta henne. Vi räknar inte medlemmar eller frågar efter bakgrund eller tillhörighet. Om vi säger att vi upprättar tecken på Guds rike, vore det en stor förlust för hela kyrkan om vi måste lägga ner eller stänga igen i de stadsdelar eller på de orter i landet där behoven är stora och mångfalden rik.

För det är inte minst där framtiden redan lever, det är där utmaningar som social jämlikhet och minskade klyftor människor emellan redan finns.

Bilaga 10 Utfall av utredningens förslag till utjämningsystem

I denna bilaga redovisas för varje församling med egen ekonomisk förvaltning och för varje pastorat, alltså för de lokala enheter som betalar avgifter till och får bidrag från det ekonomiska utjämningsystemet, vilka avgifter och bidrag som blir följderna av Utjämningsutredningens förslag när detta är fullt genomfört 2021. För att kunna göra en samlad jämförelse mellan utfallet av förslaget och av det gällande utjämningsystemet är underlaget de ekonomiska förhållanden som gällde 2014.

Utfallet redovisas för församlingar och pastorat sorterade i bokstavsordning och med angivande av stift och tätortsgrupp. Se bilaga 3 för definitioner av de olika tätortsgrupperna. Den kyrkoavgift som anges är den lokalt beslutade församlingsavgiften. För den enskilda medlemmen tillkommer mellan 3 och 11 öre i stiftsavgift. Härtill gäller för församlingar och pastorat i Visby stift att de samtliga tillhör samfälligheten Gotlands kyrkor med 15 öre i kyrkoavgift.

Inkomstutjämningsen är som framgår av betänkandets avsnitt 6.4.1 oförändrad. Utfallet av alla övriga delkomponenter, kolumnerna G–K skiljer sig från resultatet gällande utjämningsystemet. Omfattningen av utjämningsen av kostnader för kyrkomedlemmar och låg andel medlemmar har som framgår av betänkandets avsnitt 6.4.3 och 6.4.4 justerats. Utjämningsen av kostnader för andel barn samt diakoni- och glesbygdsbidragen är nya, se avsnitten 6.4.5 – 6.4.7. Beträffande glesbygdsbidraget behöver dock noteras att det ersätter en del av stiftsbidraget, ytabidraget, och på det sättet inte kan sägas vara helt nytt. De förändringar som har gjorts gör att det inte går att göra relevanta jämförelser mellan det verkliga utfallet 2014 för olika delkomponenter och det utfall som skulle gälla med utredningens förslag. Eftersom översikten avser det föreslagna nya utjämningsystemet finns inte den borttagna kostnadsutjämningskonstanten med.

I kolumn L summeras nettoutfallet av utredningens förslag och i kolumn M finns resultatet 2014 utifrån gällande utjämningsystem. I den sista kolumnen redovisas nettoeffekten för de enskilda församlingarna och pastoraten av utredningens förslag jämfört med utfallet 2014 enligt gällande bestämmelser om ekonomisk utjämningsen. Det bör noteras att i den årliga avräkning som församlingar och stift får del av, finns även de sju öre med som nu kallas allmän kyrkoavgift och som utredningen förslår ska benämnas avgift till gemensam verksamhet. Den avgiften är inte en del av den ekonomiska utjämningsen som tas upp i denna bilaga och finns därför inte med i den följande redovisningen.

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Adolf Fredriks församling	Stockholm	Storstad	4 776	0,95	-3 027 233	-142 050
Alfta-Ovanåkers församling	Uppsala	Mindre tätort	9 444	1,17	1 285 024	301 600
Alingsås pastorat	Skara	Medelstor stad	22 684	1,06	954 309	-457 100
Allerums pastorat	Lund	Större tätort	9 433	0,98	-260 457	12 000
Almunge pastorat	Uppsala	Landsbygd	3 749	1,10	137 427	199 600
Alnö församling	Härnösand	Mindre tätort	6 878	0,95	-168 418	-150 400
Alseda församling	Växjö	Landsbygd	2 848	1,40	353 642	438 000
Alunda församling	Uppsala	Mindre tätort	3 078	1,35	388 874	-57 150
Alva, Hemse och Rone församling	Visby	Glesbygd	1 971	1,17	514 087	162 945
Alvesta församling	Växjö	Större tätort	6 584	1,00	454 837	57 800
Amnehärad-Lyrestads pastorat	Skara	Landsbygd	4 537	1,28	591 648	643 950
Anderslövs församling	Lund	Landsbygd	3 714	1,10	376 111	588 400
Anderstorps församling	Växjö	Större tätort	3 835	1,01	70 225	1 700
Aneby pastorat	Linköping	Mindre tätort	4 810	1,37	574 473	630 450
Anundsjö-Skorped pastorat	Härnösand	Landsbygd	3 759	1,28	498 706	102 300
Araslövs församling	Lund	Mindre tätort	3 673	1,07	409 340	106 650
Arbogabygdens församling	Västerås	Större tätort	10 020	1,05	992 515	-17 250
Arjeplogs församling	Luleå	Glesbygd	2 244	1,15	180 716	371 500
Arnäs, Gideå och Trehörningsjö pastorat	Härnösand	Mindre tätort	8 068	1,32	111 685	-113 100
Arvidsjaurs församling	Luleå	Mindre tätort	5 341	1,01	383 437	23 250
Arvika pastorat	Karlstad	Medelstor stad	20 423	1,10	2 606 299	139 800
Asarums pastorat	Lund	Mindre tätort	8 748	0,99	970 364	-147 150
Asker-Lännäs pastorat	Strängnäs	Landsbygd	2 987	1,30	419 773	140 850
Askersunds församling	Strängnäs	Större tätort	3 945	1,02	353 699	-3 800
Aspelands pastorat	Linköping	Större tätort	10 512	1,19	1 440 401	345 150
Attmars församling	Härnösand	Landsbygd	1 475	1,20	125 378	23 000
Avesta-Grytnäs pastorat	Västerås	Större tätort	8 833	1,09	205 605	-248 200

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygds- bidrag	Samlat utfall enligt utred- ningens för- slag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
204 315	-158 400	0	0	-3 123 368	-2 726 067	-397 302
-465 340	-125 840	0	0	995 444	770 356	225 088
-217 300	90 200	0	0	370 109	-3 709	373 817
-190 248	239 800	0	0	-198 905	-455 886	256 981
-121 105	18 040	0	0	233 962	203 657	30 306
-302 895	174 240	0	0	-447 473	-811 539	364 067
-89 570	-14 960	0	0	687 112	802 151	-115 039
-133 030	62 040	0	0	260 734	66 535	194 199
-91 160	-64 240	96 440	384 345	1 002 417	639 069	363 349
40 280	89 760	0	0	642 677	736 399	-93 722
-172 780	-99 000	0	0	963 818	1 127 172	-163 354
-144 425	61 160	0	0	881 246	996 246	-115 000
-80 030	28 600	0	0	20 495	-187 806	208 301
-128 790	-47 960	0	0	1 028 173	1 267 289	-239 115
-226 840	-55 440	0	0	318 726	260 319	58 407
-171 455	39 600	0	0	384 135	293 690	90 446
-267 120	-80 960	0	0	627 185	692 371	-65 187
-48 495	-59 400	0	437 580	881 901	477 104	404 797
-420 025	116 600	0	0	-304 840	-779 990	475 150
-258 640	-79 200	0	0	68 847	-25 261	94 108
-792 615	-258 720	0	0	1 694 764	1 378 827	315 937
-319 855	40 480	0	0	543 839	106 413	437 427
-100 700	-18 040	0	0	441 883	463 051	-21 168
-196 100	-72 600	0	0	81 199	102 386	-21 187
-362 255	-209 880	0	0	1 213 416	1 383 980	-170 563
-68 900	2 640	0	0	82 118	86 679	-4 561
-103 615	-155 760	0	0	-301 970	-350 199	48 229

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Axbergs församling	Strängnäs	Mindre tätort	7 883	0,94	-141 798	-7 200
Balingsta pastorat	Uppsala	Landsbygd	2 869	1,16	-170 760	533 750
Bankeryds församling	Växjö	Större tätort	6 610	1,28	-65 010	-137 000
Barkåkra församling	Lund	Större tätort	5 253	1,09	-308 372	-165 900
Barnarp-Ödestugu pastorat	Växjö	Mindre tätort	2 683	1,25	166 654	59 300
Berga pastorat	Växjö	Landsbygd	3 128	1,36	389 645	424 200
Bergsjö församling	Uppsala	Glesbygd	3 388	1,07	417 480	217 600
Bettna församling	Strängnäs	Landsbygd	1 385	1,32	130 302	414 500
Bjursås församling	Västerås	Mindre tätort	2 911	1,15	303 228	47 900
Bjuråker-Norrbo församling	Uppsala	Landsbygd	2 083	1,15	338 672	89 300
Bjuvs församling	Lund	Större tätort	7 440	0,97	1 045 192	15 000
Bjärke församling	Skara	Landsbygd	4 724	1,45	738 517	344 400
Bjärnums pastorat	Lund	Mindre tätort	4 084	1,08	648 540	86 100
Bjärreds församling	Lund	Förort	8 155	1,05	-1 902 018	-20 800
Björketorps församling	Göteborg	Förort	4 591	1,09	86 909	-36 100
Björklinge-Skuttunge-Viksta pastorat	Uppsala	Landsbygd	5 082	1,18	217 892	36 150
Björkviks församling	Strängnäs	Landsbygd	1 093	1,27	132 915	42 100
Björnekulla-Västra Broby församling	Lund	Större tätort	7 917	0,94	1 089 270	-105 600
Blentarps församling	Lund	Landsbygd	2 837	1,15	192 043	148 350
Bodarne pastorat	Strängnäs	Mindre tätort	4 371	1,12	339 041	265 250
Bodens pastorat	Luleå	Medelstor stad	20 924	0,85	895 194	-465 600
Bokenässets församling	Göteborg	Landsbygd	3 609	1,28	286 253	303 250
Bollebygds pastorat	Göteborg	Förort	6 516	1,05	263 125	-35 550
Bollnäs pastorat	Uppsala	Medelstor stad	21 140	0,98	2 557 631	200 850
Boo församling	Stockholm	Förort	20 212	0,72	-4 712 652	-817 100
Borensbergs pastorat	Linköping	Landsbygd	9 446	1,15	895 037	978 750
Borgsjö-Haverö församling	Härnösand	Glesbygd	4 364	1,32	344 007	168 800
Borrby, Hammenhøgs och Stiby pastorat	Lund	Landsbygd	5 410	1,20	864 483	793 650

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F–K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L–M)
-192 920	253 440	0	0	-88 478	-491 808	403 330
-65 720	126 280	0	0	423 550	483 965	-60 415
-133 825	231 880	0	0	-103 955	-632 209	528 254
-204 580	18 480	0	0	-660 372	-946 923	286 551
6 095	99 440	0	0	331 489	267 295	64 193
-99 110	-26 400	0	0	688 335	768 911	-80 576
-130 645	-24 640	128 700	660 660	1 269 155	514 867	754 289
-51 675	-36 520	0	0	456 607	705 807	-249 200
-149 460	-28 600	0	0	173 068	35 312	137 756
-116 600	-49 720	73 050	0	334 702	284 461	50 241
34 185	51 480	0	0	1 145 857	1 017 967	127 890
-148 135	19 800	0	0	954 582	1 000 238	-45 656
-173 840	11 880	0	0	572 680	445 253	127 427
-306 870	296 120	0	0	-1 933 568	-2 424 412	490 844
-116 070	117 920	0	0	52 659	-85 091	137 750
-219 420	151 800	0	0	186 422	-83 965	270 387
-43 990	-30 360	0	0	100 665	183 764	-83 099
80 825	173 800	0	0	1 238 295	959 729	278 566
-87 450	-11 880	0	0	241 063	384 632	-143 569
-165 360	-92 840	0	0	346 091	709 866	-363 775
-850 385	-212 520	0	0	-633 311	-1 438 808	805 497
-140 715	13 200	0	0	461 988	453 952	8 035
-205 375	80 520	0	0	102 720	-236 037	338 757
-923 790	-227 480	0	0	1 607 211	1 874 379	-267 168
-75 260	1 106 160	0	0	-4 498 852	-6 025 099	1 526 246
-392 995	-27 720	0	0	1 453 072	1 856 134	-403 062
-159 795	-93 280	0	850 980	1 110 712	379 358	731 354
-230 285	-129 360	0	0	1 298 488	1 692 108	-393 620

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Borås pastorat	Skara	Större stad	41 047	0,94	884 749	-1 278 400
Botkyrka församling	Stockholm	Förort	29 434	0,91	-1 170 435	-1 084 800
Bredaryds pastorat	Växjö	Mindre tätort	2 833	1,25	122 782	51 800
Bro församling	Uppsala	Förort	5 820	0,90	16 586	192 750
Bro pastorat	Göteborg	Landsbygd	3 114	0,95	419 543	37 800
Broby-Emmislövs församling	Lund	Mindre tätort	3 151	1,20	571 464	35 900
Bromma församling	Stockholm	Storstad	25 628	0,60	-6 257 516	-894 400
Bromölla pastorat	Lund	Större tätort	9 753	0,89	1 160 513	-197 400
Brunflo, Lockne, Marieby o Näs pastorat	Härnösand	Mindre tätort	11 839	1,20	1 764 076	-11 400
Brunnby församling	Lund	Större tätort	2 758	1,20	-130 384	152 400
Brålanda pastorat	Karlstad	Landsbygd	2 845	1,27	482 261	341 500
Bräcke-Revsunds pastorat	Härnösand	Glesbygd	4 039	1,40	616 629	378 600
Brännkyrka församling	Stockholm	Storstad	23 479	0,73	-3 683 544	-980 500
Brösarp-Tranås församling	Lund	Landsbygd	2 656	1,29	514 196	544 600
Bureå församling	Luleå	Mindre tätort	3 514	1,00	424 362	-78 950
Burlövs församling	Lund	Förort	9 443	0,82	535 067	-278 700
Burs pastorat	Visby	Glesbygd	1 258	1,20	292 811	275 400
Burseryds församling	Växjö	Landsbygd	1 866	1,23	236 102	293 600
Burträsk-Lövångers pastorat	Luleå	Landsbygd	5 303	1,18	700 683	121 800
Byarums pastorat	Växjö	Mindre tätort	5 451	1,04	348 910	114 400
By-Folkärna pastorat	Västerås	Mindre tätort	6 869	1,20	483 667	43 600
Bygdeå församling	Luleå	Glesbygd	5 413	1,05	741 511	116 400
Båstad-Östra Karups församling	Lund	Större tätort	4 551	1,22	80 982	-34 100
Bäckseda-Korsberga pastorat	Växjö	Mindre tätort	4 019	1,39	267 989	476 350
Bällingebygdens församling	Uppsala	Landsbygd	5 900	1,11	30 810	285 600
Daga församling	Strängnäs	Landsbygd	2 566	1,28	179 999	258 600

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygds- bidrag	Samlat utfall enligt utred- ningens för- slag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
1 454 055	-509 960	2 068 470	0	2 618 914	1 637 510	981 404
6 567 495	1 435 720	3 213 360	0	8 961 340	6 075 979	2 885 361
-104 145	-1 760	0	0	68 677	23 980	44 697
296 535	230 560	0	0	736 431	726 643	9 788
-99 375	-36 080	0	0	321 888	301 380	20 508
-122 165	-24 640	0	0	460 559	485 579	-25 021
571 870	368 280	0	0	-6 211 766	-5 732 420	-479 346
-393 525	-4 400	0	0	565 188	339 692	225 496
-427 710	106 920	0	0	1 431 886	900 989	530 897
-66 515	-40 920	0	0	-85 419	-193 503	108 084
-142 570	-25 960	0	0	655 231	741 069	-85 839
-121 105	-40 480	159 210	787 605	1 780 459	914 387	866 072
1 134 688	475 200	0	0	-3 054 156	-2 333 148	-721 009
-91 425	-62 920	0	0	904 451	1 161 076	-256 625
-136 740	37 400	0	0	246 072	66 419	179 653
540 070	168 080	0	0	964 517	972 387	-7 871
-72 875	-30 800	58 240	245 310	768 086	676 915	91 171
-96 990	-5 280	0	0	427 432	520 703	-93 272
-285 670	-85 360	0	0	451 453	672 291	-220 838
-102 555	72 160	0	0	432 915	266 090	166 825
-218 095	-98 120	0	0	211 052	189 444	21 607
-233 200	-33 440	0	1 055 535	1 646 806	666 797	980 009
-127 200	-116 160	0	0	-196 478	-177 855	-18 623
-147 075	58 520	0	0	655 784	778 707	-122 923
-223 395	239 360	0	0	332 375	-75 359	407 734
-63 335	-36 960	0	0	338 304	469 428	-131 123

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Dalarö-Ornö-Utö församling	Stockholm	Förort	2 107	0,84	-245 726	184 950
Dalby församling	Lund	Större tätort	5 653	0,97	62 136	7 650
Dalhems församling	Visby	Glesbygd	943	1,53	239 599	288 830
Dalköpinge församling	Lund	Mindre tätort	3 889	0,94	-25 361	386 100
Dals-Eds församling	Karlstad	Glesbygd	3 665	1,22	763 994	397 200
Danderyds församling	Stockholm	Förort	22 480	0,70	-12 117 392	-833 700
Danmark-Funbo församling	Uppsala	Mindre tätort	8 630	1,01	-662 676	-141 300
Dannemorabygdens församling	Uppsala	Mindre tätort	2 865	1,28	241 478	243 800
Degeberga-Everöds församling	Lund	Landsbygd	4 173	1,22	566 201	565 200
Degerfors-Nysunds församling	Karlstad	Större tätort	7 547	0,75	832 355	-183 900
Delsbo församling	Uppsala	Landsbygd	3 594	1,10	513 611	-82 950
Djurö, Möja och Nämdö församling	Stockholm	Förort	3 200	1,14	-14 482	130 200
Dorotea-Risbäcks församling	Luleå	Glesbygd	2 324	1,02	325 262	174 000
Dunker-Lilla Malma församling	Strängnäs	Mindre tätort	2 439	1,22	314 584	71 500
Döderhults församling	Växjö	Mindre tätort	6 886	1,15	376 727	139 500
Dörby-Hossmo pastorat	Växjö	Större tätort	4 955	1,12	419 726	-54 300
Eda-Köla pastorat	Karlstad	Landsbygd	6 233	1,25	1 194 111	268 800
Edefors församling	Luleå	Glesbygd	1 106	1,06	173 505	41 450
Eds församling	Stockholm	Förort	4 305	0,86	-513 315	-118 500
Ekeby församling	Lund	Större tätort	2 929	0,84	426 039	-49 700
Ekerö pastorat	Stockholm	Förort	12 607	0,91	-2 722 532	-146 500
Ekshärads församling	Karlstad	Glesbygd	2 776	0,97	468 842	-42 050
Emmaboda pastorat	Växjö	Mindre tätort	7 062	1,05	638 902	130 750
Engelbrekts församling	Stockholm	Storstad	12 290	0,76	-6 138 596	-421 000
Enhörna församling	Strängnäs	Mindre tätort	2 419	0,84	-280 094	72 500
Enköpings pastorat	Uppsala	Medelstor stad	23 505	1,08	729 355	760 000

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-73 670	-30 800	0	0	-165 246	-100 726	-64 519
-116 335	178 640	0	0	132 091	88 495	43 596
-36 570	12 760	0	183 885	688 504	666 880	21 625
-107 325	46 200	0	0	299 614	344 515	-44 901
-137 005	-33 000	139 950	714 675	1 845 814	1 140 418	705 396
-257 580	748 000	0	0	-12 460 672	-13 695 304	1 234 632
156 350	378 400	0	0	-269 226	-725 967	456 741
-123 490	-29 040	0	0	332 748	307 049	25 699
-198 485	-43 560	0	0	889 356	1 376 428	-487 072
-305 015	-121 880	0	0	221 560	-260	221 820
-175 695	-37 840	130 290	0	347 416	170 673	176 743
-73 140	-41 800	0	0	778	141 312	-140 534
-116 070	-50 160	83 820	453 180	870 032	567 272	302 760
-77 645	-18 040	0	0	290 399	375 692	-85 293
-334 695	46 640	0	0	228 172	34 020	194 152
-120 840	187 440	0	0	432 026	120 539	311 487
-132 235	-106 480	0	0	1 224 196	1 280 898	-56 703
-51 675	-35 640	40 500	215 670	383 810	322 148	61 662
32 065	-10 120	262 320	0	-347 550	-704 214	356 664
-123 225	47 960	0	0	301 074	139 123	161 952
-208 025	495 000	0	0	-2 582 057	-3 293 432	711 375
-151 580	-59 840	0	541 320	756 692	132 031	624 661
-263 410	-146 080	0	0	360 162	294 747	65 416
631 495	-509 520	0	0	-6 437 621	-5 218 841	-1 218 780
-93 015	27 280	0	0	-273 329	-330 739	57 410
-441 225	44 440	0	0	1 092 570	1 087 617	4 954

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Enskede-Årsta församling	Stockholm	Storstad	22 505	0,76	-5 264 035	-931 800
Enångrer-Njutångers församling	Uppsala	Mindre tätort	4 950	1,11	552 992	236 250
Eskelhems pastorat	Visby	Glesbygd	1 457	1,02	237 663	431 460
Eskilstuna församling	Strängnäs	Större stad	37 050	0,84	3 007 553	-981 900
Eslövs pastorat	Lund	Medelstor stad	19 612	0,91	1 832 254	663 850
Essunga pastorat	Skara	Landsbygd	4 381	1,33	644 162	554 800
Fagereds pastorat	Göteborg	Landsbygd	1 960	1,45	331 089	289 000
Falkenberg-Skrea pastorat	Göteborg	Större tätort	13 839	1,11	900 477	-305 000
Falköpings pastorat	Skara	Större tätort	14 440	1,17	1 409 390	1 019 700
Falu pastorat	Västerås	Medelstor stad	32 135	0,93	-49 014	-929 600
Fardhems pastorat	Visby	Glesbygd	684	1,45	197 181	382 075
Farsta församling	Stockholm	Storstad	27 920	0,84	-1 023 891	-1 299 250
Filipstads församling	Karlstad	Större tätort	7 989	1,09	1 231 688	374 400
Finska församlingen	Stockholm	Storstad	7 858	0,87	-95 820	-296 150
Finspångs församling	Linköping	Medelstor stad	15 883	0,90	702 401	-213 600
Fjälkinge pastorat	Lund	Mindre tätort	4 755	1,38	499 949	439 600
Fjärdhundra församling	Uppsala	Landsbygd	2 790	1,37	344 625	441 000
Fjärås-Förlanda församling	Göteborg	Förort	4 743	1,15	322 763	-43 700
Flen, Helgesta-Hyltinge församling	Strängnäs	Större tätort	5 119	0,86	384 779	34 350
Floby pastorat	Skara	Landsbygd	5 167	1,52	999 459	1 386 350
Folkungabygdens pastorat	Linköping	Medelstor stad	28 860	1,06	3 225 456	1 652 800
Fors församling	Härnösand	Glesbygd	1 027	1,20	150 392	45 400
Forsa-Högs församling	Uppsala	Landsbygd	3 692	0,99	358 255	8 900
Forshaga-Munkfors församling	Karlstad	Större tätort	12 308	1,03	1 903 837	-131 750
Forshedabygdens församling	Växjö	Landsbygd	2 743	1,45	155 628	346 500
Fresta församling	Stockholm	Förort	8 493	0,77	-1 799 075	-327 900
Fridlevstads församling	Lund	Landsbygd	3 559	1,08	573 691	209 000

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F–K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L–M)
978 645	-269 280	0	0	-5 486 470	-4 128 717	-1 357 753
-200 340	-11 880	0	0	577 022	478 951	98 071
-53 530	-17 160	0	284 115	882 548	800 120	82 428
2 041 560	68 200	2 652 480	0	6 787 893	4 706 141	2 081 752
-204 580	175 120	0	0	2 466 644	3 065 162	-598 518
-227 635	-27 720	0	0	943 607	1 041 142	-97 535
-84 535	1 320	0	0	536 874	640 715	-103 841
-159 530	-172 480	0	0	263 467	86 382	177 085
-250 425	39 600	0	0	2 218 265	2 527 229	-308 963
-575 315	-40 920	0	0	-1 594 849	-2 174 043	579 194
-27 295	-8 360	34 440	133 380	711 421	611 999	99 421
2 020 360	146 960	0	0	-155 821	1 752 684	-1 908 505
-230 285	-121 440	316 470	0	1 570 833	1 732 922	-162 089
0	0	0	0	-391 970	-275 881	-116 089
-490 515	-121 000	0	0	-122 714	-358 118	235 405
-184 175	1 320	0	0	756 694	871 560	-114 866
-106 530	-4 840	0	0	674 255	789 038	-114 783
-159 530	97 680	0	0	217 213	-277	217 490
119 780	18 920	247 650	0	805 479	814 873	-9 394
-231 875	5 720	0	0	2 159 654	2 494 919	-335 265
-1 101 870	-80 960	0	0	3 695 426	4 455 661	-760 236
-43 725	-29 480	38 310	200 265	361 162	205 114	156 047
-160 590	11 880	0	0	218 445	92 728	125 717
-587 240	-50 600	0	0	1 134 247	661 167	473 079
-86 125	9 680	0	0	425 683	542 585	-116 902
-93 015	398 640	0	0	-1 821 350	-2 523 818	702 468
-183 645	-23 320	0	0	575 726	570 898	4 829

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Fristads församling	Skara	Mindre tätort	6 969	1,15	527 643	135 250
Fritsla-Skephults församling	Göteborg	Större tätort	2 046	1,25	356 675	91 200
Frostvikens församling	Härnösand	Glesbygd	766	1,38	141 715	348 600
Frustuna församling	Strängnäs	Större tätort	4 969	1,25	265 896	41 850
Fryksände pastorat	Karlstad	Glesbygd	7 689	1,19	1 184 484	99 250
Frändefors församling	Karlstad	Landsbygd	2 654	0,98	292 244	-35 950
Frösåkers församling	Uppsala	Mindre tätort	6 134	1,05	40 729	177 000
Frösö, Sunne och Norderö församling	Härnösand	Större tätort	10 068	1,10	241 532	-116 400
Färgelanda församling	Karlstad	Mindre tätort	3 654	0,98	640 166	107 550
Färila pastorat	Uppsala	Glesbygd	3 461	1,13	525 100	600 800
Färingsö församling	Stockholm	Förort	6 176	0,93	-652 796	78 200
Föllingebygdens församling	Härnösand	Glesbygd	1 468	1,21	360 923	507 000
Förlösa-Kläckeberga församling	Växjö	Större tätort	6 319	0,80	638 372	-25 650
Förslov-Grevie församling	Lund	Mindre tätort	3 623	1,23	199 420	12 300
Gagnefs pastorat	Västerås	Mindre tätort	8 321	1,10	914 018	-125 850
Garde församling	Visby	Glesbygd	910	1,34	189 363	372 513
Genarps församling	Lund	Mindre tätort	3 029	1,10	-18 050	138 750
Getinge-Oskarströms pastorat	Göteborg	Mindre tätort	8 985	1,04	1 390 910	227 850
Gimo pastorat	Uppsala	Mindre tätort	2 902	1,28	62 554	145 200
Gislaveds pastorat	Växjö	Större tätort	7 009	0,96	516 114	133 250
Glanshammars församling	Strängnäs	Landsbygd	2 725	1,21	95 957	250 800
Glimåkra-Hjärsås pastorat	Lund	Mindre tätort	3 808	1,19	609 467	99 900
Gnosjö församling	Växjö	Större tätort	2 841	1,01	21 903	-45 300
Gotlands kyrkor	Visby	Gotlands kyrkor	0	0,15	0	1 291 903
Grava församling	Karlstad	Mindre tätort	6 059	0,84	141 319	-206 200
Grums pastorat	Karlstad	Mindre tätort	7 327	1,22	966 837	117 500
Grundunda församling	Härnösand	Landsbygd	2 298	1,28	100 886	175 350

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-255 460	117 480	0	0	524 913	371 716	153 197
-45 050	14 520	0	0	417 345	399 313	18 032
-43 725	-22 440	26 730	149 370	600 250	426 509	173 740
-65 985	57 640	0	0	299 401	209 128	90 274
-442 020	-111 760	0	1 499 355	2 229 309	515 668	1 713 641
-120 310	-18 480	0	0	117 504	25 266	92 238
-228 430	-119 680	0	0	-130 381	-4 930	-125 451
-399 090	75 240	0	0	-198 718	-609 609	410 891
-175 165	-33 000	0	0	539 551	510 827	28 724
-182 585	-48 400	0	674 895	1 569 810	1 689 259	-119 449
-98 845	187 880	0	0	-485 561	-697 838	212 277
-81 885	-21 120	68 680	286 260	1 119 858	752 654	367 205
-269 505	213 840	0	0	557 057	63 951	493 106
-89 040	-23 760	0	0	98 920	62 129	36 791
-414 460	47 520	0	0	421 228	7 299	413 929
-36 040	-15 840	34 410	177 450	721 856	763 935	-42 079
-117 130	61 160	0	0	64 730	107 554	-42 823
-309 255	125 840	0	0	1 435 345	1 120 349	314 996
-90 365	-22 440	0	0	94 949	108 263	-13 314
76 055	75 240	0	0	800 659	920 119	-119 460
-100 170	52 360	0	0	298 947	265 120	33 827
-151 315	-15 840	0	0	542 212	496 722	45 490
96 725	54 120	0	0	127 448	121 412	6 037
0	0	0	0	1 291 903	880 537	411 365
-270 565	236 280	0	0	-99 166	-645 642	546 476
-342 910	-124 080	0	0	617 347	463 264	154 082
-63 070	-41 800	0	0	171 366	63 614	107 751

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Grythyttans församling	Västerås	Glesbygd	1 256	1,15	143 385	33 950
Gränge-Säfsnäs församling	Västerås	Mindre tätort	6 164	1,18	604 321	-18 000
Gränna-Visingsö pastorat	Växjö	Mindre tätort	3 495	1,38	518 466	115 500
Grästorps pastorat	Skara	Landsbygd	5 035	1,20	674 522	715 500
Grödinge församling	Strängnäs	Förort	4 138	0,97	-475 916	-110 150
Gudmundrå församling	Härnösand	Större tätort	6 188	0,95	641 938	-115 900
Guldsmedshyttans församling	Västerås	Mindre tätort	2 017	1,10	141 918	-4 100
Gunnarps pastorat	Göteborg	Landsbygd	1 328	1,29	198 316	223 800
Gustav Vasa församling	Stockholm	Storstad	8 843	0,95	-5 058 704	-345 400
Gustavsberg-Ingarö församling	Stockholm	Förort	15 169	0,75	-1 397 678	-565 000
Gällivare-Malmbergets pastorat	Luleå	Större tätort	14 913	0,77	-1 356 726	512 200
Gävle pastorat	Uppsala	Större stad	48 162	0,83	-129 947	-1 537 200
Göteborgs kyrkliga samfällighet	Göteborg	Storstad	282 973	0,81	-26 251 240	-9 310 000
Götene pastorat	Skara	Mindre tätort	10 168	1,21	1 059 782	1 427 000
Göteryds pastorat	Växjö	Landsbygd	1 741	1,27	173 588	203 250
Habo pastorat	Skara	Mindre tätort	8 293	1,13	508 615	69 000
Hagfors-Gustav Adolfs församling	Karlstad	Större tätort	4 733	1,08	607 169	-43 200
Hallsbergs församling	Strängnäs	Större tätort	5 757	0,87	299 850	-94 400
Hallstahammar-Kolbäcks församling	Västerås	Större tätort	10 977	0,94	872 861	-65 000
Halmstads pastorat	Göteborg	Medelstor stad	25 890	1,06	1 922 619	-714 000
Hammarby församling	Stockholm	Förort	11 924	0,81	-447 371	-402 700
Hammarlövs församling	Lund	Landsbygd	2 440	1,09	141 850	555 100
Hammars församling	Strängnäs	Landsbygd	2 013	0,84	-27 371	92 800
Hammarö församling	Karlstad	Större tätort	12 243	0,75	-27 922	-418 700
Hamrånge församling	Uppsala	Mindre tätort	2 718	1,12	345 107	-39 150
Haparanda församling	Luleå	Mindre tätort	7 451	0,88	1 347 966	111 250

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-45 315	-34 760	0	244 920	342 180	230 294	111 887
-179 140	-139 920	0	0	267 261	229 774	37 487
-70 225	-23 760	0	0	539 981	776 992	-237 011
-275 070	-34 760	0	0	1 080 192	1 285 228	-205 036
-41 340	37 840	0	0	-589 566	-691 932	102 367
-195 305	-78 760	0	0	251 973	95 121	156 852
-61 480	-34 320	0	0	42 018	22 872	19 146
-51 940	-20 240	0	0	349 936	458 868	-108 932
271 625	-260 040	0	0	-5 392 519	-4 690 340	-702 179
-163 770	607 200	0	0	-1 519 248	-2 415 080	895 832
-677 870	-311 960	0	0	-1 834 356	-1 643 101	-191 256
-219 155	-378 840	0	0	-2 265 142	-3 024 952	759 810
19 126 110	-2 435 400	0	0	-18 870 530	-13 925 118	-4 945 411
-352 980	-8 360	0	0	2 125 442	2 631 537	-506 095
-71 550	-25 080	0	0	280 208	437 474	-157 267
-252 015	297 440	0	0	623 040	133 068	489 973
-188 150	-128 920	178 830	0	425 729	182 261	243 468
-93 015	-52 800	0	0	59 635	-79 172	138 807
-164 300	-25 520	0	0	618 041	376 414	241 627
651 635	-722 480	1 260 150	0	2 397 924	1 782 277	615 646
788 110	-67 320	662 250	0	532 969	214 871	318 099
-47 700	124 080	0	0	773 330	898 950	-125 619
-74 465	-50 160	0	0	-59 196	-16 099	-43 097
-550 670	225 280	0	0	-772 012	-1 433 988	661 976
-103 880	-67 760	0	0	134 317	180 614	-46 297
-203 255	-91 960	396 160	0	1 560 161	1 060 983	499 178

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Harmånger-Jättendals och Gnarp pastorat	Uppsala	Glesbygd	4 085	1,17	538 214	182 800
Harplinge-Steninge pastorat	Göteborg	Större tätort	5 791	1,06	136 679	-96 100
Havdhems församling	Visby	Glesbygd	1 092	1,22	334 239	447 015
Hedebygdens församling	Härnösand	Glesbygd	2 172	1,31	367 544	375 250
Hedemora-Garpenbergs församling	Västerås	Mindre tätort	8 764	1,25	878 505	-147 900
Hedesunda församling	Uppsala	Landsbygd	2 245	1,19	185 553	-15 500
Hedvig Eleonora församling	Stockholm	Storstad	7 313	0,71	-5 143 475	-268 900
Helsingborgs pastorat	Lund	Större stad	55 687	1,00	-252 923	-1 719 850
Herrestads församling	Göteborg	Mindre tätort	4 202	1,17	232 964	-113 350
Herrljunga pastorat	Skara	Landsbygd	6 806	1,32	811 619	1 788 600
Hille församling	Uppsala	Mindre tätort	5 298	1,05	-69 644	-168 150
Himledalens församling	Göteborg	Landsbygd	3 127	1,19	417 842	424 200
Hjo pastorat	Skara	Mindre tätort	7 181	0,95	893 929	414 800
Hjärnarp-Tästarps församling	Lund	Landsbygd	2 662	1,31	201 664	60 400
Hoburgs församling	Visby	Glesbygd	753	1,24	173 064	379 100
Hofors församling	Uppsala	Större tätort	4 595	1,11	415 638	-133 000
Holmsunds församling	Luleå	Större tätort	6 787	1,07	106 364	-145 900
Hortlax församling	Luleå	Mindre tätort	5 504	0,85	305 697	-178 450
Hovförsamlingen	Stockholm	Storstad	485	0,70	0	0
Huddinge pastorat	Stockholm	Förort	53 677	0,69	-6 837 235	-2 103 300
Hudiksvallsbygdens församling	Uppsala	Mindre tätort	14 877	0,89	451 590	417 000
Husby församling	Västerås	Landsbygd	2 477	1,22	281 403	166 350
Husby-Rekarne o Näshulta pastorat	Strängnäs	Mindre tätort	3 911	0,98	20 240	94 650
Huskvarna pastorat	Växjö	Medelstor stad	13 601	1,01	594 815	-486 600
Hyltebruks pastorat	Växjö	Mindre tätort	5 039	1,45	510 100	425 250
Håbo pastorat	Uppsala	Förort	14 247	1,07	-377 625	-132 000

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbyggsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-144 690	-44 440	157 290	796 575	1 485 749	492 116	993 633
-248 305	76 560	0	0	-131 166	-429 963	298 797
-56 180	-36 960	52 160	212 940	953 214	980 206	-26 992
-113 420	-30 800	77 520	423 540	1 099 634	844 521	255 112
-219 420	-101 640	0	0	409 545	157 227	252 318
-109 445	-25 960	0	0	34 648	-26 802	61 449
-11 395	-279 840	0	0	-5 703 610	-5 326 836	-376 774
2 968 773	-840 400	0	0	155 599	1 918 664	-1 763 064
-169 865	125 400	0	0	75 149	-124 233	199 382
-143 630	-34 760	0	0	2 421 829	3 110 738	-688 909
-233 465	106 040	0	0	-365 219	-718 382	353 163
-156 615	38 280	0	0	723 707	761 953	-38 246
-323 830	-50 160	0	0	934 739	961 208	-26 469
-86 125	16 280	0	0	192 219	246 735	-54 516
-30 475	-36 960	28 350	146 835	659 914	710 423	-50 509
20 405	-81 840	0	0	221 203	249 859	-28 656
-195 835	94 600	0	0	-140 771	-456 281	315 509
-313 495	109 120	0	0	-77 128	-531 654	454 525
0	0	0	0	0	0	0
3 817 060	2 047 760	0	0	-3 075 715	-4 402 413	1 326 698
-498 200	-118 800	0	0	251 590	-376 927	628 517
-65 190	-58 520	0	0	324 043	423 263	-99 220
-111 565	55 880	0	0	59 205	-108 842	168 046
473 555	259 160	0	0	840 930	713 288	127 642
-89 835	-3 080	0	0	842 435	940 985	-98 550
-219 685	300 080	0	0	-429 230	-1 136 177	706 947

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Hållnäs-Österlövsta församling	Uppsala	Landsbygd	2 301	1,52	288 465	175 200
Håsjö pastorat	Härnösand	Glesbygd	2 408	1,06	370 400	460 200
Hägerstens församling	Stockholm	Storstad	39 194	0,64	-9 676 216	-1 669 500
Häggenås-Lit-Kyrkås församling	Härnösand	Landsbygd	3 570	1,20	548 901	208 400
Häljarps församling	Lund	Större tätort	5 568	1,05	276 187	108 600
Hällby församling med Tumbo och Råby-Rekarne	Strängnäs	Mindre tätort	4 017	1,10	126 082	89 400
Hällefors-Hjulsjö församling	Västerås	Större tätort	3 859	1,19	541 542	500
Härnösands domkyrko-församling	Härnösand	Större tätort	11 273	1,15	939 460	-466 900
Härnösands landsförsamlingars pastorat	Härnösand	Landsbygd	7 044	1,37	759 881	421 600
Hässelby församling	Stockholm	Storstad	18 253	0,66	-2 657 563	-719 200
Hässjö-Ljustorp-Tynderö pastorat	Härnösand	Landsbygd	3 844	1,19	343 955	291 500
Hässleholms församling	Lund	Medelstor stad	17 014	0,88	1 573 154	-173 600
Häverö-Edebo-Singö församling	Uppsala	Mindre tätort	5 103	1,24	557 455	228 500
Högalids församling	Stockholm	Storstad	18 220	0,70	-5 572 675	-814 250
Höganäs församling	Lund	Större tätort	5 902	0,88	766 446	-198 350
Högsby pastorat	Växjö	Glesbygd	4 436	1,17	802 416	262 000
Högsätters pastorat	Karlstad	Landsbygd	1 804	1,25	374 779	393 500
Höks pastorat	Göteborg	Landsbygd	9 336	1,06	1 615 987	404 100
Höllvikens församling	Lund	Förort	11 916	0,73	-1 851 020	-208 800
Hölö-Mörkö församling	Strängnäs	Landsbygd	2 518	1,07	-27 523	67 600
Hörby församling	Lund	Landsbygd	11 630	1,10	1 500 080	386 000
Hörnefors församling	Luleå	Mindre tätort	3 654	1,10	306 447	-85 950
Höörs församling	Lund	Mindre tätort	9 292	1,10	971 928	19 250
Idre-Särna församling	Västerås	Glesbygd	1 811	1,49	326 911	199 650
Indalens pastorat	Härnösand	Landsbygd	3 800	1,15	403 253	293 750
Istorps pastorat	Göteborg	Landsbygd	2 129	1,37	341 488	183 750

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygds- bidrag	Samlat utfall enligt utred- ningens för- slag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-109 445	-79 200	0	0	275 020	396 313	-121 292
-124 550	-60 280	86 160	469 560	1 201 490	833 044	368 446
1 867 497	-2 640	0	0	-9 480 859	-7 273 862	-2 206 998
-193 980	30 360	0	0	593 681	474 322	119 358
-199 545	132 440	0	0	317 682	113 442	204 239
-52 470	127 160	0	0	290 172	167 201	122 971
-60 420	-99 000	161 400	0	544 022	575 176	-31 154
-217 830	-177 320	0	0	77 410	-29 345	106 756
-272 685	7 040	0	0	915 836	841 835	74 001
1 468 895	538 120	0	0	-1 369 748	-805 255	-564 493
-139 920	2 200	0	0	497 735	450 208	47 526
-137 005	-165 000	0	0	1 097 549	1 349 699	-252 150
-146 810	-93 280	202 200	0	748 065	480 160	267 905
635 205	-903 320	0	0	-6 655 040	-4 827 112	-1 827 927
-73 670	-58 520	0	0	435 906	344 907	90 999
-150 785	-66 440	171 900	865 020	1 884 111	864 916	1 019 196
-99 905	-10 560	63 450	0	721 264	820 808	-99 544
-440 695	-80 520	0	0	1 498 872	1 505 533	-6 661
-512 245	253 440	0	0	-2 318 625	-3 004 974	686 349
-29 415	64 240	0	0	74 902	25 360	49 542
-406 775	-61 160	0	0	1 418 145	2 230 591	-812 446
-161 120	-5 280	0	0	54 097	-92 273	146 370
-204 845	78 320	0	0	864 653	810 200	54 453
-79 235	-46 200	67 200	353 145	821 471	787 831	33 641
-175 430	6 600	0	0	528 173	554 198	-26 025
-99 905	9 680	0	0	435 013	463 711	-28 698

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Jokkmokks församling	Luleå	Mindre tätort	4 133	1,25	325 841	1 051 050
Jämjö pastorat	Lund	Landsbygd	8 791	1,05	1 227 283	237 650
Jämshögs församling	Lund	Större tätort	7 339	1,15	836 965	-173 500
Järfälla församling	Stockholm	Förort	38 832	0,66	-6 242 355	-1 554 600
Järna med Nås och Äppelbo församling	Västerås	Glesbygd	5 763	1,20	1 109 056	98 800
Järvsö församling	Uppsala	Glesbygd	3 688	1,16	510 865	-87 650
Jönköpings pastorat	Växjö	Större stad	38 957	0,96	-780 944	-883 850
Kafjärdens församling	Strängnäs	Landsbygd	3 784	0,80	12 291	391 200
Kalix pastorat	Luleå	Större tätort	14 015	0,85	1 335 940	-313 800
Kalmar pastorat	Växjö	Medelstor stad	25 382	1,08	1 137 882	-785 250
Karlsborgs pastorat	Skara	Mindre tätort	5 460	1,16	390 452	404 250
Karlshamn-Trensoms pastorat	Lund	Större tätort	10 969	0,93	588 515	-258 150
Karlskoga församling	Karlstad	Medelstor stad	22 287	0,75	866 316	-534 000
Karlskrona Amiralitets-församling	Lund	Medelstor stad	3 568	0,94	-253 701	0
Karlskrona-Aspö pastorat	Lund	Medelstor stad	14 609	0,94	660 552	-343 400
Karlstads pastorat	Karlstad	Större stad	54 327	0,94	2 109 956	-1 555 200
Katarina församling	Stockholm	Storstad	20 294	0,77	-6 304 997	-821 200
Katrineholmsbygdens församling	Strängnäs	Medelstor stad	21 014	0,91	1 734 021	-83 000
Kiladalens församling	Strängnäs	Mindre tätort	3 883	1,22	276 354	192 800
Kinda pastorat	Linköping	Mindre tätort	4 881	1,22	696 666	239 750
Kinds pastorat	Göteborg	Medelstor stad	18 341	1,43	2 091 571	1 986 000
Kinna församling	Göteborg	Större tätort	5 907	0,94	557 709	-198 600
Kinnarumma pastorat	Göteborg	Mindre tätort	4 734	1,25	576 872	150 200
Kiruna pastorat	Luleå	Medelstor stad	18 217	0,90	-1 721 351	-136 800
Kiviks församling	Lund	Landsbygd	1 727	1,40	177 644	300 600
Klinte pastorat	Visby	Glesbygd	3 076	1,33	675 866	691 475
Klippans pastorat	Lund	Mindre tätort	12 523	1,12	2 020 911	148 000

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-185 500	-111 320	0	0	1 080 071	1 031 704	48 367
-518 075	-45 760	0	0	901 098	701 087	200 011
-75 525	-159 280	0	0	428 660	390 306	38 354
1 891 835	759 880	0	0	-5 145 240	-5 369 259	224 018
-314 820	-61 600	203 370	1 123 785	2 158 591	725 386	1 433 206
-202 990	-40 480	0	719 160	898 905	195 629	703 276
508 270	-977 680	0	0	-2 134 204	-1 489 126	-645 078
-97 520	7 920	0	0	313 891	481 689	-167 798
-759 755	-208 560	0	0	53 825	-374 483	428 307
-353 245	-890 120	0	0	-890 733	-729 620	-161 113
-248 835	-113 520	0	0	432 347	671 155	-238 808
-250 425	-298 320	0	0	-218 380	-116 097	-102 283
-606 585	-200 640	0	0	-474 909	-1 325 342	850 433
0	0	0	0	-253 701	-253 701	0
304 485	-326 480	0	0	295 157	751 163	-456 006
-1 100 015	-975 040	0	0	-1 520 299	-2 530 621	1 010 322
806 130	-907 280	0	0	-7 227 347	-5 215 601	-2 011 746
6 890	41 360	0	0	1 699 271	1 286 885	412 386
-66 515	77 440	0	0	480 079	461 453	18 627
-209 880	-56 320	0	0	670 216	756 933	-86 716
-634 410	-64 240	0	0	3 378 921	4 012 485	-633 565
-157 940	-3 080	0	0	198 089	85 413	112 676
-89 835	106 480	0	0	743 717	470 366	273 352
-718 945	-69 520	0	0	-2 646 616	-2 790 598	143 982
-60 420	-63 800	0	0	354 024	455 233	-101 209
-114 480	-44 000	0	599 820	1 808 681	1 516 367	292 314
-338 935	-41 360	0	0	1 788 616	1 696 439	92 178

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Knislinge pastorat	Lund	Större tätort	3 946	1,04	618 625	93 000
Knista församling	Strängnäs	Landsbygd	4 499	1,24	518 679	258 750
Knivsta pastorat	Uppsala	Mindre tätort	10 923	0,99	-946 414	228 000
Kristianstads pastorat	Lund	Medelstor stad	18 287	0,89	1 383 690	-527 400
Kristinehamns pastorat	Karlstad	Medelstor stad	17 556	1,07	2 379 992	-297 300
Kroppss församling	Lund	Mindre tätort	5 322	1,32	710 778	314 400
Kulla pastorat	Lund	Större tätort	10 117	0,99	-359 045	-118 800
Kumla pastorat	Strängnäs	Medelstor stad	14 584	0,98	855 911	-148 800
Kumla pastorat	Västerås	Landsbygd	2 269	1,28	163 850	176 850
Kungsbacka-Hanhals församling	Göteborg	Förort	9 114	1,00	47 340	-165 450
Kungsängen-Västra Ryds församling	Uppsala	Förort	8 814	0,84	-842 404	-247 200
Kungsörs församling	Västerås	Mindre tätort	5 852	1,00	388 583	94 400
Kungälv pastorat	Göteborg	Förort	16 364	0,90	-119 546	-431 200
Kvidinge församling	Lund	Mindre tätort	2 017	1,20	322 921	92 600
Kville pastorat	Göteborg	Landsbygd	3 495	1,63	338 313	405 600
Kvismare församling	Strängnäs	Landsbygd	3 625	1,16	178 074	109 050
Kvistofta församling	Lund	Större tätort	9 908	1,00	-118 607	-11 750
Kyrkhults församling	Lund	Landsbygd	2 098	1,12	187 046	88 600
Kågeröd-Röstånga församling	Lund	Landsbygd	3 111	1,37	487 004	424 800
Källstorps församling	Lund	Landsbygd	4 025	1,09	95 480	669 600
Kärna församling	Linköping	Större tätort	5 137	1,07	-78 079	33 450
Kävlinge församling	Lund	Större tätort	7 840	1,08	600 842	188 400
Kävsjö pastorat	Växjö	Mindre tätort	2 144	1,30	118 986	376 500
Köpings pastorat	Västerås	Medelstor stad	17 369	0,97	1 170 420	-94 400
Lackalänga-Stävie församling	Lund	Större tätort	3 520	1,20	2 955	17 500
Lagunda församling	Uppsala	Landsbygd	3 394	1,41	48 064	798 000
Laholms pastorat	Göteborg	Större tätort	9 104	1,00	844 501	-165 000

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-180 465	1 320	0	0	532 480	502 675	29 805
-151 050	38 720	0	0	665 099	829 206	-164 107
-161 915	550 440	0	0	-329 889	-975 053	645 164
875 030	-130 240	1 759 340	0	3 360 420	2 133 349	1 227 071
-408 365	-253 880	0	0	1 420 447	1 277 620	142 827
98 315	173 360	0	0	1 296 853	1 256 330	40 523
-389 285	182 160	0	0	-684 970	-1 088 052	403 082
-155 820	263 560	0	0	814 851	65 680	749 171
-102 025	5 280	0	0	243 955	268 545	-24 590
-244 595	-55 880	0	0	-418 585	-502 757	84 173
180 995	109 120	0	0	-799 489	-867 916	68 427
-114 745	880	0	0	369 118	393 088	-23 970
-235 320	-16 280	0	0	-802 346	-1 192 816	390 470
-65 455	3 960	0	0	354 026	354 360	-334
-137 005	-83 600	0	0	523 308	614 269	-90 961
-81 885	67 320	0	0	272 559	210 649	61 910
-249 630	268 840	0	0	-111 147	-642 734	531 587
-118 985	-41 800	0	0	114 861	22 257	92 604
-110 505	-6 600	0	0	794 699	944 564	-149 864
-125 345	-42 680	0	0	597 055	1 254 667	-657 612
-188 150	97 680	0	0	-135 099	-355 560	220 460
-224 985	87 560	0	0	651 817	605 368	46 449
46 110	7 040	0	0	548 636	588 688	-40 051
-157 675	-82 280	0	0	836 065	745 596	90 469
-109 710	105 160	0	0	15 905	-50 724	66 630
-103 615	36 960	0	0	779 409	1 017 509	-238 099
-250 425	-38 280	0	0	390 796	255 801	134 995

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Landskrona församling	Lund	Medelstor stad	18 191	0,93	1 748 233	-135 600
Landvetter-Härryda pastorat	Göteborg	Förort	8 636	0,95	-6 298	-238 300
Lannaskede församling	Växjö	Landsbygd	2 708	1,12	392 993	445 200
Lekeryds församling	Växjö	Landsbygd	2 185	1,45	114 394	181 050
Leksand-Djura-Siljansnäs pastorat	Västerås	Mindre tätort	9 865	1,28	649 571	-202 950
Lerbäckers pastorat	Strängnäs	Landsbygd	3 011	1,16	233 231	139 650
Lerums församling	Göteborg	Förort	14 108	0,97	-1 188 300	-318 400
Lessebo-Hovmantorps pastorat	Växjö	Större tätort	5 817	1,28	848 182	193 000
Lidingö församling	Stockholm	Förort	31 257	0,64	-12 494 485	-1 272 600
Lidköpings församling	Skara	Större tätort	12 687	1,06	1 093 282	-344 100
Lilla Edets pastorat	Göteborg	Förort	6 496	1,02	540 982	62 200
Lima-Transtrands församling	Västerås	Glesbygd	2 860	1,26	242 767	244 000
Lindberga församling	Göteborg	Landsbygd	5 128	1,25	536 502	130 600
Linde bergslags församling	Västerås	Mindre tätort	9 355	1,14	390 931	-177 450
Lindome församling	Göteborg	Förort	10 659	0,61	-551 572	-436 200
Linköpings pastorat	Linköping	Större stad	60 012	1,09	1 176 749	-2 033 000
Ljungby pastorat	Växjö	Större tätort	12 978	1,00	1 051 799	125 200
Ljungske församling	Göteborg	Landsbygd	6 403	0,99	205 496	163 500
Ljunits församling	Lund	Landsbygd	1 939	1,29	81 645	483 600
Ljusdal-Ramsjö församling	Uppsala	Mindre tätort	8 330	0,88	1 193 942	-223 000
Ljusnarsbergs församling	Västerås	Mindre tätort	3 643	1,11	493 219	11 300
Ljusterö-Kulla församling	Stockholm	Förort	1 794	1,03	-63 953	103 800
Lomma församling	Lund	Förort	9 064	0,79	-823 851	-356 450
Ludvika församling	Västerås	Större tätort	12 447	0,97	374 749	-525 600
Lugnås-Ullervads pastorat	Skara	Landsbygd	3 636	1,30	507 429	785 500
Luleå domkyrkoförsamling	Luleå	Medelstor stad	31 321	0,91	159 702	-985 500
Lunds pastorat	Lund	Större stad	51 268	0,97	-561 477	-1 208 900

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
1 205 220	-45 320	1 347 720	0	4 120 253	3 254 944	865 309
-193 185	320 320	0	0	-117 463	-729 996	612 533
-96 195	17 600	0	0	759 598	961 512	-201 914
-77 380	39 600	0	0	257 664	368 012	-110 349
-390 345	-139 920	0	0	-83 644	-335 856	252 212
-137 005	14 080	0	0	249 956	142 321	107 635
-320 120	407 000	0	0	-1 419 820	-2 425 838	1 006 018
-108 650	5 280	0	0	937 812	865 360	72 452
-350 860	716 320	0	0	-13 401 625	-15 067 367	1 665 743
-144 690	-371 360	0	0	233 132	266 814	-33 682
-109 445	-14 960	0	0	478 777	619 622	-140 845
-147 605	-21 120	0	557 700	875 742	549 971	325 770
-218 360	194 480	0	0	643 222	427 302	215 920
-29 415	-9 680	0	0	174 386	308 760	-134 374
-327 540	216 040	0	0	-1 099 272	-1 831 711	732 439
1 028 995	-1 577 840	2 840 190	0	1 435 094	100 036	1 335 058
-45 315	-117 040	0	0	1 014 644	1 113 292	-98 649
-166 685	74 800	0	0	277 111	387 270	-110 158
-59 890	18 920	0	0	524 275	759 916	-235 641
-339 995	-49 280	313 260	0	894 927	431 519	463 408
-98 315	-106 040	145 440	0	445 604	447 794	-2 190
-67 575	-62 480	0	0	-90 208	-14 209	-75 999
-268 180	218 680	0	0	-1 229 801	-1 575 125	345 324
-167 480	-82 280	0	0	-400 611	-592 955	192 344
-172 515	58 080	0	0	1 178 494	1 210 834	-32 340
-693 770	-742 720	0	0	-2 262 288	-2 555 951	293 663
2 111 255	-1 079 760	0	0	-738 882	621 372	-1 360 254

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Lyckå församling	Lund	Större tätort	8 918	0,91	441 402	-155 700
Lysekils pastorat	Göteborg	Större tätort	6 895	1,25	597 271	42 200
Lysviks församling	Karlstad	Landsbygd	1 340	1,32	243 057	29 750
Långsele, Graninge o Helgums pastorat	Härnösand	Glesbygd	2 828	1,28	416 420	245 600
Länna-Blidö-Riala pastorat	Uppsala	Landsbygd	4 110	0,98	95 950	278 250
Löberöds församling	Lund	Landsbygd	2 603	1,29	359 164	160 050
Löddebygdens församling	Lund	Större tätort	6 936	1,04	-272 543	-56 550
Löderups församling	Lund	Landsbygd	2 013	0,89	228 007	383 000
Löftadalens pastorat	Göteborg	Förort	8 014	1,40	536 061	276 500
Lövestads församling	Lund	Landsbygd	2 376	1,06	412 550	268 200
Malmö pastorat	Lund	Storstad	143 670	0,75	-799 942	-4 765 000
Malungs församling	Västerås	Större tätort	5 666	1,13	908 622	200 500
Malå församling	Luleå	Glesbygd	2 746	0,97	205 948	56 200
Maria Magdalena församling	Stockholm	Storstad	11 023	0,84	-4 122 785	-454 400
Mariefreds församling	Strängnäs	Mindre tätort	3 971	1,04	-261 725	-101 800
Mariestads församling	Skara	Större tätort	12 151	1,00	1 318 821	-123 750
Markaryds församling	Växjö	Mindre tätort	4 535	1,00	485 824	63 450
Melleruds pastorat	Karlstad	Landsbygd	7 033	1,30	1 361 848	712 800
Mellösa församling	Strängnäs	Mindre tätort	2 051	1,43	288 447	90 900
Mjällby församling	Lund	Mindre tätort	5 651	1,04	685 669	-89 100
Moheda pastorat	Växjö	Mindre tätort	2 943	1,17	271 564	143 100
Mora församling	Västerås	Medelstor stad	16 008	1,01	1 857 409	-219 900
Morups församling	Göteborg	Landsbygd	2 150	1,30	289 569	-10 750
Motala församling	Linköping	Medelstor stad	22 622	0,82	2 672 111	-647 250
Mullsjö-Sandhems församling	Skara	Större tätort	5 243	1,13	568 494	221 500
Munka Lungby församling	Lund	Landsbygd	4 284	1,23	578 470	76 050
Munkedals pastorat	Göteborg	Landsbygd	8 258	1,15	1 424 341	361 200
Månsarps församling	Växjö	Större tätort	3 757	1,13	281 864	-91 100
Märsta pastorat	Uppsala	Medelstor stad	17 124	0,89	-636 905	14 400

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-331 515	352 000	0	0	306 187	-393 429	699 616
21 465	-160 160	0	0	500 776	1 009 877	-509 101
-85 330	-16 720	0	0	170 757	230 831	-60 074
-113 155	-54 560	106 710	551 460	1 152 475	494 069	658 406
-119 780	-113 960	0	0	140 460	158 143	-17 683
-96 195	36 520	0	0	459 539	453 533	6 006
-296 800	209 880	0	0	-416 013	-809 564	393 551
-87 980	-44 440	0	0	478 587	683 216	-204 630
-175 960	182 160	0	0	818 761	553 013	265 748
-95 135	1 760	0	0	587 375	935 668	-348 293
16 969 540	-260 920	12 310 320	0	23 453 998	14 550 373	8 903 625
-291 500	-110 880	0	0	706 742	791 853	-85 110
-156 085	-32 560	0	535 470	608 973	107 598	501 374
494 490	-388 960	0	0	-4 471 655	-3 418 038	-1 053 617
-99 375	113 080	0	0	-349 820	-544 069	194 248
-246 980	-213 400	0	0	734 691	770 805	-36 114
-159 265	-51 040	0	0	338 969	110 025	228 944
-263 675	-134 640	268 380	0	1 944 713	2 185 382	-240 669
-39 220	-7 480	0	0	332 647	335 101	-2 454
-295 475	-64 680	0	0	236 414	78 347	158 066
-147 870	1 320	0	0	268 114	335 748	-67 634
-650 575	-218 680	0	0	768 254	576 333	191 922
-98 580	7 920	0	0	188 159	111 159	77 000
-556 500	-113 520	0	0	1 354 841	561 738	793 103
-124 815	44 440	0	0	709 619	633 520	76 099
-182 850	1 760	0	0	473 430	393 943	79 487
-368 880	-39 600	0	0	1 377 061	1 497 607	-120 546
-142 040	126 720	0	0	175 444	-69 692	245 135
1 180 045	292 600	0	0	850 140	962 557	-112 416

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Mölnalds pastorat	Göteborg	Förort	31 010	0,74	-2 878 129	-873 250
Mönsterås-Fliseryds pastorat	Växjö	Mindre tätort	6 186	0,92	354 504	-19 050
Mörrum-Elleholms församling	Lund	Mindre tätort	4 171	1,10	570 212	-15 100
Nacka församling	Stockholm	Förort	30 792	0,67	-9 141 357	-1 249 350
Nederluleå församling	Luleå	Medelstor stad	22 370	0,84	1 116 386	-441 350
Njurunda församling	Härnösand	Större tätort	10 250	0,90	371 911	-222 300
Nora bergslagsförsamling	Västerås	Mindre tätort	7 289	1,25	463 846	22 600
Nora församling	Uppsala	Landsbygd	1 741	1,20	293 485	9 700
Nora-Skogs församling	Härnösand	Landsbygd	1 260	1,36	84 273	324 000
Norberg-Karbenings församling	Västerås	Mindre tätort	4 116	1,21	320 628	-12 300
Nordingrå församling	Härnösand	Landsbygd	1 098	1,24	104 317	41 850
Nordmalings församling	Luleå	Glesbygd	5 692	0,95	752 172	199 250
Nordmarkens pastorat	Karlstad	Glesbygd	7 160	1,42	1 620 147	512 550
Norra Billings pastorat	Skara	Landsbygd	7 050	1,30	689 706	1 001 700
Norra Gotlands pastorat	Visby	Glesbygd	8 227	1,35	1 413 317	1 870 425
Norra Hagunda församling	Uppsala	Landsbygd	3 269	1,21	101 951	320 250
Norra Hestra församling	Skara	Mindre tätort	1 406	1,43	50 712	316 600
Norra Mo församling	Skara	Landsbygd	1 773	1,11	171 292	298 400
Norra Råda-Sunnemo församling	Karlstad	Glesbygd	2 304	1,13	242 959	78 300
Norra Tjusts pastorat	Linköping	Landsbygd	6 037	1,31	1 171 888	568 800
Norra Ölands pastorat	Växjö	Landsbygd	8 482	1,49	1 571 099	1 220 600
Norrahammars församling	Växjö	Större tätort	6 380	1,15	446 744	-28 800
Norråla-Trönö församling	Uppsala	Landsbygd	3 643	0,88	251 595	108 150
Norrbärke församling	Västerås	Mindre tätort	6 230	1,11	372 662	-214 750
Norrfjärdens församling	Luleå	Mindre tätort	4 680	0,98	268 464	-40 500
Norrköpings pastorat	Linköping	Större stad	81 996	0,92	4 806 211	-1 971 200
Norrtälje-Malsta församling	Uppsala	Större tätort	13 334	0,75	573 513	-473 200

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F–K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L–M)
305 280	405 240	0	0	-3 040 859	-3 802 770	761 911
-259 170	-66 000	0	0	10 284	51 607	-41 322
-191 860	-8 360	0	0	354 892	221 630	133 262
1 289 490	645 920	0	0	-8 455 297	-8 357 888	-97 409
-847 205	187 440	0	0	15 271	-962 238	977 510
-263 675	133 320	0	0	19 256	-289 527	308 783
-79 500	-42 680	0	0	364 266	418 054	-53 789
-84 270	-21 560	63 270	0	260 625	166 501	94 124
-54 325	-41 360	0	0	312 588	319 651	-7 063
-83 740	-62 040	0	0	162 548	214 539	-51 991
-53 530	-33 880	0	0	58 757	223 644	-164 887
-249 365	-61 600	0	1 109 940	1 750 397	689 928	1 060 469
-133 295	-43 120	394 560	1 396 200	3 747 042	2 669 718	1 077 324
-342 910	55 440	0	0	1 403 936	1 516 618	-112 682
-279 310	-111 320	0	1 604 265	4 497 377	3 535 559	961 818
-61 745	74 800	0	0	435 256	483 227	-47 971
-37 365	-4 400	0	0	325 547	360 739	-35 192
-52 735	2 200	0	0	419 157	466 831	-47 674
-84 005	-73 920	0	449 280	612 614	295 903	316 711
-239 825	-157 080	0	0	1 343 783	1 763 685	-419 903
-321 975	-251 680	0	0	2 218 044	3 055 105	-837 062
-61 480	198 000	0	0	554 464	175 067	379 397
-192 125	-36 520	0	0	131 100	15 781	115 319
-197 690	-78 760	0	0	-118 538	-337 546	219 008
-230 285	35 640	0	0	33 319	-289 851	323 170
673 895	296 560	0	0	3 805 466	2 759 008	1 046 458
-310 845	-230 560	0	0	-441 092	-681 714	240 622

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Nor-Segerstads församling	Karlstad	Mindre tätort	4 106	0,98	633 936	-11 800
Norsjö församling	Luleå	Glesbygd	3 578	0,95	378 925	111 300
Norums pastorat	Göteborg	Större tätort	11 179	1,18	128 337	-172 000
Nosaby församling	Lund	Mindre tätort	4 602	1,07	236 030	60 150
Nybro pastorat	Växjö	Mindre tätort	14 795	1,12	2 107 062	227 500
Nyköpings församling	Strängnäs	Medelstor stad	23 774	1,15	679 379	-511 350
Nynäshamns församling	Strängnäs	Förort	9 186	0,78	8 162	-362 550
Näsby-Fellingsbro pastorat	Västerås	Mindre tätort	5 157	1,16	484 086	32 400
Nässjö pastorat	Växjö	Medelstor stad	19 015	0,85	1 857 007	113 300
Nätra-Sidensjö pastorat	Härnösand	Landsbygd	5 268	1,22	620 763	220 250
Nättraby-Hasslö församling	Lund	Större tätort	5 219	0,93	314 101	-67 500
Nödinge församling	Göteborg	Förort	7 107	0,80	171 635	-161 900
Ockelbo församling	Uppsala	Glesbygd	4 707	1,12	488 386	54 900
Offerdals-Alsens pastorat	Härnösand	Glesbygd	2 721	1,24	450 339	251 000
Onsala församling	Göteborg	Förort	11 289	0,82	-1 330 956	-467 700
Oppmanna-Vånga pastorat	Lund	Landsbygd	1 832	1,20	198 490	101 900
Orsa församling	Västerås	Större tätort	5 158	1,05	960 158	32 400
Orusts pastorat	Göteborg	Landsbygd	11 493	1,26	917 857	586 200
Osby pastorat	Lund	Mindre tätort	7 418	0,87	767 553	-80 700
Oscars församling	Stockholm	Storstad	25 049	0,66	-14 059 602	-768 750
Oskarshamns församling	Växjö	Större tätort	11 484	0,75	114 909	-477 450
Ovansjö-Järbo pastorat	Uppsala	Mindre tätort	9 273	1,15	397 801	20 000
Oxelösunds församling	Strängnäs	Större tätort	7 314	0,97	368 579	-172 200
Pajala församling	Luleå	Glesbygd	5 087	1,23	810 322	519 600
Partille-Sävedalens pastorat	Göteborg	Förort	23 341	0,99	-1 520 802	-586 500
Perstorps församling	Lund	Mindre tätort	5 140	1,07	784 640	-63 500
Piteå församling	Luleå	Medelstor stad	23 599	0,87	1 641 947	-599 400
Ragunda församling	Härnösand	Glesbygd	2 228	1,05	336 583	82 100
Ramsele-Edsele församling	Härnösand	Glesbygd	1 581	1,29	249 573	211 200

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-172 780	-38 280	0	0	411 076	323 039	88 037
-201 930	-15 400	0	697 710	970 605	274 739	695 866
-83 740	65 120	0	0	-62 283	-297 986	235 703
-92 485	87 560	0	0	291 255	181 957	109 298
-435 660	-226 160	0	0	1 672 742	1 699 297	-26 555
252 015	-87 120	0	0	332 924	107 897	225 027
36 570	-125 400	0	0	-443 218	-316 025	-127 193
-179 670	-39 160	0	0	297 656	285 329	12 327
-260 760	41 360	0	0	1 750 907	1 571 569	179 338
-230 815	-43 560	0	0	566 638	549 154	17 484
-256 255	194 480	0	0	184 826	-214 923	399 749
148 665	109 120	0	0	267 520	184 084	83 436
-201 135	-99 440	0	917 865	1 160 576	537 967	622 609
-148 665	-2 200	0	530 595	1 081 069	511 786	569 284
-486 275	331 760	0	0	-1 953 171	-2 752 550	799 378
-97 520	-7 480	0	0	195 390	291 912	-96 522
-144 425	-92 840	205 050	0	960 343	1 353 573	-393 230
-347 945	-192 720	0	0	963 392	1 216 157	-252 765
-214 915	6 160	0	0	478 098	204 744	273 353
-15 635	-901 560	0	0	-15 745 547	-14 636 750	-1 108 797
-293 355	-161 040	0	0	-816 936	-970 690	153 754
-398 560	-28 600	0	0	-9 359	-549 776	540 417
71 285	-157 520	0	0	110 144	232 417	-122 273
-224 985	-102 080	188 370	991 965	2 183 192	1 315 823	867 370
220 215	556 160	0	0	-1 330 927	-2 220 002	889 075
-93 015	-7 040	212 880	0	833 965	603 744	230 221
-1 061 855	-370 480	0	0	-389 788	-930 412	540 624
-113 685	-28 600	79 950	434 460	790 808	342 244	448 563
-64 660	-58 960	79 240	308 295	724 688	374 765	349 923

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Rasbo pastorat	Uppsala	Landsbygd	3 657	1,18	125 094	204 200
Redvägs församling	Skara	Landsbygd	2 078	1,44	339 253	670 000
Rimbo pastorat	Uppsala	Landsbygd	7 976	0,82	511 654	375 200
Rimforsa församling	Linköping	Mindre tätort	2 886	1,40	249 328	339 500
Ringsjö församling	Lund	Landsbygd	2 525	1,15	61 802	163 950
Rogberga-Öggestorps församling	Växjö	Mindre tätort	3 407	1,31	184 612	119 850
Roma pastorat	Visby	Glesbygd	2 240	1,20	451 004	480 463
Romelanda pastorat	Göteborg	Förort	5 002	0,92	59 025	-56 600
Rommele pastorat	Skara	Mindre tätort	3 337	1,07	341 289	123 450
Ronneby pastorat	Lund	Medelstor stad	21 260	1,09	2 634 360	195 000
Roslagsbro-Vätö församling	Uppsala	Landsbygd	2 068	1,22	239 584	90 100
Rydaholms församling	Växjö	Mindre tätort	1 982	1,05	242 827	-2 350
Ryssby pastorat	Växjö	Landsbygd	1 807	1,40	185 925	199 950
Ryssby-Åby pastorat	Växjö	Landsbygd	3 410	1,10	310 672	23 000
Råda församling	Göteborg	Förort	12 509	0,87	-1 242 769	-528 700
Rådmansö-Frötuna pastorat	Uppsala	Landsbygd	3 601	1,33	55 045	13 400
Råneå församling	Luleå	Landsbygd	3 069	1,17	309 924	-56 700
Rättviks pastorat	Västerås	Glesbygd	8 850	1,24	1 297 561	138 000
Rödeby församling	Lund	Mindre tätort	4 104	1,09	557 783	-108 450
Rödön, Näskott, Aspås o Ås pastorat	Härnösand	Mindre tätort	7 744	1,34	796 176	96 500
Rönö församling	Strängnäs	Landsbygd	1 571	1,34	118 379	501 900
S:t Johannes församling	Stockholm	Storstad	6 756	0,91	-3 814 804	-144 300
S:t Matteus församling	Stockholm	Storstad	17 668	0,64	-10 365 341	-593 100
S:t Staffans församling	Lund	Förort	12 191	0,84	217 230	-125 750
Sala-Norrby-Möklinta pastorat	Västerås	Större tätort	12 089	0,90	1 080 070	-217 400
Salems församling	Strängnäs	Förort	10 638	0,80	-1 047 735	-338 400
Saltsjöbadens församling	Stockholm	Förort	7 774	0,85	-3 899 743	-195 200
Sandhults pastorat	Skara	Mindre tätort	7 617	1,07	157 941	6 200

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-124 815	93 280	0	0	297 759	179 460	118 299
-73 405	12 760	0	0	948 608	1 252 466	-303 858
-192 920	-24 640	0	0	669 294	952 369	-283 076
-105 735	37 840	0	0	520 933	536 111	-15 178
-58 830	27 720	0	0	194 642	314 788	-120 146
-109 710	120 560	0	0	315 312	105 237	210 075
-97 255	-3 080	0	436 800	1 267 931	1 116 307	151 625
-198 485	194 480	0	0	-1 580	-168 998	167 418
-131 440	32 560	0	0	365 859	287 202	78 658
-672 305	-194 040	0	0	1 963 015	1 745 923	217 092
-70 755	-31 680	0	0	227 249	270 629	-43 380
-24 115	-3 080	0	0	213 282	179 931	33 351
-85 595	-16 720	0	0	283 560	360 195	-76 635
-160 590	25 080	0	0	198 162	87 048	111 114
-215 975	473 880	0	0	-1 513 564	-2 362 164	848 599
-108 915	-44 000	0	0	-84 470	-32 611	-51 859
-103 615	-79 640	0	0	69 969	30 901	39 068
-413 930	-199 760	0	1 725 750	2 547 621	903 067	1 644 554
-231 875	111 760	0	0	329 218	-25 555	354 773
-322 240	226 160	0	0	796 596	354 249	442 347
-37 365	-10 120	0	0	572 794	840 730	-267 936
299 185	-284 680	0	0	-3 944 599	-3 329 953	-614 645
385 575	-625 680	0	0	-11 198 546	-9 947 011	-1 251 535
-349 800	183 040	0	0	-75 280	-578 678	503 398
-371 530	-107 800	0	0	383 340	184 441	198 899
20 405	397 760	0	0	-967 970	-1 537 760	569 790
-209 350	242 880	0	0	-4 061 413	-4 542 598	481 185
-270 565	211 200	0	0	104 776	-276 199	380 975

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Sandvikens pastorat	Uppsala	Medelstor stad	18 434	1,08	122 200	-438 000
Selångers församling	Härnösand	Större tätort	9 095	1,25	-11 637	-164 550
Sigtuna församling	Uppsala	Större tätort	7 102	1,08	-1 099 202	-64 800
Simrishamns pastorat	Lund	Mindre tätort	7 508	1,24	1 046 145	688 600
Själövad, Mo och Björna pastorat	Härnösand	Medelstor stad	17 555	1,40	830 782	-200 550
Sjöbo församling	Lund	Större tätort	6 909	0,85	988 092	41 600
Skallsjö församling	Göteborg	Förort	7 551	0,94	-63 240	-280 800
Skånör-Falsterbo församling	Lund	Förort	5 640	0,96	-1 008 409	-88 500
Skara pastorat	Skara	Mindre tätort	13 668	1,12	1 324 489	864 800
Skarpnäcks församling	Stockholm	Storstad	23 321	0,76	-3 237 874	-1 069 300
Skatelövs pastorat	Växjö	Landsbygd	2 296	1,27	285 972	175 500
Skellefteå pastorat	Luleå	Större stad	42 909	0,96	2 826 046	-694 500
Skellefteå S:t Örjans församling	Luleå	Större tätort	5 408	1,12	629 113	-76 900
Skepplanda pastorat	Göteborg	Förort	6 400	1,07	644 788	163 750
Skillingaryds församling	Växjö	Mindre tätort	3 849	1,06	346 042	194 600
Skinnskatteberg med Hed och Gunnilbo församling	Västerås	Glesbygd	3 270	1,10	291 025	126 750
Skivarps församling	Lund	Förort	2 538	1,25	192 617	356 750
Skultorps församling	Skara	Större tätort	3 404	1,50	260 408	313 500
Skurups församling	Lund	Förort	6 627	1,05	893 849	-137 900
Skärholmens församling	Stockholm	Storstad	8 808	0,87	227 870	-246 900
Skärstad-Ölmstads församling	Växjö	Landsbygd	3 597	1,23	227 795	207 200
Sköllersta församling	Strängnäs	Mindre tätort	3 457	1,20	405 450	311 000
Sköns församling	Härnösand	Större tätort	13 943	0,85	-54 237	-406 950
Skövde församling	Skara	Medelstor stad	24 884	0,89	564 195	-663 600
Slaka-Nykils pastorat	Linköping	Mindre tätort	8 059	1,21	298 066	177 600
Smedstorps församling	Lund	Landsbygd	1 506	1,41	182 607	505 200
Snöstorps församling	Göteborg	Större tätort	13 553	1,16	1 407 254	96 400

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-310 580	-230 120	0	0	-856 500	-1 126 694	270 195
-244 595	30 360	0	0	-390 422	-965 109	574 687
-39 750	272 800	0	0	-930 952	-1 344 426	413 474
-192 655	-236 280	0	0	1 305 810	1 739 830	-434 020
-764 525	201 520	0	0	67 227	-1 073 652	1 140 878
-370 205	-65 120	0	0	594 367	497 358	97 009
-145 485	256 520	0	0	-233 005	-795 026	562 021
-209 615	-10 120	0	0	-1 316 644	-1 419 041	102 397
-352 450	-43 560	0	0	1 793 279	2 205 290	-412 011
1 826 115	129 800	0	0	-2 351 259	-835 707	-1 515 552
-126 670	-6 600	0	0	328 202	441 504	-113 302
-1 740 520	-383 240	0	0	7 786	-1 242 304	1 250 090
-140 715	71 280	0	0	482 778	135 722	347 057
-180 200	43 560	0	0	671 898	586 612	85 286
-10 335	46 200	0	0	576 507	682 173	-105 666
-81 090	-73 040	0	637 650	901 295	334 197	567 098
-69 430	-15 840	0	0	464 097	634 017	-169 921
-105 470	64 680	0	0	533 118	651 345	-118 227
-254 930	77 880	0	0	578 899	276 405	302 494
3 200 710	508 640	1 897 995	0	5 588 315	5 526 909	61 406
-91 425	111 320	0	0	454 890	231 046	223 845
-115 540	7 920	0	0	608 830	798 939	-190 109
-240 090	-110 880	0	0	-812 157	-1 042 522	230 365
-151 315	-345 400	0	0	-596 120	-998 922	402 803
180 995	361 240	0	0	1 017 901	832 237	185 663
-54 590	-14 520	0	0	618 697	869 435	-250 738
-67 575	137 280	0	0	1 573 359	1 184 556	388 803

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Sofia församling	Stockholm	Storstad	21 388	0,80	-9 065 530	-875 900
Solberga pastorat	Göteborg	Förort	8 693	1,02	-82 186	-144 450
Sollefteå-Boteå pastorat	Härnösand	Större tätort	7 754	1,37	848 457	96 000
Sollentuna församling	Stockholm	Förort	40 225	0,77	-11 355 533	-1 527 500
Solna församling	Stockholm	Förort	37 160	0,66	-10 097 239	-1 471 000
Sorsele församling	Luleå	Glesbygd	1 995	0,97	243 633	480 600
Sorunda församling	Strängnäs	Förort	4 266	0,73	-21 261	-116 550
Spekeröd-Ucklums församling	Göteborg	Landsbygd	2 343	1,18	181 588	76 300
Spånga-Kista församling	Stockholm	Storstad	20 034	0,70	-3 292 891	-808 200
Stafsinge församling	Göteborg	Större tätort	2 400	1,36	344 402	-23 250
Stallarholmens församling	Strängnäs	Landsbygd	2 591	1,36	61 840	257 400
Starrkärr-Kilanda församling	Göteborg	Förort	8 632	1,07	454 629	-44 600
Stenbrohults församling	Växjö	Mindre tätort	2 008	1,06	128 497	-3 650
Steneby pastorat	Karlstad	Mindre tätort	3 426	1,38	677 972	409 200
Stenkumla församling	Visby	Glesbygd	2 319	1,17	315 457	230 350
Stenkvista-Årla församling	Strängnäs	Landsbygd	2 648	1,17	308 111	157 800
Stenstorps pastorat	Skara	Landsbygd	4 322	1,42	464 395	945 000
Stigtomta-Vrena församling	Strängnäs	Mindre tätort	3 090	1,28	247 267	426 000
Stockholms domkyrko-församling	Stockholm	Storstad	2 966	1,00	-1 525 235	141 900
Stora Kils pastorat	Karlstad	Mindre tätort	9 446	1,04	1 241 531	-85 400
Stora Köpinge församling	Lund	Mindre tätort	2 831	1,17	244 597	245 400
Stora Lundby-Östad pastorat	Göteborg	Förort	6 767	1,07	311 473	-144 900
Stora Tuna och Torsångs pastorat	Västerås	Medelstor stad	35 413	0,77	1 569 919	-1 093 400
Storfors församling	Karlstad	Mindre tätort	3 145	1,23	332 510	133 050
Strängnäs domkyrko-församling med Aspö	Strängnäs	Större tätort	11 894	0,98	21 747	-401 200
Strömstads pastorat	Göteborg	Mindre tätort	7 992	1,18	851 552	374 400

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
798 710	-167 640	0	0	-9 310 360	-8 100 975	-1 209 385
-314 555	268 840	0	0	-272 351	-699 223	426 872
-190 800	-88 000	0	0	665 657	745 165	-79 508
1 286 840	1 469 600	0	0	-10 126 593	-10 720 614	594 021
2 874 720	-1 096 480	0	0	-9 789 999	-7 480 862	-2 309 138
-50 615	-35 200	80 190	389 025	1 107 633	915 373	192 261
-132 765	16 280	0	0	-254 296	-437 014	182 718
-53 000	39 160	0	0	244 048	219 748	24 300
7 895 066	2 221 120	4 681 710	0	10 696 805	10 287 806	408 998
73 935	39 600	0	0	434 687	431 137	3 550
-67 575	3 960	0	0	255 625	281 218	-25 594
-217 830	183 480	0	0	375 679	-179 089	554 768
-62 010	10 120	0	0	72 957	10 921	62 036
-102 290	-78 320	135 150	0	1 041 712	1 117 990	-76 279
-64 660	45 760	0	452 205	979 112	514 353	464 759
-78 175	47 080	0	0	434 816	339 862	94 954
-191 595	35 200	0	0	1 253 000	1 489 574	-236 574
-91 955	50 600	0	0	631 912	932 288	-300 376
139 390	-119 680	0	0	-1 363 625	-1 135 301	-228 324
-395 910	29 480	0	0	789 701	335 651	454 049
-121 370	37 840	0	0	406 467	627 665	-221 198
-79 765	141 240	0	0	228 048	-75 799	303 847
-534 770	185 680	0	0	127 429	-1 390 116	1 517 544
-91 160	-40 480	124 500	0	458 420	373 936	84 484
-27 295	50 600	0	0	-356 148	-557 697	201 549
81 090	-55 000	0	0	1 252 042	1 919 295	-667 253

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Strömsunds pastorat	Härnösand	Glesbygd	8 916	1,38	1 377 888	618 200
Strövelstorps församling	Lund	Landsbygd	2 371	1,34	300 343	171 750
Stöde församling	Härnösand	Landsbygd	2 477	1,12	266 171	-27 100
Sundborns församling	Västerås	Landsbygd	2 285	1,12	94 803	-17 500
Sundbybergs församling	Stockholm	Förort	20 748	0,71	-4 364 121	-843 900
Sundsvalls pastorat	Härnösand	Medelstor stad	19 354	1,12	-939 515	-580 800
Sunne pastorat	Karlstad	Landsbygd	9 515	1,21	1 552 339	-88 800
Sunnersbergs församling	Skara	Landsbygd	5 275	1,25	295 211	413 350
Sura-Ramnäs församling	Västerås	Större tätort	7 356	1,04	593 580	-77 550
Susedalens församling	Göteborg	Landsbygd	2 891	1,51	381 733	339 250
Svalövsbygdens pastorat	Lund	Mindre tätort	6 888	1,24	881 118	526 500
Svedala församling	Lund	Förort	10 691	0,85	499 179	-147 600
Svegsbygdens församling	Härnösand	Glesbygd	4 087	1,31	657 784	279 500
Svärdsjö-Envikens pastorat	Västerås	Landsbygd	4 929	1,22	664 379	430 850
Säffle pastorat	Karlstad	Mindre tätort	12 592	1,09	2 085 382	725 200
Säterbygdens församling	Västerås	Mindre tätort	8 414	1,19	827 726	-33 800
Sättila pastorat	Göteborg	Landsbygd	4 196	1,27	245 952	177 200
Sävare församling	Skara	Mindre tätort	5 224	1,32	305 331	609 750
Sävar-Holmöns församling	Luleå	Mindre tätort	5 491	1,17	387 045	112 400
Sävsjö pastorat	Växjö	Mindre tätort	7 802	1,20	782 381	674 300
Söderala pastorat	Uppsala	Mindre tätort	6 965	0,93	785 945	135 500
Söderbykarls pastorat	Uppsala	Landsbygd	3 919	1,12	312 414	287 750
Söderbärke församling	Västerås	Landsbygd	2 040	1,17	76 904	91 500
Söderhamns pastorat	Uppsala	Större tätort	9 242	0,97	921 563	-171 900
Söderköping S:t Anna församling	Linköping	Mindre tätort	8 766	1,37	1 081 069	335 600
Södermøre pastorat	Växjö	Landsbygd	7 708	1,31	1 022 336	388 400
Södertälje pastorat	Strängnäs	Större stad	29 857	0,85	-2 411 986	-815 500
Södra Jämtlands pastorat	Härnösand	Glesbygd	5 706	1,18	1 103 707	778 800
Södra Kållands pastorat	Skara	Landsbygd	6 192	1,34	593 064	1 335 350

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygds- bidrag	Samlat utfall enligt utred- ningens för- slag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-351 125	-161 920	337 410	1 738 620	3 559 073	2 165 677	1 393 396
-76 055	24 200	0	0	420 238	440 547	-20 309
-120 310	-18 480	0	0	100 281	13 557	86 724
-120 045	18 040	0	0	-24 702	-60 531	35 829
1 786 100	440	0	0	-3 421 481	-2 637 617	-783 864
-221 805	-568 040	0	0	-2 310 160	-2 254 933	-55 228
-447 850	-136 400	0	0	879 289	652 938	226 351
-217 300	95 480	0	0	586 741	581 726	5 015
-180 465	-42 680	0	0	292 885	231 532	61 353
-95 665	12 320	0	0	637 638	766 256	-128 618
-165 095	54 120	0	0	1 296 643	1 418 981	-122 338
-482 035	188 320	0	0	57 864	-510 187	568 050
-174 900	-93 280	152 340	796 965	1 618 409	1 034 393	584 016
-261 290	-35 200	0	0	798 739	651 947	146 792
-599 165	-158 400	0	0	2 053 017	2 127 530	-74 514
-289 115	-63 360	0	0	441 451	312 561	128 890
-142 305	13 200	0	0	294 047	291 904	2 143
-276 925	62 920	0	0	701 076	599 160	101 916
-244 595	194 480	0	0	449 330	114 062	335 268
-128 260	26 840	0	0	1 355 261	1 490 442	-135 180
-300 775	-143 000	0	0	477 670	468 225	9 445
-176 755	3 080	0	0	426 489	438 096	-11 607
-89 040	-42 680	0	0	36 684	75 320	-38 636
-255 990	-140 360	367 860	0	721 173	124 335	596 838
-332 840	-35 200	0	0	1 048 629	929 534	119 094
-368 615	106 920	0	0	1 149 041	875 845	273 196
4 916 810	488 400	2 869 200	0	5 046 924	2 576 427	2 470 496
-272 950	-74 800	207 840	1 112 670	2 855 267	1 880 310	974 957
-304 750	69 520	0	0	1 693 184	2 001 171	-307 987

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Södra Lapplands pastorat	Luleå	Glesbygd	20 935	1,25	2 696 703	694 800
Södra Ljunga församling	Växjö	Landsbygd	1 696	1,20	191 257	302 200
Södra Sandby församling	Lund	Större tätort	6 124	1,00	-138 807	-15 900
Södra Sotenäs församling	Göteborg	Större tätort	4 495	1,20	132 231	162 200
Södra Tjusts pastorat	Linköping	Medelstor stad	23 806	1,25	2 235 768	261 000
Södra Vedbo pastorat	Linköping	Mindre tätort	14 656	1,35	1 224 096	525 200
Södra Vi-Djursdala församling	Linköping	Mindre tätort	2 247	1,35	357 470	81 100
Södra Vings pastorat	Skara	Landsbygd	2 579	1,20	347 909	741 600
Södra Öknebo pastorat	Strängnäs	Mindre tätort	7 206	1,03	51 270	-70 050
Södra Ölands pastorat	Växjö	Mindre tätort	11 546	1,46	1 345 124	1 260 650
Sölvesborgs församling	Lund	Större tätort	7 943	0,88	935 408	-203 700
Söndrum-Vapnö församling	Göteborg	Större tätort	9 913	0,80	-681 136	-302 200
Sösådal församling	Lund	Mindre tätort	3 413	1,19	406 613	119 550
Tanums pastorat	Göteborg	Landsbygd	6 053	1,22	848 129	567 900
Tibro pastorat	Skara	Större tätort	7 959	0,97	1 062 744	-107 700
Tidaholms pastorat	Skara	Mindre tätort	10 077	1,13	1 333 592	1 431 000
Tierp-Söderfors församling	Uppsala	Landsbygd	3 846	1,24	426 212	1 200
Timrå församling	Härnösand	Större tätort	9 873	1,22	621 246	-203 400
Tingsryds pastorat	Växjö	Mindre tätort	9 778	1,30	1 465 940	188 300
Tjörns pastorat	Göteborg	Landsbygd	11 608	1,23	-164 023	0
Toarps församling	Skara	Mindre tätort	6 843	1,31	642 052	141 500
Tolfta församling	Uppsala	Större tätort	4 267	1,14	548 056	-19 900
Tomelilla-bygdens församling	Lund	Större tätort	6 069	1,08	1 060 931	180 250
Torestorps pastorat	Göteborg	Landsbygd	1 893	1,49	299 702	195 600
Torps församling	Härnösand	Glesbygd	3 419	1,32	373 861	22 500
Torsby pastorat	Göteborg	Förort	5 341	1,08	-375 955	120 000
Torshälla församling	Strängnäs	Större tätort	6 250	0,90	454 444	-215 750
Torsåkers församling	Uppsala	Landsbygd	2 077	1,27	93 935	-7 100
Torsås pastorat	Växjö	Landsbygd	5 726	1,18	905 659	197 500

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-756 840	-235 400	0	4 082 325	6 481 588	2 514 440	3 967 148
-61 745	-30 800	0	0	400 912	548 187	-147 275
-180 200	183 480	0	0	-151 427	-457 629	306 202
-156 085	-153 120	0	0	-14 774	273 573	-288 347
-813 550	-345 400	0	0	1 337 818	1 176 005	161 814
-479 915	-133 760	0	0	1 135 621	1 299 150	-163 528
-99 110	-12 320	0	0	327 140	311 989	15 150
-93 810	15 840	0	0	1 011 539	1 126 333	-114 794
77 910	210 320	0	0	269 450	66 036	203 413
-510 125	8 800	0	0	2 104 449	2 385 769	-281 320
-301 040	-60 280	0	0	370 388	299 632	70 756
-347 150	32 120	0	0	-1 298 366	-1 777 380	479 014
-136 210	-4 840	0	0	385 113	360 421	24 692
-198 750	-90 200	0	0	1 127 079	1 208 723	-81 643
-200 340	-41 800	0	0	712 904	619 924	92 980
-424 795	-84 920	0	0	2 254 877	2 631 265	-376 388
-117 925	-880	0	0	308 607	213 088	95 519
-276 395	39 600	0	0	181 051	-316 283	497 334
-419 760	-173 800	0	0	1 060 680	1 183 984	-123 304
-398 030	-143 440	0	0	-705 493	-791 678	86 185
-218 360	143 440	0	0	708 632	309 260	399 372
-76 850	-7 480	176 760	0	620 586	380 784	239 802
-254 930	18 480	0	0	1 004 731	1 739 808	-735 078
-102 025	7 920	0	0	401 197	500 059	-98 862
-178 875	-67 320	121 980	666 705	938 851	92 680	846 172
-166 155	-4 400	0	0	-426 510	-457 449	30 938
-85 595	-29 920	0	0	123 179	79 302	43 876
-85 595	-16 720	0	0	-15 480	-71 893	56 413
-290 970	-87 120	0	0	725 069	543 056	182 013

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Torups församling	Göteborg	Landsbygd	2 280	1,50	294 784	273 000
Tossene pastorat	Göteborg	Mindre tätort	2 453	1,43	281 014	167 550
Tranås pastorat	Linköping	Större tätort	13 746	0,95	1 771 160	-203 500
Traryd-Hinneryds pastorat	Växjö	Mindre tätort	2 656	1,29	523 521	157 500
Trelleborgs församling	Lund	Medelstor stad	16 831	0,68	2 274 956	-744 800
Trollhättans pastorat	Skara	Medelstor stad	28 606	0,97	1 567 208	-1 043 400
Trosa församling	Strängnäs	Större tätort	8 509	0,93	-453 364	-38 400
Träslövs församling	Göteborg	Större tätort	5 562	0,95	-2 775	-84 600
Tuna församling	Härnösand	Mindre tätort	5 150	1,10	203 831	-160 750
Tunabergs församling	Strängnäs	Landsbygd	1 324	1,34	110 958	30 550
Turinge-Taxinge församling	Strängnäs	Mindre tätort	7 258	1,03	-360 375	-72 600
Tvååkers pastorat	Göteborg	Landsbygd	4 309	1,22	622 084	171 600
Tyresö församling	Stockholm	Förort	29 269	0,79	-2 828 816	-1 173 150
Tyringe pastorat	Lund	Mindre tätort	6 114	1,25	1 074 894	274 800
Tyska S:ta Gertruds församling	Stockholm	Storstad	1 869	0,75	-498 571	3 300
Tysslinge församling	Strängnäs	Mindre tätort	3 841	1,07	25 166	195 000
Tystbergabygdens församling	Strängnäs	Landsbygd	1 622	1,45	116 082	402 750
Täby församling	Stockholm	Förort	44 437	0,75	-14 301 069	-1 738 000
Tännäs-Ljusnedals församling	Härnösand	Glesbygd	1 569	1,45	269 234	405 250
Tärna församling	Luleå	Glesbygd	1 273	1,10	215 611	226 650
Tölö-Älvsåker pastorat	Göteborg	Förort	10 294	1,02	107 407	-224 400
Töreboda pastorat	Skara	Landsbygd	8 742	1,22	1 502 878	1 014 000
Uddevalla pastorat	Göteborg	Medelstor stad	23 047	1,04	2 413 805	-571 800
Ullånger-Vibygerå pastorat	Härnösand	Landsbygd	1 685	1,42	217 232	302 800
Ulricehamns pastorat	Skara	Mindre tätort	12 791	1,22	1 055 837	618 150
Umeå pastorat	Luleå	Större stad	69 201	0,96	3 005 260	-2 492 500
Undersåker o Kalls pastorat	Härnösand	Glesbygd	2 947	1,34	501 053	336 500

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-55 385	-3 520	0	0	508 879	643 099	-134 220
-74 730	-56 320	0	0	317 514	424 478	-106 964
-397 500	-27 720	0	0	1 142 440	932 512	209 928
-51 410	-29 480	109 440	0	709 571	602 239	107 332
-143 365	-192 280	0	0	1 194 511	1 099 124	95 387
653 755	147 840	0	0	1 325 403	1 363 139	-37 736
-192 920	55 000	0	0	-629 684	-754 391	124 707
-249 100	174 680	0	0	-161 795	-624 121	462 326
-261 290	94 600	0	0	-123 609	-436 770	313 161
-16 165	-47 960	0	0	77 383	120 579	-43 196
-235 055	225 280	0	0	-442 750	-832 956	390 206
-201 135	50 160	0	0	642 709	542 877	99 832
63 865	859 320	0	0	-3 078 781	-4 897 764	1 818 983
-218 625	-65 120	0	0	1 065 949	1 308 065	-242 116
0	0	0	0	-495 271	-495 904	633
-70 225	113 520	0	0	263 461	108 044	155 417
-24 645	-36 520	0	0	457 667	654 286	-196 619
-106 000	1 207 360	0	0	-14 937 709	-17 487 333	2 549 623
-58 830	-33 880	0	305 955	887 729	878 233	9 496
-74 730	-17 600	0	248 235	598 166	356 252	241 914
-317 470	197 120	0	0	-237 343	-822 088	584 744
-319 325	-143 880	0	0	2 053 673	2 418 465	-364 792
-1 855	-205 920	1 024 170	0	2 658 400	1 376 708	1 281 692
-85 065	-46 640	0	0	388 327	371 297	17 031
-340 260	-31 680	0	0	1 302 047	1 511 436	-209 389
-981 030	-737 880	0	0	-1 206 150	-2 937 103	1 730 952
-120 575	-12 760	0	574 665	1 278 883	728 771	550 113

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Uppsala pastorat	Uppsala	Större stad	86 997	0,88	-4 318 553	-2 995 300
Uppvidinge pastorat	Växjö	Mindre tätort	6 747	1,30	723 864	339 850
Uppåkra församling	Lund	Förort	4 490	1,16	-240 215	356 100
V Karaby-Hoferup-Dagstorps pastorat	Lund	Större tätort	4 641	0,62	-444 652	58 200
V Vingåkers o Österåkers pastorat	Strängnäs	Mindre tätort	6 757	1,00	867 747	-144 400
Vadstena pastorat	Linköping	Mindre tätort	5 583	1,18	394 785	591 750
Valbo församling	Uppsala	Större tätort	10 859	0,86	134 034	-349 500
Valdemarsviks-Ringarums pastorat	Linköping	Landsbygd	6 125	1,30	1 054 554	371 000
Vallda och Släps pastorat	Göteborg	Förort	15 968	0,85	-2 682 775	-508 200
Vallentuna församling	Stockholm	Förort	18 871	0,81	-1 714 251	-556 600
Vantörs församling	Stockholm	Storstad	22 170	0,67	-1 798 841	-1 011 750
Vara pastorat	Skara	Landsbygd	12 724	1,37	1 785 571	1 686 000
Varbergs församling	Göteborg	Medelstor stad	18 002	0,75	597 355	-609 900
Vattholma pastorat	Uppsala	Mindre tätort	7 779	1,03	39 522	-2 000
Vaxholms församling	Stockholm	Förort	8 170	0,82	-1 654 232	-215 000
Veberöds församling	Lund	Större tätort	4 462	1,02	130 158	67 200
Veddige-Kungsäters församling	Göteborg	Landsbygd	5 344	1,28	604 511	410 200
Vellinge-Månstorps församling	Lund	Förort	9 121	1,07	222 942	414 900
Vendel-Tegelsmora församling	Uppsala	Mindre tätort	3 384	1,47	457 975	121 050
Vessige pastorat	Göteborg	Landsbygd	2 122	1,39	338 234	474 300
Vetlanda pastorat	Växjö	Större tätort	10 096	1,20	698 738	-21 000
Viby församling	Strängnäs	Mindre tätort	2 183	1,10	166 922	-12 400
Vikingstads församling	Linköping	Landsbygd	3 884	1,05	98 846	386 400
Villie församling	Lund	Förort	2 495	1,03	311 814	359 000
Villstads församling	Växjö	Större tätort	4 061	0,94	180 720	-9 600
Vimmerby pastorat	Linköping	Mindre tätort	9 951	1,25	1 064 041	179 550

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
3 119 580	-2 088 240	0	0	-6 282 513	-3 632 650	-2 649 863
-129 055	-36 080	0	0	898 579	1 126 012	-227 433
-40 280	249 040	0	0	324 645	276 042	48 603
-183 910	172 480	0	0	-397 882	-576 657	178 775
-221 275	-18 920	0	0	483 152	316 468	166 684
-227 900	-119 240	0	0	639 395	977 900	-338 505
-494 225	170 720	0	0	-538 971	-1 204 647	665 676
-264 470	-146 080	0	0	1 015 004	1 214 863	-199 859
-635 735	557 040	0	0	-3 269 670	-4 630 892	1 361 222
-252 545	740 960	0	0	-1 782 436	-3 132 240	1 349 804
2 630 390	234 520	1 902 280	0	1 956 599	1 719 671	236 928
-589 625	-82 720	0	0	2 799 226	3 487 279	-688 052
-228 960	-444 840	0	0	-686 345	-699 328	12 983
-122 960	413 160	0	0	327 722	-305 225	632 947
-177 285	264 000	0	0	-1 782 517	-2 289 399	506 882
-189 740	86 680	0	0	94 298	-69 974	164 272
-231 875	-13 200	0	0	769 636	800 117	-30 481
-336 020	172 480	0	0	474 302	357 529	116 773
-91 425	6 600	0	0	494 200	398 958	95 242
-84 535	-11 440	0	0	716 559	902 221	-185 662
-176 755	-91 960	0	0	409 023	444 624	-35 601
-78 175	-8 360	0	0	67 987	6 276	61 710
-161 385	101 200	0	0	425 061	466 327	-41 265
-90 895	18 040	0	0	597 959	721 860	-123 901
-54 855	41 360	0	0	157 625	47 451	110 174
-378 420	-114 840	0	0	750 331	598 140	152 191

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämningsavgift/bidrag	Kyrko-byggnaders avgift/bidrag
Vinberg-Ljungby församling	Göteborg	Mindre tätort	3 786	1,16	384 733	4 200
Vindelns församling	Luleå	Glesbygd	4 395	1,02	540 466	167 200
Vinslövs församling	Lund	Mindre tätort	4 781	1,06	640 418	148 000
Virestad-Härlunda pastorat	Växjö	Landsbygd	1 796	1,19	266 951	103 700
Visby domkyrkoförsamling	Visby	Medelstor stad	15 829	1,15	2 523 144	-681 720
Vislanda-Blädinge pastorat	Växjö	Mindre tätort	2 358	1,10	249 700	75 600
Vist/Vårdnäs pastorat	Linköping	Mindre tätort	3 917	1,37	-43 189	-2 400
Vittinge församling	Uppsala	Mindre tätort	1 810	1,20	304 381	6 250
Vittsjö-Verums pastorat	Lund	Mindre tätort	2 345	1,12	367 424	76 200
Vollsjö församling	Lund	Landsbygd	2 552	1,28	476 956	356 250
Voxtorps pastorat	Växjö	Landsbygd	2 210	1,45	110 786	276 400
Vreta klostrets församling	Linköping	Mindre tätort	8 209	1,16	159 026	73 250
Vårfruberga-Härads församling	Strängnäs	Landsbygd	1 677	1,38	91 248	303 200
Vårgårda pastorat	Skara	Landsbygd	7 808	1,16	791 534	867 100
Väddö och Björkö-Arholma församling	Uppsala	Landsbygd	2 687	1,18	243 751	155 850
Vällingby församling	Stockholm	Storstad	16 436	0,70	-2 047 977	-725 050
Vänersborg och Väne-Ryrs församling	Skara	Medelstor stad	16 364	0,85	1 275 327	-334 500
Vänge församling	Visby	Glesbygd	926	1,32	197 442	454 155
Vännäs-Bjurholms pastorat	Luleå	Mindre tätort	8 725	0,92	1 216 761	-49 200
Värby församling	Lund	Förort	5 111	0,89	136 440	228 250
Värmdö församling	Stockholm	Förort	9 967	0,84	-1 293 251	-304 900
Värnamo pastorat	Växjö	Medelstor stad	13 781	0,89	-321 589	-108 600
Värsås pastorat	Skara	Landsbygd	2 570	1,23	238 006	452 100
Värö-Stråvalla församling	Göteborg	Landsbygd	3 910	1,15	303 786	94 800
Vä-Skepparlövs pastorat	Lund	Mindre tätort	6 533	1,15	675 273	157 000
Västanfors-Västervåla församling	Västerås	Större tätort	8 561	1,13	244 133	-137 850

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-167 480	74 360	0	0	295 813	198 000	97 814
-206 170	-42 240	0	857 025	1 316 281	383 502	932 779
-267 385	24 200	0	0	545 233	525 594	19 639
-82 150	-21 560	0	0	266 941	288 096	-21 155
21 730	-297 880	0	0	1 565 274	1 700 901	-135 628
-119 250	6 160	0	0	212 210	170 088	42 122
-161 915	82 280	0	0	-125 224	-315 254	190 030
-44 785	7 920	72 930	0	346 696	237 573	109 123
-99 375	-46 640	0	0	297 609	313 181	-15 572
-64 395	-19 800	0	0	749 011	925 121	-176 110
-86 390	21 560	0	0	322 356	416 073	-93 717
-278 515	204 600	0	0	158 361	-278 109	436 470
-24 380	880	0	0	370 948	536 914	-165 966
-96 460	61 160	0	0	1 623 334	1 934 461	-311 127
-85 860	-110 440	0	0	203 301	402 928	-199 627
1 366 075	577 720	0	0	-829 232	-228 754	-600 478
-135 945	18 480	0	0	823 362	632 946	190 416
-37 895	-16 720	0	180 570	777 552	720 589	56 963
-355 100	40 480	0	0	852 941	619 361	233 579
-133 825	191 840	0	0	422 705	314 214	108 491
-233 730	376 200	0	0	-1 455 681	-2 258 579	802 898
173 310	24 200	0	0	-232 679	-371 479	138 800
-107 855	13 200	0	0	595 451	988 597	-393 146
-154 760	-9 240	0	0	234 586	120 470	114 116
-282 490	106 480	0	0	656 263	552 306	103 957
-9 010	-6 160	0	0	91 113	-16 610	107 723

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Västbo Sankt Sigfrids församling	Växjö	Landsbygd	2 411	1,50	211 973	169 650
Västerfärnebo-Fläckebo församling	Västerås	Landsbygd	2 337	1,41	287 155	76 600
Västerhaninge-Muskö församling	Stockholm	Förort	12 993	0,75	-236 916	-262 600
Västerleds församling	Stockholm	Storstad	19 451	0,68	-10 261 190	-682 350
Västerlövsta pastorat	Uppsala	Mindre tätort	3 616	1,14	432 575	109 500
Västermalms församling	Stockholm	Storstad	40 269	0,67	-20 746 543	-1 626 400
Västerås pastorat	Västerås	Större stad	91 891	0,88	-3 659 739	-2 078 700
Västlands församling	Uppsala	Mindre tätort	1 587	1,53	222 571	114 100
Västra Bjäre pastorat	Lund	Landsbygd	2 675	1,30	154 329	156 450
Västra Marks församling	Göteborg	Landsbygd	2 789	1,30	377 312	441 000
Västra Rekarne församling	Strängnäs	Landsbygd	3 239	1,18	290 644	321 750
Västra Storsjöbygdens församling	Härnösand	Glesbygd	2 248	1,35	419 497	468 000
Västra Tunhems pastorat	Skara	Mindre tätort	9 519	1,17	719 707	201 250
Västra Vikbolandets församling	Linköping	Landsbygd	2 913	1,37	186 070	531 650
Västra Vrams pastorat	Lund	Mindre tätort	4 197	1,20	726 204	177 200
Växjö pastorat	Växjö	Större stad	58 446	1,00	2 264 642	559 800
Ydre pastorat	Linköping	Glesbygd	2 815	1,48	417 297	439 800
Ystads pastorat	Lund	Medelstor stad	15 569	1,02	903 997	-198 000
Ytterhogdals, Överhogdals o Ängersjö församling	Härnösand	Glesbygd	733	1,34	129 097	253 650
Ådalsbygdens pastorat	Härnösand	Landsbygd	4 276	1,27	553 483	366 600
Ådals-Lidens, Junsele, Resele o Eds pastorat	Härnösand	Glesbygd	3 129	1,13	563 658	327 250
Åhus församling	Lund	Större tätort	9 283	0,81	-226 385	-270 700
Åkerbo församling	Linköping	Mindre tätort	10 527	1,31	209 917	537 900
Åker-Länna församling	Strängnäs	Mindre tätort	3 191	1,25	121 825	33 900
Ålems församling	Växjö	Mindre tätort	4 326	0,92	378 849	-119 550
Åls församling	Västerås	Mindre tätort	2 161	1,40	149 773	-11 300

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-124 020	-13 640	0	0	243 963	253 642	-9 680
-88 245	-10 560	0	0	264 950	263 004	1 946
-74 995	184 360	0	0	-390 151	-1 078 260	688 108
-174 370	455 400	0	0	-10 662 510	-11 028 904	366 394
-141 775	-38 720	0	0	361 580	368 095	-6 515
961 950	-1 663 200	0	0	-23 074 193	-19 768 381	-3 305 813
776 715	-13 200	0	0	-4 974 924	-6 440 612	1 465 688
-76 320	-40 040	0	0	220 311	189 755	30 556
-107 855	-91 520	0	0	111 404	215 864	-104 461
-118 720	-8 800	0	0	690 792	831 208	-140 416
-90 630	14 960	0	0	536 724	553 184	-16 460
-85 860	-7 040	85 530	438 360	1 318 487	870 593	447 894
-360 665	133 320	0	0	693 612	260 017	433 595
-128 790	7 920	0	0	596 850	775 444	-178 594
-187 090	-19 360	0	0	696 954	663 654	33 301
-321 710	306 680	0	0	2 809 412	2 339 179	470 233
-99 905	-30 360	0	548 925	1 275 757	1 042 904	232 853
-546 430	-364 320	0	0	-204 753	-260 888	56 135
-37 630	-27 280	26 250	142 935	487 022	436 914	50 108
-144 690	-119 240	0	0	656 153	931 397	-275 244
-153 965	-57 200	113 280	610 155	1 403 178	826 005	577 173
-456 595	-41 800	0	0	-995 480	-1 412 794	417 314
-290 440	557 480	0	0	1 014 857	465 276	549 581
-47 170	47 080	0	0	155 635	89 678	65 957
-237 970	-16 280	0	0	5 049	-212 081	217 130
-87 715	1 320	0	0	52 078	-17 648	69 725

A	B	C	D	E	F	G
Församling/pastorat	Stift	Tätortstyp	Antal medlemmar 1 jan. 2013	Kyrkoavgift 2014 (öre)	Inkomst-utjämning avgift/bidrag	Kyrko-byggnader avgift/bidrag
Åmåls församling	Karlstad	Mindre tätort	9 523	1,15	1 590 191	394 650
Åre församling	Härnösand	Glesbygd	2 913	1,25	223 801	241 400
Åtvids församling	Linköping	Mindre tätort	9 353	1,23	1 285 696	306 400
Älmhults församling	Växjö	Större tätort	6 048	0,99	-201 012	-205 650
Älvdalens församling	Västerås	Mindre tätort	4 101	1,15	791 498	182 000
Älvkarleby-Skutskärs församling	Uppsala	Större tätort	6 989	1,00	489 329	-59 250
Älvsby församling	Luleå	Mindre tätort	6 750	0,96	672 762	-144 000
Ängelholms församling	Lund	Medelstor stad	15 695	1,01	657 779	-397 800
Ärtemarks pastorat	Karlstad	Mindre tätort	3 911	1,45	620 569	384 900
Öckerö församling	Göteborg	Förort	9 446	1,15	-116 475	-278 800
Örby-Skene församling	Göteborg	Större tätort	6 802	0,97	746 778	-49 800
Örebro pastorat	Strängnäs	Större stad	67 886	0,86	100 450	-2 039 800
Öregrund-Gräsö församling	Uppsala	Mindre tätort	1 777	1,30	78 382	104 600
Örkelljunga pastorat	Lund	Mindre tätort	7 213	1,09	1 286 547	123 000
Örkeneds församling	Lund	Mindre tätort	2 457	1,01	355 813	-26 100
Örnsköldsviks församling	Härnösand	Större tätort	7 018	1,24	3 970	-254 150
Ösno-Torö församling	Strängnäs	Förort	4 922	1,03	65 390	44 100
Össeby församling	Stockholm	Förort	3 353	1,12	-140 385	219 400
Östergarns församling	Visby	Glesbygd	730	1,40	168 355	380 163
Österhaninge församling	Stockholm	Förort	30 694	0,82	-1 515 349	-1 147 800
Östersunds församling	Härnösand	Medelstor stad	21 354	1,07	901 649	-584 000
Östervåla-Harbo pastorat	Uppsala	Landsbygd	3 452	1,20	365 803	117 600
Österåker-Östra Ryds församling	Stockholm	Förort	27 008	0,71	-3 362 543	-1 060 200
Östra Ryds församling	Linköping	Landsbygd	2 259	1,50	278 947	177 300
Östra Vikbolandets pastorat	Linköping	Landsbygd	2 651	1,55	299 290	351 250
Överkalix församling	Luleå	Glesbygd	2 989	0,95	319 071	334 250
Övertorneå församling	Luleå	Glesbygd	3 860	1,00	627 232	97 200
Övre Älvdals församling	Karlstad	Glesbygd	2 813	0,94	610 691	343 000

H	I	J	K	L	M	N
Andel medlemmar avgift/bidrag	Andel barn avgift/bidrag	Diakonibidrag	Glesbygdsbidrag	Samlat utfall enligt utredningens förslag (S:a F-K)	Samlat utfall med gällande bestämmelser	Förändring (L-M)
-339 730	-124 960	366 330	0	1 886 481	1 763 412	123 069
-81 355	-1 320	0	568 035	950 561	398 354	552 208
-431 685	-47 080	0	0	1 113 331	1 148 854	-35 523
-44 255	69 960	0	0	-380 957	-537 744	156 787
-210 675	-34 760	146 970	0	875 033	815 189	59 845
-231 875	-40 040	0	0	158 164	-14 861	173 026
-322 240	-69 080	0	0	137 442	-111 987	249 430
-362 785	-272 360	0	0	-375 166	-643 554	268 388
-127 200	-94 600	0	0	783 669	842 612	-58 943
-261 555	68 640	0	0	-588 190	-1 026 732	438 542
-122 695	24 640	0	0	598 923	589 171	9 753
2 090 320	-12 320	0	0	138 650	-326 886	465 535
-62 275	-59 840	0	0	60 867	163 759	-102 892
-184 705	-57 640	0	0	1 167 202	1 069 318	97 884
-142 040	-44 440	0	0	143 233	352 800	-209 567
-107 590	-429 440	293 910	0	-493 300	-462 454	-30 846
-20 670	102 080	0	0	190 900	107 154	83 746
-57 240	56 760	0	0	78 535	57 637	20 898
-26 765	-21 560	27 960	142 350	670 503	611 812	58 691
2 211 955	801 240	0	0	350 046	42 573	307 473
-750 745	-560 120	0	0	-993 216	-1 362 703	369 488
-153 170	-25 520	0	0	304 713	207 680	97 033
-372 325	776 160	0	0	-4 018 908	-5 258 877	1 239 970
-59 360	37 840	0	0	434 727	457 949	-23 221
-118 455	-35 200	0	0	496 885	671 235	-174 350
-166 685	-96 360	104 910	582 855	1 078 041	437 676	640 364
-169 335	-82 720	143 160	752 700	1 368 237	557 560	810 676
-155 555	-117 920	131 920	548 535	1 360 671	864 148	496 523

Bilaga 11 Stiftsbidrag

I denna bilaga redovisas stiftsbidrag för 2014. Först visas hur beräkningen av stiftsbidraget gjordes med gällande praxis. Därefter redovisas vad som blir resultatet enligt utredningens förslag. Hur stiftsbidraget beräknas är inte närmare reglerat i kyrkoordningen. Det finns en stark praxis som kyrkostyrelsen tillämpar och som bygger på de bestämmelser som fanns när stiftsbidraget var mer detaljstyrt i först kyrkolagen och sedan kyrkoordningen.

De förändringar som utredningen föreslår och motiven för dessa redovisas närmare i betänkandets avsnitt 6.5. I tabellen som avser utredningens förslag finns även kyrkunderhållsbidraget med. Där markeras att detta är ett särskilt bidrag som inte stiftet förfogar över på samma sätt som för det egentliga stiftsbidraget.

Stiftsbidrag 2014 enligt gällande ordning (tusental kronor)

Stift	Inkomstutjämnung 50 procent	Grundbidrag	Främjandebidrag	Ytabidrag
Uppsala	580	9 150	15 296	5 845
Linköping	1 323	9 150	11 746	759
Skara	1 468	9 150	11 751	131
Strängnäs	397	9 150	13 089	0
Västerås	945	9 150	12 345	7 007
Växjö	1 384	9 150	13 327	2 201
Lund	2 124	9 150	26 189	0
Göteborg	-317	9 150	24 786	137
Karlstad	1 423	9 150	8 066	2 297
Härnösand	954	9 150	8 231	18 073
Luleå	1 052	9 150	11 102	56 803
Visby	356	9 150	1 280	4 248
Stockholm	-11 690	9 150	33 246	0
Uppsala	580	9 150	15 296	5 845
Summa	0	118 950	190 454	97 502

Kyrkobyggnads- bidrag	Bidrag domkyrka	Stiftsbidrag brutto	Särskild utjämnings- avgift	Stiftsbidrag netto
3 830	1 000	35 701	-26 000	9 700
4 620	0	27 598	-20 000	7 600
7 590	0	30 089	-22 500	7 590
2 250	0	24 887	0	24 890
2 660	0	32 108	-22 500	9 610
5 990	0	32 052	-32 052	0
5 930	0	43 393	-30 008	13 380
4 540	0	38 297	-12 000	26 300
2 610	0	23 547	-17 500	6 050
3 480	0	39 888	-19 500	20 390
2 000	0	80 107	-5 750	74 360
2 310	0	17 344	-2 000	15 340
2 190	300	33 196	-5 154	28 040
3 830		35 701	-26 000	9 700
50 000	1 300	458 206	-214 964	243 250

Stiftsbidrag och kyrkounderhållsbidrag 2014 enligt utredningens förslag (tusental kronor)

Stift	Inkomstutjämnung 50 procent	Grundbidrag	Bidrag per medlem	Främjande av fastig- hetsförvaltning
Uppsala	580	12 000	12 604	4 488
Linköping	1 323	12 000	9 421	3 763
Skara	1 468	12 000	9 470	4 392
Strängnäs	397	12 000	9 521	3 658
Västerås	945	12 000	10 060	3 354
Växjö	1 384	12 000	10 927	4 412
Lund	2 124	12 000	22 436	5 426
Göteborg	-317	12 000	20 826	4 685
Karlstad	1 423	12 000	6 730	3 264
Härnösand	954	12 000	6 877	3 507
Luleå	1 052	12 000	9 526	3 403
Visby	356	12 000	1 018	2 194
Stockholm	-11 690	12 000	25 366	2 886
Summa	0	156 000	154 781	49 434

Bidrag domkyrka	Stiftsbidrag	Kyrkounderhålls- bidrag
1 000	30 685	7 660
0	26 533	9 240
0	27 332	15 180
0	25 594	4 500
0	26 374	5 330
0	28 728	11 980
0	42 004	11 860
0	37 196	9 080
0	23 430	5 220
0	23 338	6 960
0	25 989	4 000
0	15 570	4 630
300	28 742	4 370
1 300	361 515	100 010

Bilaga 12 Medlemssituationen i olika kommuner

Tabellen redovisar den uppskattade förändringen i medlemskap i Svenska kyrkan i olika kommuner mellan åren 2013 och 2030.

Markant medlems- minskning och högt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och högt medlemstal	Markant medlems- minskning och lågt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och lågt medlemstal
Arjeplog	Skövde	Katrineholm	Sundbyberg
Arvidsjaur	Umeå	Trosa	Uppsala
Askersund	Karlstad	Oxelösund	Lund
Avesta	Luleå	Lysekil	Malmö
Bengtstors	Varberg	Lomma	Stockholm
Berg	Kungälv	Flen	Upplands-Bro
Bjurholm	Knivsta	Ljusnarsberg	Linköping
Borgholm	Kalmar		Solna
Bräcke	Alingsås		Örebro
Båstad	Lilla Edet		Göteborg
Dorotea	Enköping		Nacka
Emmaboda	Ulricehamn	Jönköping	
Essunga	Vårgårda		Växjö
Forshaga	Karlskrona	Sigtuna	
Gotland	Tibro		Landskrona
Grästorp	Piteå		Borås
Gullspång	Klippan		Norrköping
Hagfors	Lekeberg		Halmstad
Hallsberg	Gävle		Härryda
Haparanda	Vännäs		Strömstad
Hedemora	Lidköping	UpplandsVäsby	
Hofors	Mjölby		Västerås
Hultsfred	Ale		Stenungsund
Hällefors	Vaggeryd		Möndal

Markant medlems- minskning och högt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och högt medlemstal	Markant medlems- minskning och lågt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och lågt medlemstal
Härjedalen	Eslöv		Botkyrka
Höganäs	Kiruna		Haninge
Högsby	Mariestad	Nyköping	
Jokkmokk	Falköping	Falkenberg	
Kalix	Värnamo		Trollhättan
Karlsborg	Tranås		Uddevalla
Kinda	Boxholm		Kumla
Kramfors	Tidaholm		Eskilstuna
Laholm	Perstorp		Sollentuna
Laxå	Värmdö		Helsingborg
Leksand	Trelleborg	Nynäshamn	
Lessebo	Sjöbo		Strängnäs
Ljusdal	Eksjö		Partille
Malung-Sälen	Skara		Kungsbacka
Malå	Aneby		Vallentuna
Munkedal	Vänersborg	Huddinge	
Nordmaling	Falun		Hallstahammar
Norsjö	Kristianstad	Täby	
Nykvärn	Östersund	Södertälje	
Ockelbo	Herrljunga	Fagersta	
Olofström	Ängelholm	Tyresö	
Orsa	Sundsvall		Sävsjö
Orust	Söderköping	Köping	
Pajala	Boden		Burlöv
Ragunda	Arboga		Järfälla
Rättvik	Bollebygd	Salem	
Simrishamn	Skellefteå	Lerum	
Skinnskatteberg	Borlänge		Lindesberg
Smedjebacken	Hörby		Kungsör

Markant medlems- minskning och högt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och högt medlemstal	Markant medlems- minskning och lågt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och lågt medlemstal
Sollefteå	Ystad		Danderyd
Sorsele	Motala		Ekerö
Sotenäs	Åre		
Storfors	Norrtälje		
Storuman	Vetlanda		
Strömsund	Hjo		
Svenljunga	Finspång		
Tanum	Habo		
Tingsryd	Oskarshamn		
Tjörn	Östhammar		
Torsby	Kil		
Torsås	Mark		
Tranemo	Håbo		
Töreboda	Kävlinge		
Vadstena	Sala		
Valdemarsvik	Gällivare		
Vansbro	Åstorp		
Vellinge	Skurup		
Vilhelmina	Vara		
Vimmerby	Höör		
Vindeln	Nässjö		
Vingåker	Sölvesborg		
Västervik	Älmhult		
Ydre	Hässleholm		
Ånge	Mörbylånga		
Åsele	Karlskoga		
Åtvidaberg	Tomelilla		
Älvdalen	Ljungby		
Älvsbyn	Sandviken		

Markant medlems- minskning och högt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och högt medlemstal	Markant medlems- minskning och lågt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och lågt medlemstal
Öckerö	Tierp		
Ödeshög	Säter		
Överkalix	Timrå		
Övertorneå	Gnesta		
	Karlshamn		
	Bjuv		
	Lidingö		
	Årjäng		
	Mora		
	Örnsköldsvik		
	Nybro		
	Kristinehamn		
	Mullsjö		
	Heby		
	Lycksele		
	Osby		
	Ludvika		
	Svalöv		
	Dals-Ed		
	Arvika		
	Örkelljunga		
	Alvesta		
	Mönsterås		
	Nora		
	Bromölla		
	Österåker		
	Hudiksvall		
	Älvkarleby		
	Bollnäs		
	Robertsfors		

Markant medlems- minskning och högt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och högt medlemstal	Markant medlems- minskning och lågt medlemstal	Måttlig medlems- minskning och lågt medlemstal
	Götene		
	Gislaved		
	Ovanåker		
	Gnosjö		
	Sunne		
	Söderhamn		
	Ronneby		
	Nordanstig		
	Norberg		
	Östra Göinge		
	Markaryd		
	Åmål		
	Svedala		
	Härnösand		
	Uppvidinge		
	Surahammar		
	Grums		
	Hylte		
	Gagnef		
	Staffanstorps		
	Filipstad		
	Vaxholm		
	Hammarö		
	Degerfors		
	Eda		
	Mellerud		
	Krokom		
	Säffle		
	Färgelanda		

Svenska kyrkan står inför många utmaningar och behöver rusta sig för att möta dessa på bästa sätt och samtidigt bevara sin identitet i en ny tid. Det finns ett gemensamt ansvar för att kyrkan ska kunna arbeta rikstäckande och för att det kulturarv som utgörs av kyrkobyggnaderna ska tas om hand.

De demografiska förändringarna är den enskilda faktor som påverkar Svenska kyrkans förutsättningar allra mest. Befolkningen koncentreras alltmer till storstadsregionerna och andra tillväxtcentra. Utanför tillväxtregionerna ligger utmaningen framför allt i en minskande och åldrande befolkning men med ett stort antal kyrkor och andra fastigheter. Till följd av ett minskande medlemstal kommer intäkterna från kyrkoavgiften att minska väsentligt fram till 2030.

Kyrkobyggnaden där den gudstjänstfirande församlingen samlas är en påminnelse om Guds närvaro i världen. En effektiv och hållbar förvaltning av kyrkor och andra fastigheter är en förutsättning för att församlingarna ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift.

Betänkandet *Gemensamt ansvar. En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* är resultatet av en utredning som tillsattes av kyrkostyrelsen 2013. I betänkandet lägger utredningen fram förslag som syftar till att effektivisera förvaltningen av kyrkor och andra fastigheter samt att säkerställa ett långsiktigt hållbart och brett accepterat utjämningsystem.

KYRKOKANSLIET

POSTADRESS: 751 70 Uppsala BESÖKSADRESS: Syslomanngatan 4
TELEFON: 018-16 95 00 FAX: 018- 16 96 40 www.svenskakyrkan.se